

AKTIVERA DIN SVENSKA!

---

*– för ett aktivt språkbruk
i vardag och arbete*

Västra Nylands folkhögskola (VNF) i Raseborg har år 2010 erhållit ett bidrag från Utbildningsstyrelsen för att kunna utveckla pedagogiken och utarbeta ett läromedel gällande språkundervisning för invandrare. Initiativet till det läromedel som här föreligger har tagits av Gerd Forss, som fungerar som lärare i svenska som främmande språk vid VNF.

Den didaktik som tillämpas i en aktuell pågående kurs för invandrarkvinnor vid VNF har legat som grund för materialet. Språket implementeras tätt med undervisningen i hantverk. Deltagarna aktiveras genom att samtidigt använda händerna och träna sig verbalt.

Jag vill uttrycka mitt varma tack till Gerd Forss som med stort pedagogiskt intresse har författat och sammanställt läromedlet och delat med sig av sina erfarenheter. Mitt tack går också till andra som bidragit med sin sakkunskap – i ex. de text-avsnitt som behandlar olika hantverk – och till dem som på olika andra sätt samarbetat kring projektet.

Copyrighten för materialet tillfaller VNF och lärare Gerd Forss. Materialet kan beställas från Västra Nylands folkhögskola i PDF-format. Vi hoppas att detta läromedel skall inspirera till många levande lärande situationer i landets vuxenskolor.

Raseborg den 11 april 2011
Kerstin Romberg
rektor

Förord

Föreliggande läromedel är ett resultat av ett projekt finansierat av Utbildningsstyrelsen och förverkligat vid Västra Nylands folkhögskola (VNF) i Raseborg under läsåret 2010-11.

Läromedlet innehåller tre huvudingredienser, d.v.s. texter, aktiveringar och grammatik att användas i andraspråksinlärning av svenska för vuxna.

Texterna är ofta allmänna och anknyter till olika vardagsnära temaområden, t.ex. hälsningsfraser, telefonsvenska, resor, mat, natur och miljö. En del texter har dock komponerats speciellt för de hantverk vi arbetade med under den kurs som planerades vid VNF, d.v.s. sömnad, keramik och finsmide.

Aktiveringarna i anslutning till textavsnitten levandegör undervisningen. Det handlar ofta om pararbeten, pedagogiska spel och lekar samt rollspel som anknyter till temaområdena eller till det aktuella grammatikavsnittet. I lärarhandledningen finns kopieringsunderlag och – där det krävs – mer ingående instruktioner för hur aktiveringarna görs.

Grammatikavsnitten med tillhörande övningar följer spiralprincipen, d.v.s. man återkommer flera gånger till samma grammatik men med utvidgningar för varje gång. Så vävs grammatiken in i den praktiska tillämpningen av språket och förstärks mer och mer.

Läroboken innehåller sex kapitel, vart och ett innehållande lämpliga delar av de tre ovan beskrivna huvudingredienserna. Svårighetsgraden varierar men de studerande bör ha baskunskaper i svenska, d.v.s. ha studerat svenska i 1-2 år. Ibland används finska som stödspråk till texterna, men läromedlet är planerat för en enspråkigt svensk undervisning.

Där det förekommer ordlistor kan lämpliga aktiveringar bestå av att man förhör varandra på orden och skriver egna texter som innehåller så många ord som möjligt ur listorna. Den lärare som känner till metoden elaborering kan hitta många aktiveringar här som stärker ordförrådet. I slutet av varje kapitel finns dessutom en sida där de studerande själva får skriva in ord och uttryck de lärt sig dag för dag och översätta dem till sitt eget språk.

Varje lärare kan naturligtvis utvidga materialet, t.ex. komponera texter enligt den målgrupp och de ämnen som är aktuella i undervisningen. Den lärare som känner till den suggestopediska cykeln kan också mycket väl använda läromedlet enligt suggestopedins principer. Texterna som ofta är skrivna i dialogform kan läsas till musik, liksom också aktiveringarna kan användas som introduktion och syntes i den suggestopediska cykeln. Kontakta gärna författaren för mer information om metoden och om de lärarfortbildningar som ordnas vid VNF.

Jag vill rikta ett tack till rektor Kerstin Romberg för det moraliska stöd hon gett mig under denna process, mitt tack går även till de hantverkslärare som bidragit med fackkunskap och vokabulär för ifrågasvarande hantverk, sömnadslärarna Eivor Rehn och Lisa Martelin, keramiklärare Karin Gottberg-Ek samt läraren i finsmide, Auni Pelho. Ett speciellt tack till Ritva Eriksson som tålmodigt översatt texter till finska och till Sofia Öhman som hjälpt till med korrekturläsningen. Min dotter Hilda Forss har bidragit med sin kunskap i layout-arbete för den slutliga formgivningen. Tack för det!

Karis, Raseborg den 11 april
Gerd Forss
lärare i svenska som främmande språk

INNEHÅLL

Kapitel 1

---

	sid
Uppvärmning	8
Hej, vad heter du?	9
Hej på dig!	10
Hjälpverb	11
Uppmaningar	13
Kroppen	15
Kläder	16
Frågor och svar	18
Bra att kunna när man ska sy och brodera	20
Hanna tar mått	23
Nu ska vi sy lite småsaker	25

Kapitel 2

Verb och fraser i klassrummet	30
Hej, det är jag!	31
Bra att kunna i telefon	32
Vad är det för väder i dag?	33
Det våras ...	35
På shoppingtur	37
Lotta säljer smycken	39
Bra att kunna i affärer	40
Att kongruensböja adjektiv	41
Ordföljd	43
Bra att kunna när man sticker	44
Substantiv	45
Bra att kunna när man äter	46
Bra att kunna på restaurang	47
Välkomna hem till oss!	48

Kapitel 3

Min släkt	54
Pronomen	55
Mer om adjektiv	56
Provning	63
Tycka	64
Verb	65
Bra att kunna när man diskuterar	70
Platser och riktningar	71

Kapitel 4

---

	sid
Ursäkta, var ligger ...?	74
Vad finns det för ställen i en stad?	75
Här bor jag!	77
Mer om substantiv	82
Hos Petra Geust i Ekenäs	85
Ja/nej-frågor	87
Hur säger man?	90

Kapitel 5

Datum och tider	94
Nationaliteter	95
Bra att kunna i keramikverkstan	98
I keramiksalen	99
Den efterlängtdade resan	103
Mer om ordföljd	109
Satsadverbial	111

Kapitel 6

Miljö, natur och avfall	116
Indirekt tal och indirekta frågor	118
Vi trivs i naturen	120
Allemansrätten	121
Vi trivs i Norden	122
I dag ska vi få göra silverringar	124
Bra att kunna när man jobbar med finsmide	126
Hej! Här kommer kroppen!	127
Den besvärliga kroppen	131

Lärarkopior

KAPITEL 1

Uppvärmning

Hej, vad heter du?

Hej på dig!

Hjälpverb

Uppmaningar

Kroppen

Kläder

Frågor och svar

Bra att kunna när man ska sy och brodera

Hanna tar mått

Nu ska vi sy lite småsaker

Uppvärmning

Lämmittely

Presentation

Sök ett par och intervjuia honom/henne på svenska. Om alla inte förstår frågorna kan ni hjälpa varandra och göra en översättning först.

- ☞ Vad heter du?
- ☞ Varifrån kommer du?
- ☞ Vad talar du för språk?
- ☞ Hur kom du på en så fin idé som att söka till den här kursen?
- ☞ Vad tror du att du kommer att lära dig här?
- ☞ Tycker du om att sjunga? Varför?/Varför inte?
- ☞ Är du intresserad av något speciellt?
- ☞ Har du lärt dig mycket svenska i Finland? Varför?/Varför inte?
- ☞ Hur mycket svenska talar du i ditt privatliv?
- ☞ I vilka situationer är det lättast att tala svenska?
- ☞ Berätta om en vän eller släkting som du saknar.
- ☞ Berätta om något roligt som har hänt här i Finland.
- ☞ Vad vill du lära dig på den här kursen?
- ☞ Vad tänker du göra i framtiden?

Presentera sedan den här personen för alla andra

- ☞ Får jag presentera en blivande klasskamrat? Det här är ... Han/Hon är ... (beskriv honom/henne.)
- ☞ Han/Hon
  - kommer från ...
  - talar ...
  - sökte till den här kursen därför att ...
  - tror att ...
  - tycker om/tycker inte om att sjunga, därför att ...
  - är intresserad av ...
  - har lärt sig mycket svenska/har inte lärt sig så mycket svenska därför att ...
  - talar ... i sitt privatliv därför att ...
  - tycker att det är lättast att tala svenska ...
  - saknar ...
- ☞ Något roligt som har hänt honom/henne här i Finland var när ...
- ☞ Han/hon vill lära sig ... på den här kursen.
- ☞ I framtiden vill han/hon ...

Hej, vad heter du?

Moi, mikä nimesi on?

- Hej, jag heter Agnes och jag bor i Raseborg. Vad heter du?
- Jag heter Arne, och jag kommer från Vasa.
- Vad talar du för språk?
- Jag talar svenska, engelska, tyska och finska.

- Hej, var bor du?
- Jag bor i Ingå.
- Och var ligger det?
- Det ligger i södra Finland, väster om Helsingfors.
- Pratar du svenska eller finska?
- Jag talar både svenska och finska.

- Hej Elin! Får jag presentera min vän? Det här är Lars-Erik. Han kommer från Åbo.
- Hej! Jag är Elin från Mariehamn.
- Trevligt att träffas!

- Hej! Vad heter du?
- Jag heter Karla. Vad heter du själv?
- Jag heter Ulrika.
- Och varifrån kommer du?
- Jag kommer från Sverige.
- Och varifrån i Sverige kommer du?
- Jag kommer från Stockholm. Och du själv då? Varifrån är du?
- Jag kommer faktiskt från Tyskland, men jag har bott länge i Finland.
- Så roligt! Du pratar verkligen bra svenska.
- Tack för det! Min man är finlandssvensk, så därför har jag lärt mig ganska snabbt.

- *Moi, nimeni on Agnes ja asun Raaseporissa. Mikä sinun nimesi on?*
- *Minun nimeni on Arne, ja olen kotoisin Vaasasta.*
- *Mitä kieltä/Mitä kieliä sinä puhut?*
- *Puhun ruotsia, englantia, saksaa ja suomea.*

- *Hei, missä asut?*
- *Asun Inkoossa.*
- *Ja missä se sijaitsee?*
- *Se on Etelä-Suomessa, Helsingistä länteen.*
- *Puhutko ruotsia vai suomea?*
- *Puhun sekä ruotsia että suomea.*

- *Hei Elin! Saanko esitellä ystäväni? Tässä on Lars-Erik. Hän on kotoisin Turusta.*
- *Terve! Olen Elin Maarianhaminasta.*
- *Hauska tutustua!*

- *Hei! Mikä sinun nimesi on?*
- *Minun nimeni on Karla. Entä itse?*
- *Minun nimeni on Ulrika.*
- *Mistä sinä olet kotoisin?*
- *Olen kotoisin Ruotsista.*
- *Ja mistäpäin Ruotsia?*
- *Olen kotoisin Tukholmasta. Entä itse? Mistä sinä tulet?*
- *Olen itse asiassa kotoisin Saksasta, mutta olen jo kauan asunut Suomessa.*
- *Kivaa! Puhut todella hyvin ruotsia.*
- *Kiitos! Mieheni on suomenruotsalainen, ja siksi olen oppinut aika nopeasti.*

ORDLISTA

ligga, ligger, låg, har legat
tala, talar, talade, har talat
prata, pratar, pratade, har pratat
träffas, träffas, träffades, har träffats
ett **språk**, språk
varifrån?
komma, kommer, kom, har kommit

maata, sijaita
puhua
puhua
tavata
kieli
mistä?
tulla

faktiskt
verkligen
finlandssvensk, -t, -a
ganska
snabbt

itse asiassa, tosin
todella
suomenruotsalainen
aika
nopeasti

Hej på dig!

Moi!

- Hej på dig!
- Hej! Hur är det?
- Det är bra! Och du?
- Jo tack! Det är fint.

- Hej Linnea!
- Nämen hej! Hur står det till?
- Tack, bara bra.
- Nämen hej!
- Hej! Det var länge sedan. Hur har du det?
- Bra tack, och du då?
- Det är bara bra.
- Hej då! Vi ses!
- Hej då!

- Hej Peter!
- Hej! Hur är det?
- Tack bra.
- Vilket väder!
- Ja, tänk!
- Hälsa din syster från mig!
- Javisst, hej då! Och trevlig helg!
- Tack detsamma! Vi ses!

- Grattis!
- Tack ska du ha!
- Vi ses i kväll!
- Javisst, hej då!
- Hej och välkommen!
Hoppas du ska trivas här.
- Jag talar inte så bra svenska. Var snäll och upprepa!
- Jaha, varifrån kommer du då?
- Jag kommer från Ryssland.
- Välkommen till Finland!
Hoppas du ska trivas här!
- Tack så mycket!

- (Gäspar) Oj, jag är så trött.
Klockan är mycket. God natt!
- God natt, och sov gott!

- Terve!
- Moi! Mitä kuuluu?
- Hyvää! Entä sinulle?
- Kiitos! Hienosti menee.

- Hei Linnea!
- No mutta hei! Mitä kuuluu?
- Kiitos hyvää vain.
- No mutta hei!
- Hei! Pitkästä aikaa.
Miten menee?
- Kiitos hyvin, entä itselläsi?
- Hyvin menee.
- Heippa! Nähdään!
- Heippa!

- Moi Peter!
- Moi! Mitä kuuluu?
- Kiitos hyvää.
- Mikä ilma!
- Niin, ajatella!
- Kerro siskollesi terveisiä minulta!
- Kerron toki, hei vaan! Ja hyvää viikonloppua!
- Kiitos samoin! Nähdään!

- Onnea!
- Kiitos sinulle!
- Nähdään tänä iltana!
- Kyllä! Moi!
- Hei ja tervetuloa!
Toivottavasti viihdyt täällä.
- En puhu ruotsia kovin hyvin. Ole ystävällinen ja toista!
- Jaaha, mistäs sinä olet kotoisin?
- Olen kotoisin Venäjältä.
- Tervetuloa Suomeen!
Toivottavasti viihdyt täällä!
- Kiitos paljon!

- (Haukottelee) Hohhoijaa, olen niin väsynyt.
Kello on paljon. Hyvää yötä!
- Hyvää yötä ja nuku hyvin!

ORDLISTA

ett väder	sää
tänka, tänker, tänkte, har tänkt	ihmetellä, ajatella
hälsa, hälsar, hälsade, har hälsat	sanoa terveisiä
trevlig, -t, -a en	hyvä, mukava
helg -er	viikonloppu, pyhä
hoppas, hoppas, hoppades, har hoppats	toivoa
trivas, trivs, trivdes, har trivts	viihtyä
upprepa, upprepar, upprepade, har upprepat	toistaa
gäspa, gäspar, gäspade, har gäspat	haukotella
sova, sover, sov, har sovit	nukkua

Aktiveringar

1. Fraser

Fundera i par hur ni svarar på följande fraser:

Det här är Lisbeth, min syster. _____

Hur har du det? _____

Usch, vilket väder! _____

God jul! _____

Vad fint ni har det här inne! _____

Tack ska du ha! _____

Vilken fin klänning du har! _____

Jag har födelsedag i dag. _____

Trevlig helg! _____

Hoppas du ska trivas på kursen! _____

2. Alfabetet

Sjung alfabetet till melodi av Broder Jakob. Bokstavera ditt namn, t.ex ”Jag heter Cay, C-A-Y.”

3. Presentera varandra

Alla får ett kort av läraren med personliga uppgifter.

Hälsa glatt och presentera er för varandra. Bokstavera förnamnet.

Du ska hitta

- en person som har samma telefonnummer som du. Fundera på vad du säger när du får veta det.
- en person som är född samma dag som du. Fundera också på vad du säger när du får veta det.
- en person som bor på samma ort som du. Fundera också på vad du säger när du får veta det.

Grammatik

Hjälpverb

Hjälpverb kommer före huvud verbet som står i infinitiv.

jag vill	<i>haluan, tahdon</i>
jag kan	<i>osaan, voin</i>
jag ska (skall)	<i>tulen, minun täytyy, on pakko</i>
jag måste	<i>minun täytyy, on pakko</i>
jag får	<i>saan, minun pitää, täytyy, ...</i>
jag behöver inte	<i>minun ei tarvitse</i>

+ infinitiv (slutar ofta på a)
köpa, rita, prova, planera, sy, förstå, ...

Exempel

Sömmerskan **ska sy** en kjol.

Hon **vill göra** något vackert.

Hur **kan** man **använda** mönstret?

Vi **måste träckla** först.

Hon **får komma** in nu.

Ordet **inte** (ett satsadverbial) kommer mellan hjälpverbet och huvudverbet.

Hon **vill inte sprätta** så mycket.

Taxin **kan inte** köra fort.

Kristin **ska inte sy** balklänningen själv.

Hon **måste inte berätta** vad tyget kostade.

Ni **får inte glömma** att fästa trådarna.

Anna **behöver inte arbeta** så länge.

Jag vill öva!

Skriv hela meningar.

Jag vill _____

Jag kan _____

Jag får _____

Jag ska _____

Jag vill inte _____

Jag kan inte _____

Jag får inte _____

Jag ska inte _____

Jag behöver inte _____

Jag kan svara!

Vad kan du göra? _____

Vad får du inte göra? _____

Vad ska du göra nu? _____

Vad måste du göra? _____

Vad behöver du inte göra? _____

Hjälpverbens kusiner

Skriv exempel med följande verb som också används som hjälpverb.

brukar	<i>Jag brukar cykla hem.</i>
börjar	_____
försöker	_____
hinner	_____
lyckas	_____
låter	_____
låtsas	_____
orkar	_____
slipper	_____
slutar	_____
tänker	_____
törs	_____
verkar	_____
vågar	_____

Uppmaningar (imperativ)

Du kan säkert också verbens presens-form. Ta bort **-r** (eller **-er** om det är möjligt) och du får stammen som också används i uppmaningar (kommandon).

infinitiv	presens	⇒ imperativ
studera	studera r	studera!
nåla	nåla r	nåla!
läsa	läsa er	läs!
skriva	skriva er	skriv!
sy	sy r	sy!

Men här hör "r" till själva ordet och då tar vi inte bort det:

höra	hö r	hö r !
köra	kö r	kö r !

Öva mera och skriv!

<i>vakna</i>	Hanna vaknar.	Hanna, <i>vakna!</i>
1. <i>sitta</i>	Hon sitter och planerar vid arbetsbordet.	_____ rak i ryggen!
2. <i>ha</i>	Agneta har bråttom.	_____ ordentligt med ljus!
3. <i>leta</i>	Johan letar efter nyckeln.	_____ under bordet!
4. <i>ligga</i>	Den ligger ju i kylskåpet!	_____ stilla i sängen!
5. <i>arbeta</i>	Jag arbetar som en dåre!	_____ lugnt och säkert!
6. <i>öppna</i>	Man öppnar dörren med nyckel.	_____ necessären!
7. <i>sätta</i>	De sätter sig i baksätet.	_____ dig här bredvid mig!
8. <i>skratta</i>	Vi skrattar mycket!	_____ inte åt min fina hatt!
9. <i>komponera</i>	Sömmerskan komponerar allt själv.	_____ fritt!
10. <i>lysa</i>	Lampan lyser inte.	_____ lite här så att jag kan se!
12. <i>klä</i>	Kristina klär på sig sin nya dräkt.	_____ dig varmt!
13. <i>flyga, ta</i>	Papperet flyger iväg. Jag tar en dag ledigt.	_____ inte utan _____ båt i stället.
14. <i>stanna</i>	Maskinen stannar när du drar ur kontakten.	_____ helst hemma!
16. <i>stå</i>	Var står provdockan?	_____ stilla när jag tar mått!
17. <i>titta</i>	Vi tittar i alla mönstertidningar.	_____ på den här modellen!
18. <i>beställa</i>	Vill du att vi beställer tre meter av det här tyget? Nej, _____ mer!	
19. <i>ringa</i>	Jag ringer till butiken i morgon.	_____ också en återförsäljare!
20. <i>tråckla</i>	Jag tråcklar ihop framstycket och bakstycket nu.	_____ också ihop ärmarna!

Aktiveringar

4. Uppmaningsspelet

Alla får en röd lapp och några vita. Läs uppmaningen på den röda lappen högt. Den som har en vit lapp med ett svar som passar läser upp den. Läraren delar ut fler röda lappar när ni gått varvet runt.

5. Simon säger

Ledaren/läraren står framför gruppen och ger uppmaningar; t.ex.. "Lägg händerna på huvudet!" och utför rörelsen samtidigt. Om ledaren/läraren också har sagt "Simon säger ..." ska alla i gruppen också göra rörelsen.

Ex. "Simon säger klappa magen." Alla gör.

"Simon säger lägg händerna under fötterna." Alla gör.

"Lägg händerna på knäna!" Ingen gör.

Den som gör fel får bli den nya ledaren eller helt enkelt sätta sig och så fortsätter leken tills bara en är kvar.

Alla uppmaningar ska innehålla kroppsdelar, för nu ska vi titta på kroppen!

Kroppen (en kroppsdel -ar)

Huvudet

ett huvud -en
 ett hår =
 ett öra, öron
 en nack/e -ar
 en hals -ar

Armen

en överarm -ar
 en underarm -ar
 en armbåg/e -ar
 en musk/el -ler
 (en) hud 0

Bålen

en bål -ar
 en axel, axlar
 en skuldr/a -or
 en armhåll/a -or
 ett bröst =
 en bröstorg -ar
 en mag/e -ar
 en navel, navlar
 en midj/a -or
 en höft -er ("stuss")
 en rygg -ar
 en ryggrad
 en bak -ar ("rumpa")

Benet

ett ben =
 ett lår =
 en vad -er
 ett smalben =
 ett knä -n

Inälvorna och skelettet

en inälv/a -or
 ett skelett =
 ett hjärta -n
 en lung/a -or
 en njur/e -ar
 en hjärn/a -or
 en lev/er -rar
 en blindtarm -ar
 en strup/e -ar
 en magsäck -ar
 en tarm -ar
 en urinblås/a -or
 (ett) blod 0
 en blodåd/er -ror
 en ven -er

Foten

en fot, fötter
 en vrist -er
 en häl -ar
 en tå -r
 en stortå -r
 en lilltå -r
 en fotsul/a -or

Ansiktet

ett ansikte -n
 en pann/a -or
 en näs/a -or
 en mun -nar
 en käk/e -ar
 en läpp -ar
 en tung/a -or
 en tand, tänder
 ett tandkött 0
 en kind -er
 ett öga, ögon
 ett ögonbryn =
 en ögonfrans -ar
 ett ögonlock =
 en hak/a -or
 ett skägg =
 en mustasch -er

Handen

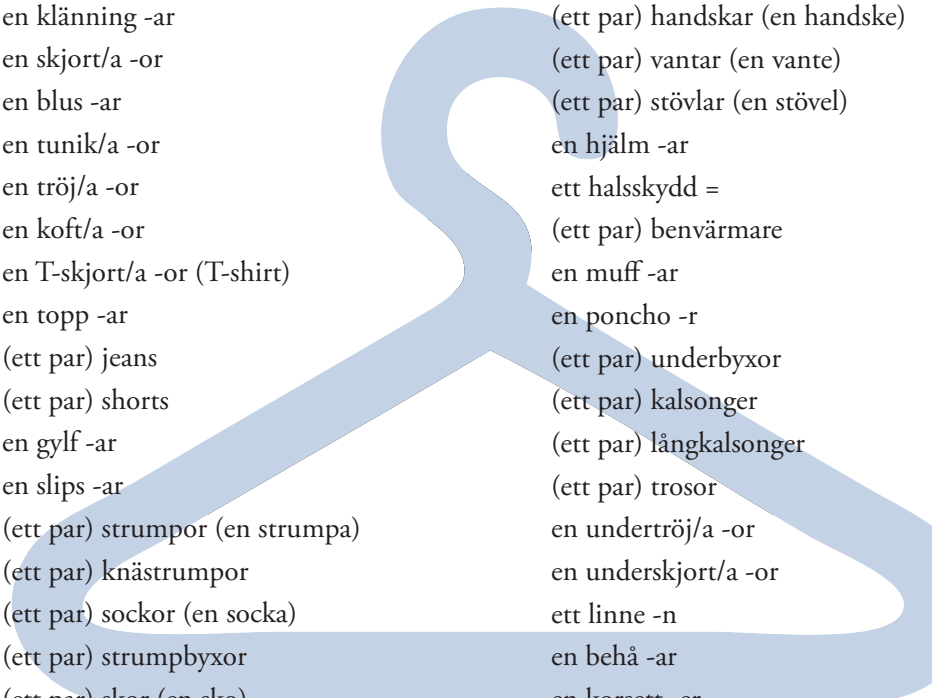
en hand, händer
 ett fing/er -rar
 en tumm/e -ar
 en näv/e -ar
 en handflat/a -or
 en handled -er
 ett pekfing/er -rar
 ett långfing/er -rar
 ett ringfing/er -rar
 ett lillfing/er -rar
 en nag/el -lar

Fler nyttiga ord:

överkroppen

underkroppen

Kläder (ett plagg =)

(ett par) byxor	en basker, baskrar
långbyxor	en halsduk -ar
en kavaj -er	en sjal -ar
en kostym -er	en scarf -ar
en kjol -ar	ett bälte -n
en dräkt -er	ett skärp =
en klänning -ar	(ett par) handskar (en handske)
en skjort/a -or	(ett par) vantar (en vante)
en blus -ar	(ett par) stövlar (en stövel)
en tunik/a -or	en hjälm -ar
en tröj/a -or	ett halsskydd =
en koft/a -or	(ett par) benvärmare
en T-skjort/a -or (T-shirt)	en muff -ar
en topp -ar	en poncho -r
(ett par) jeans	(ett par) underbyxor
(ett par) shorts	(ett par) kalsonger
en gylf -ar	(ett par) långkalsonger
en slips -ar	(ett par) trosor
(ett par) strumpor (en strumpa)	en undertröj/a -or
(ett par) knästrumpor	en underskjort/a -or
(ett par) sockor (en socka)	ett linne -n
(ett par) strumpbyxor	en behå -ar
(ett par) skor (en sko)	en korsett -er
(ett par) tofflor (en toffel)	en baddräkt -er
en overall -er (halare)	en bikini
en jack/a -or	en pyjamas -ar
en rock -ar	ett nattlinne -n
en duff/el -lar	en morgonrock -ar
en kapp/a -or	en regnrock -ar
en päls -ar	en regnkapp/a -or
en möss/a -or	ett paraply -er
en hatt -ar	(ett par) gummistövlar (en stövel)
en keps -ar	

Aktiveringar

6. Dansa kroppsdelar

Alla står i ring, lyssnar en stund på musiken och hittar sin egen rytm. Läraren börjar med att rytmiskt dra händerna utmed armarna och alla följer efter i dansen och säger rytmiskt i kör flera gånger: ”armarna, armarna ...” Så går man igenom ett antal kroppsdelar, dansar, upprepar, tar om från början, om och om igen ...

7. Rollspel: Doktorn, doktorn, jag har ont ...

Hitna tre ställen på kroppen där det gör ont. Välj de kroppsdelar som är nya för dig. Doktorn ger dig så klart en lämplig medicin för dina krämpor.

Vi klär på oss

Här är familjen Broman, mamma Inga, pappa Sven, sonen Johan och dottern Emma. Fyll i olika klädesplagg så att texten blir logisk.

- Johan sover i en _____. Det gör Emma också.
- Deras föräldrar använder också pyjamas, men Inga sover hellre i ett _____.
- Inga stiger upp, men hon klär inte på sig. Hon tar bara på sig sin _____ över nattlinet och går och lagar frukost.
- Efter frukosten klär hon på sig för att gå till arbetet. Det är sommar och varmt så hon tar inte långbyxor utan i stället en kort _____ tillsammans med en tunn _____ på överkroppen.
- Hon har förstås också _____ på fötterna.
- Hon behöver inga ytterkläder, men hon tar ibland med sig en tunn _____ över armen.
- På vintern behöver man förstås ytterkläder. Då tar Inga oftast på sig en lång _____ eller åtminstone en _____ innan hon går ut och tar bussen till arbetet.
- När Sven klär på sig på morgonen, börjar han med underkläderna: en _____ på överkroppen, ett par _____ och ett par _____ på fötterna.
- Sedan tar han på sig ett par _____ och en _____ eller en _____ som Inga har stickat.
- Om han arbetar tar han också en _____ som passar till skjortan och byxorna och knyter den runt halsen.

11. Efter skjortan, byxorna och slipsen tar han också på sig en _____ som passar till byxorna.
12. Till sist tar han på sig en _____.
13. Han har alltid _____ på fötterna. Han tar _____ om det är kallt och mycket snö.
14. Till sist tar han på sig _____ på händerna, en _____ runt halsen och en _____ på huvudet för att inte frysa, och så går han hemifrån.

ORDLISTA

ett plagg =	<i>vaatekappale</i>
förstås	<i>tietysti</i>
sticka , -r, -de, -t	<i>kutoa</i>
knyt/a , -er, knöt, knutit	<i>sitoo</i>
till sist	<i>lopuksi</i>
frys/a , -er, frös, frusit	<i>palella</i>

Aktiveringar

8. Mannekänguppvisning

Ordna en mannekänguppvisning där några agerar mannekänger och klär ut sig i roliga kläder ur lärarens resväska, ur teatergarderober eller kläder som man tagit med sig hemifrån. En person agerar reporter och beskriver mannekängens kläder. Använd uttryck som: Vi presenterar vårens mode! Häftig, läcker, toppmodern, sista skriket, fantastisk, underbar, ...

Skriv gärna rapport och bifoga fotografier från mannekänguppvisningen.

9. Vad har du på dig i dag?

Berätta vad du har på dig i dag, vad du kommer att ha nästa vecka och vad du aldrig skulle kunna tänka dig att ha på dig!

10. Kläder och tillbehör

Ta en postorderkatalog, klipp ut några modeller och beskriv vad de har på sig.

11. Mina kläder

Välj tre plagg i en katalog, eller på bildkort och berätta.

Plagg 1: Det här är mitt favoritplagg (Berätta hur länge du har haft det och vad du har gjort med det!)

Plagg 2: Det här hade jag när ... (... jag var liten, ... jag gick på presidentbalen, ... jag reste till Australien ...)

Använd din fantasi!

Plagg 3: Det här är mitt drömplagg. (Berätta om framtiden och dina drömmar!)

Frågor och svar

Vad (konkreta/abstrakta saker)

Vad har du under sängen?

Vad sa expediten?

Vad hette du i flicknamn?

Jag har en tidning under sängen.

Han sa att varan för tillfället var slut.

Jag hette Lundström.

Vem (personer)

Vem åker taxi?

Vem (är det som) får gå?

Vem bor här?

Cheferna åker taxi.

Det är vi som får gå. (Hjälperbet får betyder här måste)

Österbergs bor här. / Det är Österbergs som bor här.

När (tid)

När vaknar alla?

De vaknar klockan sex.

När kommer posten?

Den kommer på förmiddagen.

När ska vi laga smycken?

Vi ska laga smycken på hösten.

Var

(plats)

Var ligger folkhögskolan?

Den ligger på promenadavstånd från järnvägsstationen.

Var nånstans är mina strumpor?

Kanske ligger de redan i tvättkorgen.

(riktning)

Vart försvann du?

Jag gick ut.

Varifrån kommer Emmelie?

Hon kommer från Jakobstad.

Hur (sätt)

Hur mår patienten efter sin operation?

Han mår inte riktigt bra.

Hur kom ni hit?

Vi kom hit med buss.

Hur många har läst svenska?

Det är ungefär hälften som gjort det.

Hur mycket kostar garnet?

Ja, inte är det billigt, men det är av bra kvalitet.

Hur länge ska vi hålla på?

Vi håller på en halv timme till.

Hur långt är det till Hangö?

Det är ungefär 50 kilometer dit.

Hur gammal är den här skolan?

Den är väldigt gammal, över 100 år!

Hurdan (beskrivning)

Hurdan är maten här?

Den är helt acceptabel.

Hurdant identitetskort har du?

Jag har ett med foto och stämpel.

Hurdana tabletter har du sytt?

Såna (sådana) med finfina applikationer!.

Vilken (alternativ)

Vilken väg ska vi ta?

Vi tar den väg som leder västerut.

Vilket hus bor du i?

Det som ligger längre till vänster.

Vilka tygbitar är lediga?

De som ligger på det där bordet där borta.

Varför (orsak)

Varför är dörren inte låst?

För lärarna har glömt att låsa efter sig.

Varför har alla inte kommit?

Därför att alla inte har vetat om kursen.

Vad ... för (vilken)

Vad har ni för adress?

Vår adress är Broderigatan 15.

Vad talar du för språk?

Jag talar finska, svenska, engelska och _____.

Vad läser du för tidning?

Jag läser Hufvudstadsbladet.

Vad är det för väder?

Det är ganska varmt i dag.

Aktiveringar

12. Frågor

Bilda nya frågor med alla frågeord ovan. Skriv en fråga per lapp. Skriv sedan svaret på frågan på en annan lapp (i en annan färg) och samla in alla lappar. Kombiner sedan rätt fråga med rätt svar.

Blanda sedan alla frågor i en låda och alla svar i en annan. Dra slumpmässigt en fråga + ett svar. Riktigt kul, eller hur?

Bra att kunna när man ska sy och brodera

Hyvä osata kun ompelee ja kirjailee

bre(da) ut - *levittää*

ett tyg =
(bomullstyg, ylletyg, linnetyg)
ett foder =
ett skinn =
ett mönster =
ett mönsterpapper =

kangas
(*puvilla-, villa-, pellavakangas*)
vuorikangas
nahka
kaava
kaavapaperi

mäta - *mitata*
ta mått - *ottaa mitta*

ett mått =
ett måttband =
en byst/bröstvidd -er, övre vidd
en midjevidd -er
en höftvidd -er
en stussvidd -er
en rygglängd -er, en ryggbredd -er
en plagglängd -er
en halsvidd -er
en axelvidd -er
en ärmlängd -er
en överarmsvidd -er
en handledsvidd -er
en innerbenslängd -er
en ytterbenslängd -er
en lårvidd -er

mitta
mittanauha
rinnanympärysmitta
vyötärönympärysmitta
lantionympärysmitta
alempi lantionympärysmitta
selkämitta
vaatekappaleen pituus
kaulan ympäry
hartiamitta
bihän mitta
olkavarren ympäry
ranteen ympäry
jalan sisämitta
jalan ulkomitta
reisimitta

markera - *merkata*

en sporr/e -ar
ett kalkerpapper =
en krit/a -or
en sömsmån -er
en märkningspenn/a -or
en kritpenn/a -or
en överföringspenn/a -or

jäljentämiskiekkö
kuultopaperi jäljennöspaperi
liitu, palaliitu
saumavara
merkkauksynä
liitukynä
kuvansiirtokynä

klippa - *leikata*

en sax -ar
en slits -ar, ett sprund =
ett framstycke -n
ett bakstycke -n
en ärm -ar
en krag/e -ar
ett ficklock =

sakset
halkio
etukappale
takakappale
hiha
kaulus
taskunkansi

rynka - *rypyttää*

en rynk/a -or
en dragsko -r

ryppy, ryppyjä
kure nauha

nåla - *neulata*
trä - *pujottaa*

en knappnål -ar
en nåldyn/a -or
en säkerhetsnål -ar

nuppineula
neulatyyny
hakaneula

träckla - *harsia*

en synål -ar
en kanavanål -ar
en maskinnål -ar
ett nålsöga -ögon
en sytråd -ar

ompeluneula, silmäneula
kanavaneula
ompelukoneneula
neulansilmä
ompelulanka

sicksacka – <i>ommella sicksackia</i>	en symaskin -er en stygnlängd -er en raksöm -mar sicksack flerstegs-sicksack för hand	<i>ompelukone tikin pituus suora ommel sicksak-ommel moniaskel-sicksak käsín</i>
pressa - <i>prässätä</i> stryka - <i>silittää</i>	ett strykjärn =, ångstrykjärn ett strykbräde -n, ärnbräde en pressduk -ar	<i>silitysrauta, höyryesitysrauta silityslauta, biharauta prässyliina, silitysliina</i>
prova - <i>sovitta</i>	ett mode 0 en modevisning -ar en kollektion -er	<i>muoti muotinäytös mallisto</i>
ändra - <i>muuttaa</i> sprätta - <i>purkaa</i>	ta in släppa ut en sprättare = förkorta förlänga	<i>kaventaa suurentaa ratkoja lyhentää pidentää</i>
vika - <i>taittaa, laskostaa</i>	ett veck = dubbelvikt, -, -a	<i>laskos tuplalaskostettu</i>
knäppa - <i>napittaa</i>	en knapp -ar ett knapphål = ett tryckknäppe -n en dragked -er (en dragkedj/a -or, ett blixtlås =)	<i>nappi nappinreikä neppari vetoketju</i>
fälla - <i>päärmätä</i>	en fäll -ar en stadkant -er en bård -er en snedlist -er	<i>helma hulpio reunus vinonauha</i>
skissera - <i>luonnostella</i> rita - <i>piirtää</i> konstruera, designa - <i>kuositella</i>	en skiss -er en modell -er ett utkast =	<i>luonnos malli luonnos</i>
tillverka - <i>valmistaa</i>	en sak -er, ett föremål = en necessär -er en kass/e -ar accessoarer ett tillbehör = en pärl/a -or ett applikationspapper = ett fyllnadsvadd 0 ett polyestervadd 0 ett limvadd 0	<i>esine necessaari, meikkipussi laukku asusteet tarvike helmi applikaatiopaperi täytevanu polyestervanu liimavanu</i>
brodera - <i>kirjailla</i>	ett broderi -er ett moulinégarn = ett pärlgarn = en detalj -er melera/d, -t, -de ett korsstygn = ett stjälkstygn =	<i>kirjonta muliinilanka helmilanka yksityiskohta kirjava ristipisto varsipisto</i>

Hanna tar mått

Hanna mittaa

Min väninna Hanna är så kreativ!

Själv syr jag bara lite småsaker
som är bra att ha.

Nu senast blev det ett sminkfodral, haha.

Och jag sminkar ju mig inte ens!

Charlotta heter jag och jag har just fått
lust att lära mig lite mer om klädsömnad.

Jag gillar verkligen Hanna och hennes alster,
och ibland brukar jag också
få goda råd av henne.

Lyssna på oss när vi träffades
här om dagen och hon delade med sig
av sina noggranna beskrivningar.

- Vilken fin tunika du har!
- Tack ska du ha! Den har jag sytt
alldeles själv.
- Säger du det? Kan du inte nångång berätta
lite noggrannare hur du gör.
- Ser du, grunden till all sömnad
av personliga plagg är måtttagningen.
Den måste göras noggrant
för att man skall få bästa resultat,
alltså rätt storlek och rätt passform
på klädesplaggen.
- Men jag klarar inte av att ta mått!
- Lyssna här då!
När man ska ta mått
bör man alltid vara två personer,
så Gunilla hjälpte till.
Är man ensam och tar mått
kanske man sträcker på sig,
vrider på sig
eller gör något annat
och då kan det bli fel.
- Du kan säkert hjälpa mig
med mina personliga mått.
- Jo, men då måste du stå avslappnad,
titta rakt fram och andas normalt.
Måtttagaren tar de flesta måtten
bakifrån eller från sidan
med ett vanligt måttband.

Ystävättäreni Hanna on niin luova!

Itse ompelen vain pieniä tekeleitä,
joita voi joskus tarvita.

Nyt viimeksi tein meikkilaukun, haha.

Minähän en edes meikkaa!

Nimeni on Charlotta, ja nyt minulle on tullut halu
oppia vähän lisää vaateompelusta.

Pidän todella Hannasta ja hänen tuotteistaan.

Joskus voin myös saada
häneltä hyviä neuvoja.

Kuuntelepa meitä, kun tapasimme tässä
eräänä päivänä ja hän kertoi minulle
tarkasti tekemisiään.

- Mikä hieno tunika sinulla onkaan!
- Kiitos! Sen olen ommellut
ihan itse.
- Niinkö? Voisitko joskus kertoa
vähän tarkemmin, kuinka teet sellaisen.
- Kato, kaikkien persoonallisten vaatteiden
perusta on mittaaminen.
Se täytyy tehdä huolellisesti,
jotta saisi parhaimman mahdollisen tuloksen,
siis oikean koon ja istuvuuden
vaatteille.
- Mutta kun en osaa ottaa mittoja!
- Kuuntele sitten!
Kun ottaa mittoja,
pitää aina olla kaksi ihmistä,
niinpä Gunilla auttoi minua.
Jos ottaa mittoja yksin –
kääntyilee ehkä,
vaihtaa asentoa
tai muuta sellaista –
ja juuri silloin voikin tulla virheitä.
- Voit varmasti auttaa minua
saamaan itselleni oikeat mitat.
- Joo, mutta silloin sinun täytyy seisoa rentona,
katsoa suoraan eteesi ja hengittää normaalisti.
Ompelija ottaa useimmat mitat
takaa tai sivusta,
tavallisella mittanauhalla.

- Man tar mätten snävt på kroppen utan en massa extra tyg emellan! Du får lov att kolla i fickorna att det inte finns saker där som kan påverka mätten.
- Ja, näsdukar och sånt ...
- Vissa mått ska tas från nacken. Om man lutar huvudet framåt kan man känna en "kula" och det är den punkten måttet ska tas ifrån.
- Men har du inga mönster?
- Jag brukar göra på lite olika sätt beroende på hur svårt plagg jag ska sy. Om jag tänker sy något väldigt enkelt, t.ex. en kjol eller en tunika så brukar jag konstruera modellerna helt från början. Jag ritar på ett papper hur jag vill att linjerna ska gå. Ofta ritar jag inte ens ett mönster till de enklaste plaggen utan klipper direkt i tyget istället.
- Det skulle jag aldrig våga!
- Jag kan också konstruera mönster genom att använda redan uppsydda plagg. Har jag en tunika eller ett par enkla byxor som passar bra men som jag vill designa om lite ritar jag helt enkelt av dem på mönsterpapper. Då får jag plaggets mönster som jag kan arbeta vidare med och göra ändringar på. Det bästa med det här sättet är att jag vet att plagget kommer sitta bra.
- Hur är det med jackan då? Har du tagit modell något uppsytt plagg där också?
- När jag designar något som är lite mer avancerat, till exempel en jacka eller en skjorta, använder jag mig av grundmönster.
- Det är färdiga framliv, bakliv, ärmar och ben som jag använder som grund och som jag sedan gör en massa ändringar i.
- *Mitat otetaan vartalolta tiukasti, ilman mitään ylimääräistä kangasta välissä! Sinun on tarkastettava taskut, ettei siellä ole mitään sellaista, joka saattaisi vaikuttaa mittoihin.*
- *Tosiaan, nenäliinoja ja muuta sellaista ...*
- *Jotkut mitat on otettava niskasta. Jos nojaa päätään eteenpäin, voi niskassa tuntea "kuhmun", ja täsmälleen siitä kohdasta alkaa mittaaminen.*
- *Mutta eikö sinulla ole minkäänlaisia kaavoja?*
- *Tapaan tehdä vähän eri tavoin siitä riippuen, kuinka haastavan vaatteen aion tehdä. Jos ajattelen ommella jotain hyvin yksinkertaista esim. hameen tai tunikan, minulla on tapana luoda mallit aivan alusta. Piirrän paperille haluamani mallin ääriiviivat. Useinkaan en edes piirrä etukäteen kaavoja helpoimmille vaatteille, vaan leikkaan sen suoraan kankaalle.*
- *Sitä minä en ikinä uskaltaisi tehdä!*
- *Voin tehdä malleja myös käyttämällä jo valmiita vaatteita. Jos minulla on tunika tai tavalliset housut, jotka sopivat hyvin mutta joita haluan vähän muotoilla, piirrän niistä yksinkertaisesti mallin paperille. Siten saan vaatteen mallin, jota voin työstää ja johon voin tehdä muutoksia. Parasta tässä menetelmässä on, että tiedän, vaatteen istuvan hyvin.*
- *Entä jakku?*
Oletko siihenkin ottanut mallin jostakin valmisvaatteesta?
- *Kun muotoilen jotain, joka on vähän uutta ja erilaista, esim. jakkua tai paitaa, hyödynnän perusmalleja.*
- *Käytän valmiita etukappaleita, takakappaleita, hihvoja ja lahkeita pohjana, johon minä sitten teen paljon muutoksia.*

Alla detaljer gör jag själv,
som kragar och linningar,
öppningar för dragkedjor och fickor.
Här kan jag också låta min fantasi flöda!

- Det låter så enkelt
men jag vet att jag har mycket att lära!
Kom hem till mig
någon dag nästa vecka,
så får du börja med att ta mått på mig!
Sen vill jag lära mig allt du kan!

*Kaikki yksityiskohdat teen itse,
kuten kaulukset ja päärmeet,
vetoketjujen aukot ja taskut.
Tässä voin myös sallia mielikuvitukseni virrata!*

- *Tuo kuulostaa kovin yksinkertaiselta
mutta tiedän, että paljon on opittavaa!
Tule minun luokseni
jonain päivänä ensi viikolla,
niin saat aloittaa ottamalla minusta mitat!
Sitten haluan oppia kaiken mitä sinä osaat.*

Aktiveringar

14. Aktiva ord

Markera de ord i texten som du tycker är viktiga i ditt hantverk. Jämför sedan med din klasskompis vilka ord hon har markerat. Förhör varandra på orden.

15. Hemma hos Charlotta

Du är Charlotta och du jobbar ihop med Hanna i den här aktiveringen. Bestäm först enligt det schema ni får av läraren när ni kan träffas hemma hos dig. Välkomna Hanna, bjud henne på något och låt henne sedan ta mått på dig. Skriv ner alla dina mått.

Nu ska vi sy lite småsaker

Nyt ompelemme vähän

**Alla har samlats i klassen.
En ny lektion börjar.
Det står sömnad på schemat
och alla är glada och förväntansfulla.**

**Läraren kommer in med en massa väskor
fulla med material.
Hon slänger ner allt på bordet,
pustar ut och sätter sig
med ett hemlighetsfullt leende ner på sin stol.**

- Jaha, gomorron på er allihopa! Vad vill ni tillverka för saker i dag då?

- Jag blev intresserad av kassarna du hade med dig i dag. Jag skulle också vilja göra en sån i lapptechnik.

**Kaikki ovat kokoontuneet luokkaan.
Alkaa uusi oppitunti.
Ohjelmassa on ompelua,
ja kaikki ovat iloisia ja toiveikkaita.**

**Opettaja tulee luokkaan laukkuineen,
jotka ovat täynnä kangasmateriaaleja.
Hän pudottaa ne pöydälle,
huokaisee ja istuu
tuolille salaperäisesti hymyillen.**

- *Jaaha, huomenta teille kaikille! Mitä haluatte valmistaa tänään?*

- *Minua kiinnostavat kassit,
joita sinulla on mukana tänään.
Minäkin haluaisin tehdä sellaisen,
tilkkutekniikalla.*

- Och jag vill göra väskor och kassar med både korta handtag och långa axelremmar.
- Jag för min del tycker att necessären du har där är den finaste saken av alla. Vad behöver vi för material?
- Om vi ska göra något med lapptechnik behöver vi olika sorters tyg i olika mönster. För att förstärka sidorna i necessären behöver vi limvadd och stoppningsmaterial, till exempel polyestervadd. Vad hade du tänkt sy då, Anna?
- Ja, jag vill helst göra en textiltavla med applikationer, kanske en välkommenskytt eller nånting att hänga upp i barnkammaren.
- Jag skulle vilja göra tabletter att ha på bordet. De där som du visade förra veckan i applikationsteknik var väldigt snygga!
- Vad bra! Då har alla bestämt sig. Ni kommer att sy både för hand och på symaskin. En del av er behöver stoppningsmaterial redan nu; vi får hoppas det också räcker till Tildadockorna som vi ska göra till påsk.
- Vadå, Tilda ... ?
- Ja, Tildafigurerna är verkligen tidens melodi just nu. Jag har en hel bok här som handlar om hur man gör ... Kanske vill du redan börja förbereda en sådan figur ...
- Men jag som ska designa kassarna, jag vill välja ut tillbehören redan nu ...
- *Ja minä haluan tehdä laukkuja ja kasseja, joissa on sekä lyhyet hihnat että pitkät olkahihnat.*
- *Minä taas tykkään, että tuo meikkipussi, joka sinulla on siellä, on kaikkein hienoin. Mitä materiaalia tarvitsemme?*
- *Jos teemme jotain tilkkutekniikalla, tarvitsemme erilaisia kankaita ja eri kuvioita. Vahvistaaksemme meikkipussin reunoja tarvitsemme liimavanua ja täytemateriaalia, esimerkiksi polyesterivanua. Mitä sinä, Anna, olit ajatellut ommella?*
- *Haluaisin mieluiten tehdä kangastaulun, jossa on jotain kirjaittua, ehkä "Tervetuloa"-kyllin tai jotain, jonka voi ripustaa lastenhuoneeseen.*
- *Minä haluaisin tehdä ruokailualustoja. Ne, jotka näytit viime viikolla kuviotekniikalla olivat valtavan hienoja!*
- *Hyvä! Kaikki ovat siis päättäneet. Tulette ompelemaan sekä käsin että ompelukoneella. Osa teistä tarvitsee täytemateriaalia jo nyt; toivomme, että sitä riittää myös Tilda-nukeille, joita teemme pääsiäiseksi.*
- *Mitä? Tilda ... ?*
- *Joo, Tilda-bahmot ovat tosiaan juuri nyt trendikkäitä. Minulla on tässä kokonainen kirja, joka kertoo kuinka niitä tehdään ... Ehkä haluat jo nyt ruveta valmistelemaan sellaista hahmoa ...*
- *Mutta minä, joka muotoilen kassit, haluan valita tarvikkeet jo nyt ...*

Alla är ivriga och snart ligger det material över hela det stora bordet, moulinégarn för broderier, knappar, dragkedjor pärlor ... för att inte tala om alla de färggranna tygerna i både bomull, ylle och linne.

Kaikki ovat innoissaan, ja pian on materiaaleja isolla pöydällä: mouline-lankaa brodeerauksiin, nappeja, vetoketjuja, helmiä ... puhumattakaan värikkäistä kankaista sekä puuvillaisista, villaisista että pellavaisista.

Alla har fått egna saxar, måttband, synålar och knappålar.

Kristina klipper en snedlist för kantningen på tableterna, Elin syr knapphål i ficklocket på sin väska. Några små nätta knappar har hon också som dekoration på utsidan av väskan.

Efter en stund klappar läraren i händerna.

– Det är dags att samlas runt ett av syborden för att gå igenom symaskinens delar. Har ni alla penna och papper med er nu så börjar vi ...

Kaikki ovat saaneet omat sakset, mittanauhut, silmäneulat ja nuppineulat.

Kristina leikkaa vinonauhaa ruokailualustojen kantaamiseen. Elin ompelee laukkunsa taskuläppään napinreikiä. Hänellä on myös joitakin pieniä ja sieviä nappeja laukun ulkopuolella koristeena.

Hetken kuluttua opettaja läpsäyttää käsiään.

– On aika kerääntyä ompelupöydän ympärille tarkoituksena tutustua koneen osiin. Jos teillä kaikilla on nyt kynä ja paperia mukana, aloitamme ...

Aktiveringar

16. Symaskinens delar

Fyll i tabellen tillsammans med din lärare. Rita gärna en bild också.

Bild:

KAPITEL 2

Verb och fraser i klassrummet

Hej, det är jag!

Bra att kunna i telefon

Vad är det för väder i dag?

Det våras ...

På shoppingtur

Lotta säljer smycken

Bra att kunna i affärer

Att kongruensböja adjektiv

Ordföljd

Bra att kunna när man sticker

Substantiv

Bra att kunna när man äter

Bra att kunna på restaurang

Välkomna hem till oss!

Verb och fraser i klassrummet

Verbejä ja fraaseja luokassa

börja	Vi börjar klockan 9.	<i>Aloitamme klo 9.</i>
sluta	Vi slutar klockan 16.	<i>Lopetamme klo 16.</i>
tala	Vi talar svenska.	<i>Puhumme ruotsia.</i>
studera	Vi studerar svenska.	<i>Opiskelemme ruotsia.</i>
sjunga	Vi sjunger en sång	<i>Laulamme laulun.</i>
höra	Hör ni vad jag säger? Jag hör inte vad du säger.	<i>Kuuletteko mitä sanon? En kuule mitä sanot.</i>
läsa	Läs texten!	<i>Lukekaa (Lue) teksti!</i>
skriva	Skriv följande övning!	<i>Tehkää (Tee) seuraava harjoitus!</i>
ylla i	Fyll i ett ord!	<i>Lisätäkää/Täyttäkää (Lisää/Täytä) sana!</i>
rita	Rita en bild!	<i>Piirtäkää (Piirrä) kuva!</i>
lyssna	Lyssna på mig! Lyssna på musiken!	<i>Kuunnelkaa (Kuuntele) minua! Kuunnelkaa (kuuntele) musiikkia!</i>
titta	Titta på tavlan!	<i>Katsokaa (Katso) taulua!</i>
säga efter	Säg efter mig!	<i>Toistakaa (Toista) perässä!</i>
fråga	Fråga om du inte förstår!	<i>Kysy jos et ymmärrä!</i>
svara	Svara på frågan!	<i>Vastatkaa (Vastaa) kysymykseen!</i>
sitta	Var snälla och sitt i en ring!	<i>Olkaa ystävällisiä ja istukaa ympyrässä!</i>
ta	Ta en lapp!	<i>Ottakaa (Ota) lappu!</i>
ta fram	Ta fram det här papperet!	<i>Ottakaa (Ota) tämä paperi esille!</i>
öppna	Öppna pärmen!	<i>Avatkaa (Avaa) kansio!</i>
stänga	Stäng pärmen!	<i>Sulkekaa (Sulje) kansio!</i>
öva	Öva på det här!	<i>Harjoitelkaa (Harjoittele) tätä!</i>
lägga	Lägg pärmen på bordet!	<i>Laittakaa (Laita) kansio pöydälle!</i>
förstå	Jag förstår inte. Förstår du? Ja. (Ja, det gör jag.) Nej. (Nej, det gör jag inte.)	<i>En ymmärrä. Ymmärrätkö? Kyllä. (Kyllä, ymmärrän.) En. (Ei, en ymmärrä.)</i>
veta	Jag vet. – Jag vet inte.	<i>Tiedän. – En tiedä.</i>
se	Jag ser. – Jag ser inte.	<i>Näen. – En näe.</i>
kunna	Jag kan. – Jag kan inte. Kan du svenska?	<i>Osaan. – En osaa. Osaatko ruotsia?</i>
upprepa	Upprepa!	<i>Toistakaa! (Toista!)</i>
säga en gång till	Kan du säga det en gång till?	<i>Voisitko sanoa uudestaan?</i>
hjälpa	Hjälp mig!	<i>Auta minua!</i>
betyda	Vad betyder (det)?	<i>Mitä (se) tarkoittaa?</i>
heta	Vad heter (det) på svenska?	<i>Mikä (se) on ruotsiksi?</i>
säga	Hur säger man (det) på svenska?	<i>Miten (se) sanotaan ruotsiksi?</i>
uttala	Hur uttalar man det?	<i>Miten se lausutaan?</i>

Hej, det är jag!

Moi, minä tässä!

På mobilen

- Maja Lindroos.
- Hej Maja! Det är Pernilla. Kommer du på mötet i kväll?
- Ja, det gör jag. Jag är där redan halv åtta. Det ska bli intressant.
- Ja, jag kommer också halv åtta. Då ses vi där. Hej då!
- Hej då!

- Malin Sundqvist.
- Hej, det är Gerda här. Hur är det?
- Men hej Gerda! Jo tack, det är bara bra. Hur är det själv?
- Tack, det knallar! Men du, kan vi ses i kväll? Det är viktigt.
- Javisst. Det går bra.
- Känner du till caféet Bruna Bakelsen i hörnet av Storgatan och Parkgatan?
- Javisst. Och när ska vi träffas?
- Klockan halv sju. Passar det?
- Det går utmärkt, vi ses då.
- Vi ses. Hej då!

På fast telefon

- Klas-Ola.
  - Är det hos Karl-Henrik Timrén?
  - Nej, det är Klas-Ola Timén, 235 27 12.
  - Ursäkta, då har jag kommit fel.
  - För all del.
- ◇◇◇◇
- 341 18 99!
  - Hej, mitt namn är Herman Herzberg. Kan jag få tala med Monika?
  - Javisst! Ett ögonblick bara! Monika ...! Är du snäll och tar det här samtalet?

- Västra Nylands folkhögskola.
- God morgon! Kan ni koppla mig till Johanna Ek?
- Ett ögonblick ... Tyvärr är det upptaget. Går det bra att vänta?
- Jag väntar.

Matkaphelimessa

- Maja Lindroos.
- Hei Maja! Pernilla tässä. Tuletko kokoukseen tänä iltana?
- Kyllä tullen. Olen siellä jo puoli kahdeksalta. Kokouksesta tulee mielenkiintoinen.
- Minä tullen myös puoli kahdeksalta. Nähdään sitten siellä. Moi!
- Moi!

- Malin Sundqvist.
- Moi, Gerda täällä. Mitä kuuluu?
- No hei Gerda! Hyvää kuuluu, kiitos. Entä itsellesi?
- Siinähan se. Mutta kuule, voimmeko tavata tänä iltana? Tämä on tärkeää!
- Totta kai. Sopiihan se.
- Tiedätkö Ruskea Leivos-kahvilan, joka sijaitsee Isokadun ja Puistokadun kulmassa?
- Tiedän. Milloin tavataan?
- Puoli seitsemältä. Sopiiko?
- Sehän sopii mainiosti, nähdään silloin.
- Nähdään. Moi!

Lankaphelimessa

- Klas-Ola.
- Onko Karl-Henrik Timrénillä?
- Ei, täällä puhuu Klas-Ola Timén, 235 27 12.
- Anteeksi, soitin väärään numeroon.
- Eipä kestä.

- 341 18 99!
- Hei, nimeni on Herman Herzberg. Saisinko puhua Monikan kanssa?
- Kyllä! Hetkinen vain! Monika ...! Voitko ottaa tämän puhelun?

- Västra Nylands folkhögskola.
- Huomenta! Voitteko yhdistää minut Johanna Ekille?
- Pieni hetki ...
- Numero on valitettavasti varattu. Voitteko odottaa?
- Minä odotan.

ORDLISTA

ett möte -n	kokous
i kväll	tänä iltana
intressant	mielenkiintoinen
Det knallar!	Siinähan se!
ett café -er	kahvila
en bakelse -r	leivos
ett hörn	kulma
passa, -r, -de, -t	sopia
utmärkt	mainiosti
hos	luona
koppla, -r, -de, -t	yhdistää
ett ögonblick =	hetkinen
tyvärr	valitettavasti
upptag/en, -et, -na	varattu
vänta -r -de -t	odottaa

Bra att kunna i telefon

Hyvä osata puhelimessa

Att hälsa och presentera sig

Hej, det är jag.
Hej, det är ...
Mitt namn är ...

Tervehtiminen ja esittäytyminen
Moi, minä täällä.
Hei, täällä puhuu ...
Nimeni on ...

Att be någon göra något

Jag ville be dig att ...
Är det möjligt att ...
Kan du vara snäll och ...
Jag skulle bli glad om du kunde ....

Pyytää jotakuta tekemään jotain
Pyydän sinua ...
Onko mahdollista että ...
Voitko ystävällisesti ...
Ilahtuisin jos voisit ...

Jag vill tala med någon annan

Kan jag få tala med ...?
Är ... anträffbar?
Jag söker ...
Träffas ...?
Kan ni koppla mig till ...?

Haluan puhua jonkun muun kanssa
Saisinko puhua ... kanssa?
Onko ... tavattavissa?
Etsin ...
Onko ... tavattavissa?
Voitteko yhdistää ...lle?

Att berätta varför jag ringer

Jag ringer angående ...
Jag tänkte säga att ...
Jag vill fråga om en sak.
Jag vill fråga om det är möjligt att ...
Mitt ärende gäller ...

Syy miksi soitan
Soitan koskien ...
Aioin sanoa että ...
Haluan kysyä erästä asiaa.
Haluan kysyä onko mahdollista ...
Asiani koskee ...

Han/hon är inte där

Kan jag lämna ett meddelande?
Säg till honom/henne att ...
Ring mig på nummer ...!
Var snäll och be honom/henne ringa mig.
När kan jag ringa på nytt?

Hän ei ole paikalla
Voinko jättää soittopyynnön?
Sano hänelle että ...
Soita minulle numeroon ...!
Voitko ystävällisesti pyytää häntä soittamaan minulle?
Koska voin soittaa uudelleen?

Att avsluta samtalet

Då säger vi det!
Tack, då försöker jag senare.
Tack så mycket, jag ringer igen om en timme.
Hej och tack!
Tack, vi hör!

Puhelun lopetus
Tehdään näin!/ Sovittu!
Kiitos, yritän sitten myöhemmin.
Kiitos paljon, soitan uudestaan tunnin kuluttua.
Hei, ja kiitos!
Kiitos kuulemiin!

Aktiveringar

1. Telefonsamtal

Du får en lapp av läraren med någon av bokstäverna A-F på. Visa den inte för någon. A, C och E hittar på ett ärende och ringer upp B, D och F. Kom ihåg att prata mycket och använda dig bl.a. av de fraser du lärt dig.

2. Telefonsamtal

Samma uppgift som tidigare. A, C, E och G kommer här att ringa upp B, D, F och H. För det mesta går det inte att få tag på rätt person, och B, D, F och H måste kanske rekommendera någon annan. Kom ihåg att prata mycket och använda dig bl.a. av de fraser du lärt dig.

3. Telefonsamtal

Här gör du en egen dialog med en klasskamrat. Lappen du får av läraren beskriver vad du ska göra.

Vad är det för väder i dag?

”Det finns inget dåligt väder, bara dåliga kläder.”

Några olika sorters väderförhållanden

- * Solen skiner från en molnfri himmel. Alla njuter av det vackra vädret.
- * Vädret är klart och det är varmt. Det är skönt med värme!
- * Det är hett. Under en sådan värmebölja vill man helst sitta i skuggan.
- * Det är mulet. Mörka moln tornar hotfullt upp sig vid horisonten.
- * Det är åska. Det blixtrar och dundrar.
- * Det regnar. Regnet slår som spön i backen och smattrar mot fönstret.
- * Stormen viner i husknutarna.
- * Det blåser en kall nordlig vind.
- * Det är kallt. Sjön har frusit till is. Det ligger snö överallt.
- * Det är töväder och snön smälter.
- * Det är dåligt väder. Det ligger en tät dimma över hela stan.

Erilaisia sääolosuhteita

- * *Aurinko paistaa pilvettömältä taivaalta. Kaikki nauttivat kauniista säästä.*
- * *Sää on selkeää, ja on lämmintä. Ihanaa, kun on lämmintä!*
- * *On kuuma. Sellaisen lämpöaallon aikana haluaa mieluiten istua varjossa.*
- * *On pilvistä. Tummat pilvet kasaantuvat uhkaavasti horisontissa.*
- * *On ukkosta. Salamoit ja jyrisee.*
- * *Sataa. Sataa kaatamalla, ja vesi ropisee ikkunaan.*
- * *Myrsky vinkuu talon nurkissa.*
- * *Kylmä pohjoinen tuuli puhalttaa.*
- * *On kylmä, järvi on jäätynyt. Kaikkialla on lunta.*
- * *On suojasää ja lumi sulaa.*
- * *On huono ilma. Koko kaupungin yllä on tiheä sumu.*

Aktiveringar

4. Kombinera

Ni får lappar av läraren där ni kombinerar den svenska texten med den finska. Arbeta i par.

5. Översätt

Lägg alla lappar i en hög på bordet, dra en lapp i taget och be ditt par översätta lappen. Det blir alltså översättningar både från svenska till finska och från finska till svenska.

6. Visa väderleken

Ta en av de svenska lapparna och demonstrera det som står där utan att använda några ord. De andra gissar vilket uttryck det är som du föreställer.

7. Rita in följande väderförhållanden i rutorna

Solen skiner.	Det är mulet.
Det blåser.	Det stormar.
Det regnar.	Det snöar.
Det är dimma.	Det åskar.

Det är halt.	Det töar.
--------------	-----------

Det våras ...

Kevät on tulossa

I februari

- Lasse: Vilket väder!
 Agnes: Ja, det bara regnar och regnar!
 Vart tog den här vintern vägen?
 Lasse: Ja, det har ju varit en enda lång höst!
 Nu längtar jag verkligen efter våren!
 Agnes: Ja, när vi nu en gång hoppade över vintern
 så kan det lika bra bli vår med detsamma!
 Lasse: Ja, du som brukar älska att skida.
 Hur har det gått för dig i vinter då?
 Agnes: Jag fick lov att träna i en skidtunnel,
 och sen åkte jag Finlandialoppet.
 Lasse: Vad säger du? Fanns det
 tillräckligt med snö för att anordna det?
 Agnes: Ja, de hade kört dit
 en massa extra snö någonstans ifrån,
 och så hade de väl en del snökanoner.
 Lasse: De verkar ju inte kloka!

I mars

- Bengt: Vad är det för väder i dag?
 Kajsa: Det snöar. Man borde kanske skotta lite
 innan vägen helt snöar igen!
 Bengt: Men lönar det sig?
 Snön kanske töar bort i morgon.
 Hur kallt är det egentligen?
 Kajsa: Det är -3 grader och de har lovat kallare i
 väderleksrapporten.
 Jag går och letar fram snöspaden!
 Bengt: Lycka till!

Helmikuussa

- Mikä sää!
 Niinpä, sataa kaatamalla!
 Mihin talvi häipyi?
 Niin, on ollut pitkä syksy!
 Nyt kaipaen todella kevättä!
 Kyllä, kun nyt kerran hyppäsimme talven yli,
 voi yhtä hyvin kevät tulla heti!
 Aivan, sinähän pidät hiihtämisestä.
 Minkälaista on ollut tänä talvena?
 Sain harjoitella hiihtotunnelissa,
 ja sitten osallistuin Finlandia-hiihtoon.
 Mitä puhut? Oliko
 tarpeeksi lunta sen järjestämiseen?
 Joo, sinne oli ajettu jostakin
 valtavasti ylimääräistä lunta,
 ja sitten heillä oli kai jonkin verran lumitykkejä.
 Ei vaikuta ihan järkevältä!*

Maaliskuussa

- Minkälainen sää on tänään?
 Sataa lunta. Pitäisi kai luoda vähän lunta,
 ennen kuin tie on kokonaan ummessa!
 Mutta kannattaako se?
 Lumi ehkä sulaa pois huomenna.
 Kuinka kylmä oikeastaan on?
 -3 astetta ja kylmempää on luvattu
 säätiedotuksen mukaan.
 Menen etsimään lumilapiota!
 Onnea matkaan!*

I april

- Maja: Vilket fint väder vi har i dag!
 Torulf: Ja, nu är våren äntligen här!
 Hur varmt är det?
 Har du tittat på termometern?
 Maja: Det är faktiskt +12 grader. Ska vi gå ut?
 Vad tycker du?
 Torulf: Nej, jag har ett annat förslag.
 Vi letar fram trädgårdsmöblerna
 och ställer dem på terrassen.
 Det är säkert riktigt varmt där;
 den borde ligga i lä nu.
 Maja: Vilken fin idé!
 Jag går och korkar upp en flaska vin,
 så får du leta efter möblerna.
 Vi borde kanske torka av dem lite också
 innan vi slår oss ner!
 Torulf: Ja, ta med dig en trasa när du kommer.
 Och du, glöm inte ta med dig
 Scrabble-spelet!
 Maja: Ja, vi spelar!
 Det är min tur nu att klå dig!

I maj

- Lasse: Det är vackert väder i dag,
 tycker du inte?
 Agnes: Ja, men i går var det verkligen
 ett riktigt hundväder!
 Regnet slog ju som spön i backen!
 Lasse: Men nu ska det i alla fall bli bättre.
 Jag tittade på väderleksrapporten i går,
 och de lovade ännu varmare till i morgon.
 Agnes: Säger du det? Ja, det ska bli skönt!
 Typiskt att det skulle bli
 ett sånt första-majväder,
 när hela april var så härlig!

I juni

- Stina: Puh, så hett det är i dag!
 Tänk att det kan komma
 en sån värmebölja redan i juni!
 Sture: Ja, fast man borde inte klaga.
 Sommaren är ju så kort!
 Stina: Ja, man borde tänka på
 alla kalla vintermånader
 och klaga då i stället.
 Sture: Alla pratar ju
 om klimatförändringen nuförtiden!
 Kan det bero på den att vädret har varit
 så uppochner hela året! Vad tror du?
 Stina: Nej, jag tror faktiskt
 allt är bara tillfälligheter.
 Vädret har betett sig konstigt
 långt tidigare också!
 Sture: Ja, man kan ju alltid hoppas
 att det bara är naturligt.

Huhtikuussa

*Onpa tänään hieno ilma!
 Niinpä, nyt kevät on lopultakin tullut!
 Kuinka lämmintä on?
 Oletko katsonut lämpömittaria?
 Se näyttää tosiaan +12 astetta. Menemmekö ulos?
 Mitäs tykkäät?
 Ei, minulla on toinen ehdotus.
 Etsimme puutarhakalusteet
 ja panemme ne terassille.
 Siellä on varmaan oikein lämmintä;
 sen pitäisi olla nyt tuulensuojassa.
 Onpa hieno idea!
 Menevään avaamaan viinipullon,
 niin sinä saat etsiä kalusteet.
 Meidän pitäisi kai pyyhkiä niitä vähän myös
 ennen kuin rupeamme istumaan!
 Joo, ota mukaan rätkki tulesasi.
 Ja kuule, älä unohda ottaa mukaan
 Scrabble-peliä!
 Jep, me pelaamme!
 Nyt on minun vuoroni päihittää sinut!*

Toukokuussa

*On kaunis ilma tänään,
 eikö vaan?
 Aivan, mutta eilen oli todella
 oikea koiranilma!
 Satoi kaatamalla!
 Mutta nyt säästä tulee joka tapauksessa parempi.
 Katsoin säätiedotusta eilen,
 ja huomiseksi luvattiin vielä lämpimämpää.
 Niinkö? Joo, tulee olemaan ihanaa!
 Tyypillistä, että tulisi
 sellainen vappusää,
 kun koko huhtikuu oli niin ihana!*

Kesäkuussa:

*Huh, miten kuuma tänään on!
 Ajattele, että voi tulla
 sellainen lämpöaalto jo kesäkuussa!
 Niin, vaikka ei pitäisi valittaa.
 Kesähän on niin lyhyt!
 Pitäisi ajatella
 kaikkia kylmiä talvikuukausia
 ja valittaa silloin.
 Kaikkihan puhuvat
 ilmastonmuutoksesta nykyään!
 Voiko se johtua siitä, ett säätö on ollut
 koko vuoden niin sekaisin? Mitä sinä luulet?
 Ei, minä uskon tosiaan,
 että kaikki on vain sattumaa.
 Sää on ollut kummallinen
 myös kauan sitten!
 Totta! Aina voi toivoa,
 että vaihtelu on vain luonnollista.*

Aktiveringar

8. Ordlista

Gör en egen ordlista och översätt orden och uttrycken till ditt eget språk. Förhör varandra i par såsom ni gjort tidigare i aktivering 14 i kapitel 1.

9. Alla talar om vädret ...

Ta någon av de väderbilder du ritade i aktivering 7 och gör en dialog tillsammans med ditt par. Planera först några minuter och framför den sedan som ett rollspel i klassen.

På shoppingtur

Ostoksilla

I snabbköpet

Kassörskan: Hej!
 Klas: Hej!
 Kassörskan: Det blir 134 och 50, tack.
 Klas: Här varsågod, 200 euro.
 Kassörskan: Och 65 och 50 tillbaka.
 Så, varsågod!
 Klas: Tack så mycket! Hej då!
 Kassörskan: Tack och hej!

I kiosken

Expediten: Hej! Vad kan jag hjälpa dig med?
 Lasse: Kan jag få en ask halstabletter?
 Expediten: Javisst! Och vilken sort?
 Lasse: En Menthol Fresh, tack.
 Expediten: Det blir 1 och 10.
 Lasse: Här varsågod!
 Expediten: Tack så mycket!
 Lasse: Tack, hej då!
 Expediten: Hej!

På varuhuset

Expediten: Kan jag stå till tjänst med något?
 Klas: Ja, kan jag få prova de här byxorna?
 Expediten: Javisst. Provrummet ligger där borta.
 ...
 Expediten: Hur passar de?
 Klas: De passar utmärkt. Jag tar dem.

Valintamyymälässä

Hei!
 Hei!
 Se tekee 134 ja 50, kiitos.
 Tässä ole hyvä, 200 euroa.
 Ja 65 ja 50 takaisin. Näin,
 ole hyvä!
 Kiitos paljon! Hei!
 Kiitos, hei!

Kioskillä

Hei! Miten voin auttaa?
 Saisinko rasian kurkkupastilleja?
 Toki! Ja mitäköhän lajia?
 Menthol Fresh, kiitos.
 Se tekee 1,10.
 Tässä, ole hyvä!
 Kiitos paljon!
 Kiitos, hei!
 Hei!

Tavaratalossa

Voinko palvella jotenkin?
 Kyllä, voinko sovittaa näitä housuja?
 Toki. Sovitushuone on tuolla.
 ...
 Ovatko ne sopivat?
 Ne sopivat mainiosti. Otan ne.

Vid köttdisken

- Lasse: Kan jag få 100 gram skivad skinka?
Skivad skinka. Javisst! ...
- Expediten: Här varsågod!
Var det något annat?
Jo, en bit oxfilé, tack.
- Lasse: Hur mycket väger den där?
Expediten: Ett ögonblick! Den väger 180 gram.
Blir den bra?
- Lasse: Javisst. Den blir utmärkt!
Expediten: Här, varsågod! Och något mer?
Lasse: Nej tack, det är bra så!

På konditoriet

- Kunden: Vad kostar de där?
Expediten: De kostar 2 euro per styck.
Kunden: Och vad kostar de där?
Expediten: De kostar en och femti styck.
Kunden: Och de där?
Expediten: Fyra euro.
Kunden: Oj då, det var dyrt. Är de goda också?
Expediten: Ja, det är de. De är jättegoda!
Kunden: Jaså? Det låter bra! Kan jag få en sån och tre såna?
Expediten: Ja, tack! Det blir nio och femti tillsammans.
Kunden: Varsågod!
Expediten: Tack så mycket. Här är kvittot och 50 cent tillbaka.
Kunden: Tack, tack!
Expediten: Tack, och välkommen åter!

Lihatiskillä

- Saanko 100 grammaa siivutettua kinkkua?
Siivutettua kinkkua. Tottakai! ...
Tässä ole hyvä!
Saako olla jotakin muuta?
Kyllä, pala naudan sisäfilettä, kiitos.
Paljonko tuo painaa?
Hetkinen! Se painaa 180 grammaa.
Onko se sopiva pala?
Kyllä. Se on oikein sopiva!
Tässä, ole hyvä! Ja jotakin muuta?
Ei kiitos, tässä kaikki!*

Konditoriassa

- Paljonko nuo maksavat?
Ne maksavat 2 euroa kappale.
Ja paljonko nuo maksavat?
Ne maksavat yksi viisikymmentä kappale.
Entä nuo?
Neljä euroa.
Oi, onpa kallis. Ovatko ne myös hyvänmakuisia?
Kyllä ne ovat. Ne ovat todella hyvänmakuisia!
Niinkö? Kuulostaa hyvältä! Saanko yhden tuollaisen ja kolme tuollaista?
Kyllä, kiitos! Se maksaa 9,50 yhteensä.
Ole hyvä!
Paljon kiitoksia. Tässä on kuitti ja 50 senttiä takaisin.
Kiitos, kiitos!
Kiitos ja tervetuloa uudelleen!*

ORDLISTA

ett kvitto -n	kuitti
en halspastill -er	kurkkupastilli
en sort -er	laji
Vilken sort?	Minkälainen?
prova , -r, -de, -t	sovittaa
ett gram =	gramma
skiva/d , -t, -de	siivutettu
en skink/a -or	kinkku

Lotta säljer smycken

Lotta myy koruja

Lotta kommer till jobbet. Hon arbetar
i butiken "Kläder och sånt".
Lotta har varit mammaledig,
och i dag är det hennes första arbetsdag
efter ledigheten.
Hon är glad över att få träffa
alla andra i personalen igen.
De andra är också glada över att se henne.
Alla pratar och skrattar glatt.
Plötsligt är klockan nio
och de måste öppna.
En kund står redan och väntar.

Kunden: God morgon!
Lotta: God morgon!
Kan jag hjälpa till med något?
Kunden: Ja, kan jag få titta på smycken?
Jag behöver ett halsband
till en blå klänning.
Lotta: Här har vi många
halssmycken i flera olika färger.
Det här kanske passar?
Kunden: Ja, det ser fint ut.
Hur mycket
kostar det?
Lotta: Det kostar 59 euro.
Kunden: Finns det något billigare?
Jag vill helst inte betala
mera än 20 euro.
Lotta: Ja, det finns det. Här har vi
ett vackert halsband för bara 9,50.
Kunden: Nja, det ser lite billigt ut, tycker jag.
Jag vill nog helst ha ett billigt halsband,
men det ska se dyrt ut.
Lotta: Vad sägs om det här?
Det kostar bara 15 euro,
men det ser mycket värdefullare ut.
Kunden: Oh ja, det ser fint ut!
Och det passar så bra
till min klänning. Jag tar det!
Lotta: Vill du ha det i ett paket eller bara
i en påse?

Lotta tulee töihin. Hän on töissä
kaupassa nimeltään "Vaatteita ja semmoista".
Lotta on ollut äitiyslomalla,
ja tänään on hänen ensimmäinen työpäivänsä
loman jälkeen.
Hän on iloinen siitä, että saa taas tavata
koko henkilökunnan.
Muutkin ovat iloisia nähdessään hänet.
Kaikki puhuvat ja nauravat ilosesti.
Yhtäkkiä kello on yhdeksän
ja heidän täytyy avata.
Asiakas on jo odottamassa.

Huomenta!
Huomenta!
Voinko auttaa?
Kyllä, saanko katsoa koruja?
Tarvitsen kaulanauhan
siniseen leninkiin.
Tässä meillä on paljon
erivärisiä kaulakoruja.
Tämä ehkä sopii?
Kyllä, se on hienon näköinen.
Paljonko
se maksaa?
Se maksaa 59 euroa.
Löytyykö jotain halvempaa?
En haluaisi maksaa
enempää kuin 20 euroa.
Kyllä löytyy. Tässä meillä on
kaunis kaulanauha joka maksaa vain 9,50.
No, se näyttää hieman halvalta mielestäni.
Haluan mieluummin halvan kaulanauhan,
mutta sen pitää näyttää kalliilta.
Mitä sanot tästä?
Se maksaa vain 15 euroa,
mutta näyttää paljon arvokkaammalta.
Voi kyllä, se on hieno!
Ja se sopii niin hyvin
leninkiini. Otan sen!
Haluatko sen pakettiin tai vain
pussiin?

Kunden: Det blir ju ingen present, så jag tar det
i en vanlig liten påse, tack.
Här är 50 euro, varsågod!

Lotta: Tack så mycket! Då blir det 35 euro
tillbaka, så här, varsågod!

Kunden: Tack så mycket! Hej då!

Lotta: Tack så mycket! Välkommen åter!

*Se ei tule lahjaksi, joten otan sen
tavalliseen pieneen pussiin, kiitos.
Tässä on 50 euroa, ole hyvä.
Kiitos paljon! 35 euroa
takaisin, näin, ole hyvä!
Kiitos paljon! Hei!
Kiitos paljon! Tervetuloa uudelleen!*

ORDLISTA

träffa , -r, -de, -t	<i>tavata</i>	helst	<i>mieluummin</i>
(en) personal	<i>henkilökunta</i>	dyr , -t, -a	<i>kallis</i>
plötsligt	<i>yhtäkkiä</i>	Vad sägs?	<i>Mitä sanot?</i>
en kund -er	<i>asiakas</i>	värdefull , -t, -a	<i>arvokas</i>
ett smycke -n	<i>koru</i>	en pås/e -ar	<i>pussi</i>
ett halsband =	<i>kaulakoru</i>	en present -er	<i>lahja</i>
en klänning -ar	<i>leninki</i>	åter	<i>taas, uudelleen</i>
kosta , -r, -de, -t	<i>maksaa</i>		

Bra att kunna i affärer

Hyvä osata kauppoissa

Kunden

Ursäkta mig!
Kan jag få fråga en sak?

Kan jag få ...?
Jag behöver ...
Har ni ...?
Jag skulle vilja titta på ...
Nej tack, jag tittar bara!
Den här blir bra.
Jag tar den här.

Det är bra så!
Kan jag få betala?
Vad kostar det?
Hur mycket blir det?

Expediten

Kan jag hjälpa till med något?
Vill du ha den här (den där)?
Här finns det ... och här har vi ...
Vill du prova?
Det är ett jättebra pris.
Vill du ha något annat?
Betalar du kontant eller med kort?
Var det bra så? Var det allt?
Får det vara nåt annat?
Det blir 75 euro.
25 euro tillbaka, varsågod!
Tack, och välkommen igen!
Välkommen åter!
Tack och hej!
Tack så mycket! Hej då!

*Asiakas
Anteeksi!
Voinko kysyä erästä asiaa?*

*Saanko ...?
Minä tarvitsen ...
Onko teillä ...?
Haluaisin katsoa ...
Ei kiitos, katson vain!
Tämä on hyvä.
Otan tämän.*

*Ei muuta, kiitos.
Saanko maksaa?
Paljonko se maksaa?
Paljonko se tekee?*

*Myyjä
Voinko auttaa?
Haluatko tämän (tuon)?*

*Täällä on ... ja täällä meillä on ...
Haluatko sovittaa?
Tämä on erittäin hyvä hinta.*

*Haluatko jotakin muuta?
Maksatko käteisellä vai kortilla?
Siinäkö kaikki?
Tuleeko muuta?
Se tekee 75 euroa.
25 euroa takaisin, ole hyvä.
Kiitos ja tervetuloa uudelleen!
Tervetuloa uudelleen!
Kiitos, hei!
Kiitos paljon! Hei!*

Aktiveringar

10. Handla i olika butiker

Använd de fraser du lärt dig i texterna du just läst. Använd t.ex. kläderna ni hade i modevisningen eller olika bildkort när ni säljer och köper.

11. Varor och sånt

Du får ett kort av läraren och ska handla i en speciell butik.

Grammatik

Att kongruensböja adjektiv

Adjektiven böjs efter de substantiv som de bestämmer. Detta kallas kongruens och är det är viktigt att man kongruensböjer i svenskan.

grundform	t-form	a-form
kall	kallt	kalla
ljus	ljust	ljusa
ren	rent	rena

Om adjektivet slutar på vokal eller **-d** och **-t** efter vokal får vi två t:n i t-formen.

grå	grått	gråa (grå – högre stil)
god	gott	goda
vit	vitt	vita

Ett **-d** efter konsonant förändras till **-t** i t-formen. Märk att participer på **-dd** får **-tt** i t-formen.

rund	runt	runda
nöjd	nöjt	nöjda
beredd	berett	beredda

Ett **-t** efter konsonant i grundformen gör att t-formen ser likadan ut som grundformen.

stolt	stolt	stolta
svart	svart	svarta

Ett obetonat **-e** faller bort i a-formen. Märk att **-en** ersätts med **-et**.

säker	säkert	säkra
indragen	indraget	indragna

Reglerna för enkelt respektive dubbelt **-m** gäller.

dum	dumt	dumma
gammal	gammalt	gamla

Participer på **-ad** böjs på följande sätt. Märk att a-formen slutar på **-e**.

öppnad	öppnat	öppnade
--------	--------	---------

Några adjektiv är oböjliga, bl.a. de som slutar på **-a** och **-e**.

bra	bra	bra
spännande	spännande	spännande
gratis	gratis	gratis
lagom	lagom	lagom

En kort övning

randig: en _____ skjorta
 bred: ett _____ kantband
 blå: ett _____ bord
 röd: ett _____ tyg
 mild: ett _____ väder
 obäddad: flera _____ sängar
 tom: tre _____ flaskor

Skjortan är _____.
 Kantbandet är _____.
 Bordet är _____.
 Tyget får gärna vara _____.
 Vädret blir _____ i helgen.
 Sängarna ser _____ ut.
 Flaskorna verkar _____.

En, ett eller flera?

Exempel *blommig, tyg*

Ett blommigt tyg

randig fingervantar

Randiga fingervantar

brun, scarf

1. _____.

grönrandig, vantar

2. _____.

blommig, nattlinne

3. _____.

svart, byxor

4. _____.

ljus, kjol

5. _____.

mörk, kostym

6. _____.

grön, skor

7. _____.

gul, skärp

8. _____.

vit, sockor

9. _____.

röd, paraply

10. _____.

Mitt sovrum

Exempel

Vad är det för färg på mattan?

Den är röd.

Vad är det för färg på nattduksbordet?

Det är vitt.

Hur ser kuddarna ut?

De är grönrandiga.

1. Vad är det för färg på sybordet? (vit)

_____.

2. Vad är det för färg på gardinerna? (blå)

_____.

3. Vad är det för färg på tapeterna? (ljusblå)

_____.

4. Vad är det för färg på överkastet? (rosa)

_____.

5. Hur ser madrassen ut? (bekväm)

_____.

6. Hur ser kuddarna ut? (lyxig)

_____.

Grammatik

Ordföljd

	verb 1	
Tåget	kommer	snart.
Snart	kommer	tåget.
Jag	förstår	nu.
Nu	förstår	jag.
Paketet	skickades	i måndags.
I måndags	skickades	paketet.
Vi	äter	senare.
Senare	äter	vi.
Vem	bor	här?
Vad	klipper	du?

Nu skriver vi

Skriv korta meningar.

Vi _____.

Nu _____.

Sedan _____.

Alla _____.

I dag _____.

I morgon _____.

På kursen _____.

I matsalen _____.

Hemma _____.

Ibland _____.

Snart _____.

På fredag _____.

Efter kursen _____.

Varje dag _____.

Vad _____?

Varför _____?

När _____?

Vem _____?

Hur _____?

Aktiveringar

12. Ordföljdsstafett

Alla får en eller flera lappar av läraren. Först står ett svar, sedan en fråga. Någon börjar med sin fråga, och den som har svaret (med alla tre alternativ) på sin lapp bildar svaret och ställer sedan en ny fråga. Fortsätt tills cirkeln sluter sig.

Bra att kunna när man sticker

Hyvä osata kutoessa

(förkortning inom parentes)

en stick/a -or
 raka stickor
 rundsticka
 en uppläggning -ar (uppl)
 rätta sidan (RS)
 aviga sidan (AS)
 en mask/a -or (m)
 rät maska (rm)
 avig maska (am)
 sticka, -r, -de, -t
 sticka rätt
 sticka avigt
 ett varv = (v)
 en slätstickning (slätst)
 en rätstickning (rätst)
 en resår -er
 en mosstickning
 en flätstickning
 en spetsstickning
 mitt fram (mf)
 mitt bak (mb)
 en rapport, en omgång
 sprätta, -r, -de, -t
 maska, -r, -de, -t av
 en kantmaska (km)
 en lyftad maska
 ett omtag, ett omslag (omsl.)
 öka, -r, -de, -t
 en ökning
 minska, -r, -de, -t
 en minskning
 en hoptagning (hopt)
 överdragshoptagning (öhopt)
 dubbel överdragshoptagning (döhopt)
 en maskbåge (m.båg)
 främre
 bakre

(lyhennys suluissa)

puikko
 suorat puikot
 pyöröpuikko
 luominen
 oikea puoli (op)
 nurja puoli (np)
 silmukka (s)
 oikea silmukka (o)
 nurja silmukka (n)
 neuloa, kutoa
 neuloa oikein
 neuloa nurin
 kerros
 sileä neule
 aina oikein neule
 joustinneule
 helmineule
 palmikkoneule
 pitsineule
 keskietu (ke)
 keskitaka (kt)
 mallikerta
 purkaa
 päättää
 reunasilmukka (rs)
 nostettu silmukka
 langankierto (lk)
 lisätä
 lisäys
 kaventaa
 kavennus
 yhteen neulonta
 ylivetokavennus
 kaksinkertainen ylivetokavennus
 neulottu silmukka
 etummainen
 taaempi

Grammatik

Substantiv

Du kommer väl ihåg de lätta reglerna när det gäller pluralformer:

Deklination 1

Alla en-ord som slutar på **-a** i singular. De får ändelsen **-or** i plural (**-a** faller bort).

Ex. en krydd/a -or

Deklination 4

Ett-ord som slutar på vokal får ändelsen **-n** i plural.

Ex. ett disko -n

Deklination 5

Ett-ord som slutar på konsonant får ingen ändelse (=) i plural. En-ord som slutar på **-are** får heller ingen ändelse (=)

Ex. ett bord =, en sprättare =

Lite svårare blir sedan deklination 2 och 3

Deklination 2

Vanliga, konkreta en-ord får ändelsen **-ar** i plural. Speciellt de som slutar på **-e**, **-ing** och **-dom**. Ett **-e** faller bort i plural om ordet slutar på **-el** eller **-er**. Ändelsen **-r** finns i några ord. Märk att ordet finger är ett ett-ord.

Ex. en tallrik -ar, en handsk/e -ar, en provning -ar, en sedel, sedlar

Deklination 3

I deklination 3 finns både en-ord och ett-ord. Långa en-ord med betoningen på sista stavelsen, ofta låneord, korta en-ord, mer abstrakta än i deklination 2 och en-ord som slutar på **-skap** och **-het** får ändelsen **-er** i plural.

Ex. en necessär -er, en adress -er, smak -er, en bekantskap -er, en nyhet -er

---

Aktiveringar

---

13. Sömnadstermer

Plocka ord ur dina tabeller "Bra att kunna när man syr/ Bra att kunna när man stickar" och kontrollera om de här reglerna stämmer.

14. Rörelselek

Olika rörelser symboliserar de olika pluralformerna:

- or** – stig upp och snurra runt ett varv
- ar** – flytta dig ett steg till höger
- er** – flytta dig ett steg till vänster
- n** – gå ner på knä
- = – hoppa hastigt till men sitt stadigt kvar på stolen

Sitt i en ring. Läraren eller någon annan ropar ut ett ord, t.ex. *en stol* och alla svarar *många stolar* medan de gör den tillhörande rörelsen. Om ett ord saknar pluralform (vilket vi valt att markera med 0) springer alla tvärs över ringen och byter plats med varandra.

Bra att kunna när man äter

Hyvä osata syödessä

hungrig, -t, -a	<i>nälkäinen</i>	(ett) socker 0	<i>sokeri</i>
mätt, -, -a	<i>täynnä, kylläinen</i>	söt, -t, -a	<i>makea</i>
(en) mat 0	<i>ruoka</i>	stark, -t, -a	<i>väkevä, vahva</i>
en måltid -er	<i>ateria</i>	mil d, -t, -da	<i>mieto</i>
en maträtt -er	<i>ruokalaji</i>	laktosfri, -tt, -a	<i>laktoositon</i>
en portion -er	<i>annos</i>	glutenfri, -tt, -a	<i>gluteeniton</i>
en förrätt -er	<i>alkuruoka</i>	vegetarisk, -t, -a	<i>kasvis-</i>
en huvudrätt -er	<i>pääruoka</i>	en vegetarian -er	<i>kasvissyöjä</i>
en varmrätt -er	<i>lämmin ruoka</i>	en vegan -er	<i>vegaani</i>
en efterrätt -er /		en allätare =	<i>kaikkiruokainen</i>
en dessert -er	<i>jälkiruoka</i>	ett bord =	<i>pöytä</i>
en frukost -ar	<i>aamiainen</i>	en meny -er	<i>menu, ruokalista</i>
en lunch -er	<i>lounas</i>	en not/a -or	<i>ravintolalasku</i>
en middag -ar	<i>illallinen</i>	dricks	<i>tippi</i>
ett mellanmål =	<i>välipala</i>	ett smörgåsbord =/	<i>seisova pöytä</i>
ett glas =	<i>lasi</i>	en buffé -er	<i>ravintola</i>
en kopp -ar	<i>kuppi</i>	en restaurang -er	<i>ravintola</i>
en flask/a -or	<i>pullo</i>	en krog -ar	<i>kahvila</i>
ett stop =	<i>tuoppi</i>	ett café / kafé -er	<i>baari</i>
en tallrik -ar	<i>lautanen</i>	en bar -er	<i>yökerho</i>
en smak -er	<i>maku</i>	en nattklubb -ar	<i>disko</i>
smaklig, -t, -a	<i>maukas</i>	ett disco -n /	<i>kotiruokaa</i>
smaklös, -t, -a	<i>mauton</i>	ett diskotek =	<i>tarjoilija</i>
god, gott, -a	<i>hyvä</i>	en husmanskost 0	<i>hovimestari</i>
äcklig, -t, -a	<i>yököttävä</i>	en kypare =/ en servitör -er	<i>kokki</i>
en krydd/a -or	<i>mauste</i>	en hovmästare =	<i>päivän erikoinen</i>
(ett) salt 0	<i>suola</i>	en kock -ar	
salt, salt, salta	<i>suolainen</i>	dagens special	

... och några verb

äta – äter – åt – har ätit	<i>syödä</i>
dricka – dricker – drack – har druckit	<i>juoda</i>
bjuda – bjuder – bjöd – har bjudit	<i>tarjota</i>
njuta – njuter – njöt – har njutit	<i>nauttia</i>
beställ/a, -er, -de, -t	<i>tilata</i>
smaka, -r, -de, -t	<i>maistua</i>

Bra att kunna på restaurang

Hyvä tietää ravintolassa

Att beställa bord

Jag skulle vilja beställa/reservera ett bord för i kväll.
Jag har beställt bord för två personer.

Att beställa mat

Kan jag få beställa?
Kan jag få titta på menyn, tack?
Sallader ingår i alla rätter.
Ingår det sallader?
Har ni några vegetariska rätter?
Kan ni rekommendera någonting?
Jag tar gärna en soppa som/till förrätt.
Jag vill ha fisk som/till huvudrätt/till varmrätt.
Kan jag få en bit tårta som/till efterrätt (dessert)?

Att beställa dryck

Jag skulle vilja ha någonting att dricka.
Kan jag få titta på vinlistan?
ett vin, vinet
vitt vin, rött vin, torrt vin, halvtorrt vin, sött vin, ett tyskt/spanskt/franskt/kaliforniskt vin
Vi tar en flaska rött vin.
ett öl, ölet
en flaska öl, ett glas öl, en stor öl, en starköl, en mellanöl, en lättöl
en flaska mineralvatten, vanligt vatten, isvatten
en snaps, en grogg, en kaffedrink, en likör, en sherry, en konjak
Skål!
Jag skulle vilja ha en cappuccino.

Före, under och efter måltiden

Vad vill du ha?
Vad tänker du ta/beställa?
Smaklig måltid!
Kan jag få en servett?
Kan jag få en till, tack?
Kan jag få ett glas/ett sugrör?
Kan du skicka mig saltet?
Var finns toaletten?
Hur smakar det? / Smakar det bra?
Ja, det var jättegott, perfekt, utmärkt, utsökt, strålande ...

Att betala

Kan jag få betala? / Kan jag få notan?
Hur vill ni betala? Var och en för sig eller alla tillsammans?
Jag betalar kontant. / Jag betalar med kort.
Jag tar det här! / Jag bjuder!
Det är jämnt! / Det är bra så!

Aktiveringar

15. Vi äter ute

Bilda grupper på tre personer och skriv tillsammans en dialog som innehåller dessa fyra situationer:

- bokning av bord
- ankomst till restaurangen
- beställning av mat
- betalning

Använd så många repliker som möjligt från texten på föregående sida. (Översätt gärna uttrycken tillsammans.) Spela upp dialogen med två restauranggäster och en servitör.

Välkomna hem till oss!

Elvira och Dag har bjudit hem sina nya vänner Agnes och Bengt. Det ringer på dörren och Elvira öppnar.

- Gästerna: Nämen hej på er!
- Elvira: Hej, och välkomna ska ni vara! Stig på!
- Agnes: Tack så mycket! Vad trevligt det ser ut här!
- Elvira: Tack, vi trivs väldigt bra här. Varsågoda och häng av er kläderna här i hallen. Sen kan vi gå husesyn om ni har lust. Här får ni varsin klädhängare, varsågoda!
- Bengt: Tack ska du ha! Och skorna ... Kan vi ställa dem här?
- Elvira: Skorna får ni gärna behålla på. Golven är inte så ömtåliga.
- Dag: Får man bjuda på en liten välkomstdrink? Skål och välkomna!
- Alla: Skål!
- Elvira: Ja, så var det husesyn, då. Här är matsalen och köket, och där har vi de övriga rummen i bottenvåningen. Badrummet och toaletten har vi här till höger. Om vi sen går upp på vinden får ni se våra arbetsrum och alla sovrum.
- Agnes: Vilka mysiga rum ni har!
- Elvira: Tack, det var vänligt sagt. Men om jag får skryta lite, så har vi nog det allra mysigaste rummet i källaren. Kom med här nerför trapporna!
- Bengt: Oj, jag tror jag dör! En riktig bar!
- Elvira: Du verkar överväldigad. Det gläder mig, för vi är väldigt nöjda med det här rummet, och vi har faktiskt gjort allt själv. Här invid baren har vi också ett gästrum med egen toalett.
- Bengt: Oj, det var verkligen smakfullt inrett!
- Elvira: Kul att du tycker om det! Men nu tror jag bestämt att maten börjar bli klar. Vi kanske ska gå upp nu.
- Dag: Varsågoda och slå er ner! Maten är strax klar.
- Bengt: Hur vill du att vi sitter då?
- Dag: Namnet står på placeringskortet. Slå er ner!
- Agnes: Vilken ljuvlig musik du har! Är det Mozart?
- Dag: Javisst är det det! Känns den inte inspirerande? Och fantasifull! Då ska vi se ... Maten är serverad. Varsågoda!
- Bengt: Tack, det kommer att smaka gott. Jag är åtminstone hungrig som en varg.
- Dag: Varsågoda och ta för er! Till förrätt blir det en skärgårdstallrik och till varmrätt har jag lagat ört- och baconfylld oxfilé med murkelsås, sparris och fransk potatiskaka.

- Agnes: Åh, så gott det doftar!
- Dag: Ja, jag hoppas det ska smaka gott också.
- Bengt: Kan du vara snäll och skicka brödet?
- Elvira: Här är brödet, varsågod!
- Dag: Vad får det vara att dricka? Vatten, vin eller öl?
- Bengt: Öl, tack! Det släcker törsten bäst.
- Agnes: Ja, jag tar helst ett glas vatten till att börja med. Sen dricker jag gärna rödvin till varmrätten.
- Dag: Hur smakar det?
- Bengt: Mm, det här är jättegott!
- Agnes: Ja, det smakar fantastiskt!
- Bengt: Och såsen är underbar, den är alldeles lagom kryddad.
- Agnes: Ja, allt är verkligen gott. Har du faktiskt lagat allt själv?
- Dag: Javisst, jag tycker om att laga mat. Kul att det smakar! Men ta mera, kära ni!
- Agnes: Ja, jag tar gärna en bit sill till. Vad är det här för sorts sill? Den smakar fantastiskt!
- Dag: Det är faktiskt vanlig senapssill. Men varsågoda alla och ta mera sallad också!
- Agnes: Ja, det var en helt underbar middag. Tack så mycket, men jag har verkligen ätit alltför mycket.
- Bengt: Vad mig beträffar räcker det också. Tusen tack!
- Elvira: Ja, men då tar vi kaffe ute i vardagsrummet!
- Gästerna: Tack, tack!
- Elvira: Får det vara något till kaffet? En konjak kanske?
- Dag: Ja, gärna för mig.
- Bengt: Och du Agnes? Vad vill du ha?
- Agnes: Jag ser att ni har Baileys. Jag tror jag vill ha en sån.
- Bengt: Hrrm! Jag har den stora glädjen att få höja en skål för värdparet. Tusen tack för den fina middagen och tack för att vi fick lära känna ert trevliga hem! Vi hoppas naturligtvis på en svarsvisit hos oss inom kort.
- Dag: Tack, tack! Nöjet är helt på vår sida. Det var så roligt att ni kunde komma.
- Agnes: Åh, vilken god kaka! Vad heter den då?
- Dag: Det där är chokladkaka med blåbärssås och mandelgrädde.
- Elvira: Men ta en kaka till!
- Agnes: Ursäkta! Är det okej för er om jag går ut och röker?
- Dag: Du kan gå ut på balkongen. Där står det en burk du kan använda till askkopp.
- Elvira: Har ni förresten hört att _____
- (*skriv en egen dialog!*)
- Bengt: Nej, vad är det du säger ...

Tre timmar senare

- Bengt: Nej, nu är det dags för oss att bryta upp och gå hem. Tack för oss!
- Agnes: Oj, är klockan så mycket? Jag tror det är dags att ringa efter en taxi nu. Har ni telefonnumret till Karis taxi?
- Elvira: Javisst! Här är numret.
- Bengt: Tack för trevligt sällskap! Kvällen har faktiskt varit rolig. Och som jag sa, det är vår tur nästa gång. Fast när det gäller den kulinariska sidan kommer du nog att vara svår att överträffa, Dag.
- Dag: Så du smickrar! Men ha det så bra tills vi ses igen!
- Alla: Tack för sällskapet! Hej då!

Nästa dag

- Agnes: Tack för senast!
- Elvira: Ja, tack själv! Det var verkligen trevligt för oss att ha er hemma hos oss.
- Agnes: Så mysigt det är hemma hos er! Nu har vi också börjat fundera på inredningsdetaljer.
- Elvira: Säger du det? Ja, sånt är alltid intressant.

Aktiveringar

---

16. Hur säger man?

Fundera med din kompis hur du skulle uttrycka dig.

1. Be om servetterna. _____
2. Maten är fantastisk! _____
3. Så här gott har du inte ätit på länge! _____
4. Det är gott! Fråga efter receptet. _____
5. Be att få brödet. _____
6. Be att få saltet. _____
7. Be att få mera mat. _____
8. Du måste ringa men har glömt telefonen hemma. _____
_____
9. Du måste gå på toaletten. _____
10. Du vill ha mera potatis. _____
11. Du vill ha mera bröd. _____
12. Du är fortfarande törstig. _____

17. Ordlista

Gör en egen ordlista med ord och uttryck ur texten "Välkomna hem till oss!" och översätt orden och uttrycken till ditt eget språk. Förhör varandra i par såsom ni gjort tidigare.

18. Rollspel

Spela upp texten som en teaterpjäs. Låt handlingen vara densamma men utvidga gärna dialogerna.

KAPITEL 3

Min släkt

Pronomen

Mer om adjektiv

Provning

Tycka

Verb

Bra att kunna när man diskuterar

Platser och riktningar

Min släkt

föräldrar	mamma (mor)	pappa (far)
barn	dotter	son
syskon	syster	bror
mor- och farföräldrar	mormor morfar	farmor farfar
barnbarn	dotterdotter dotterson	sondotter sonson
föräldrars syskon	moster morbror	faster farbror
kusiner	kusin	

Frågor om din släkt

Vad heter/hette dina föräldrar? _____

Vad heter/hette din mormor och morfar? _____

Vad heter/hette din farmor och farfar? _____

Vad heter/hette din moster/dina mostrar? _____

Vad heter/hette din faster/dina fastrar? _____

Vad heter/hette din morbror/dina morbröder? _____

Vad heter dina syskon? _____

Vad heter dina kusiner? _____

Vad heter din son/dina söner? _____

Vad heter din dotter/dina döttrar? _____

Vad heter/hette dina svärföräldrar? _____

Aktiveringar

1. Vad hette din mormor?

När du svarat på frågorna kan du gå runt i klassen och fråga de andra om hennes/hans släktingar.

2. Släktträdet

Sök bilder och fotografier i färggranna tidningar, klipp ut bilder av din släkt och gör en affisch enligt modellen du får av läraren. Presentera släktträdet för de andra.

Grammatik

Pronomen

<u>Personliga pronomen</u>		<u>Possessiva pronomen</u>			<u>Reflexiva pronomen</u>		
Subjektsform	Objektsform	en	ett	plural	en	ett	plural
jag	mig	min	mitt	mina			
du	dig	din	ditt	dina			
han	honom	hans	hans	hans	sin	sitt	sina
hon	henne	hennes	hennes	hennes	sin	sitt	sina
man	en	ens	ens	ens	sin	sitt	sina
den	den	dess	dess	dess	sin	sitt	sina
det	det	dess	dess	dess	sin	sitt	sina
vi	oss	vår	vårt	våra			
ni	er	er	ert	era			
de	dem	deras	deras	deras	sin	sitt	sina

Aktiveringar

3. Vänta på Hanna!

Du får namnlappar av läraren. Skapa dialoger enligt följande modell:

Vänta på _____!
 Varför ska vi vänta på _____?
 Vi måste prata med _____!

Titta på _____!
 Varför ska jag titta på _____?
 _____ vill visa något för _____!

Lyssna på _____!
 Varför ska vi lyssna på _____?
 _____ vill säga något till _____!

Det här är mitt arbete

- Jag tycker om _____ jobb, _____ arbetstider är så flexibla. (jag)
- När du har sålt _____ produkter vill jag ha namnet på _____ kontakt. (du)
- Stina sydde _____ tunika på tre dagar. Jag beundrar _____ tålamod. (hon)
- Charlotta och jag planerade _____ semester tillsammans. Vi packade _____ resväskor samma dag som vi åkte iväg. (vi)
- Har ni glömt _____ pengar här på bordet? (ni)
- De skötte _____ räkningar själva, men _____ ekonomi var inte den bästa. (de)

Grammatik

Mer om adjektiv

Adjektiv + substantiv

- Efter **en, någon, ingen, vilken, varje** kommer adjektivets grundform (stor).
- Efter **ett, något, inget, vilket, varje** kommer t-formen (stort).
- Efter alla andra ord kommer a-formen (stora).

grundform	t-form	a-form
Jag såg en ovanlig blomma i slottsträdgården.	Det finns ett runt bord i köket.	Min fina exotiska matta känns skön.
Jag har inte någon blå blus.	Har ni inget kallt vatten?	Kerstin har samma glada leende som alltid.
Vilken skön dag!	Jag räknar varje lyckligt ögonblick jag får uppleva.	De farliga sakerna ska vi inte använda.

En nyttig tabell

	substantivet i singular	substantivet i plural
substantivet i obestämd form	en ny dag, en sådan rolig tid	sådana vackra kläder
	ett vackert väder, ett sådant grönt gräs	
	någon lugn plats	några höga kragar
	något litet fel	
	ingen lång klänning	inga smala fållar
	inget dåligt mönster	
	vilken härlig färg!	vilka underbara modeller!
	vilket fint snitt!	
	varje spansk restaurang	
	varje billigt garn	
	denna svenska kurs	dessa trevliga människor
	detta vackra ställe	
	samma soliga väder	samma vänliga lärare
	samma svarta kantband	
	nästa varma dag	
följande trevliga tema	följande roliga ämnen	
min konstiga vän	dina bruna skor	
mitt snälla barn		
sommarens varma vind	sommarens soliga dagar	
vårens härliga väder		
Elinas gamla mormor	Almas svarta stövlar	
Sannas fina hem	många fina dagar	
substantivet i bestämd form	den roliga dagen	de intressanta dagarna
	det första mötet	
	den här stora katalogen	de här sköna dagarna
	det här dyra täcket	
	den där stora familjen	de där trevliga människorna
det där breda skärpet		

Märk!

1. a-formen är den vanligaste. Den är inte bara en pluralform. Du hittar den nämligen i alla fyra rutor ovan.
2. Lär dig efter vilka ord du ska ha **obestämd form** eller **bestämd form** av substantivet.

Obestämd form (väska / smycke / blommor) kommer efter orden:

en (ett)
 någon (något, några)
 ingen (inget, inga)
 vilken (vilket, vilka)
 varje
 denna (detta, dessa)
 följande, nästa, samma, ...
 s-genitiver och possessiva pronomen
 många, flera, två, tre, ...

Exempel

en-ord

En sån (sådan) matta vill jag väva.
 Vilken överraskning!
 Finns det bilder på följande sida?
 Evas väninna heter Anna.

ett-ord

Finns det något provrum där?
 Vi deltar varje dag.
 När har vi svenska nästa gång?
 Mitt tåg går klockan 16.03.

plural

Det är inga problem!
 Dessa varor är billiga.
 Har du samma strumpor i dag igen?
 Det finns flera sätt att göra det här.

En sån nyttig övning!

Titta på tabellen och sätt in ett adjektiv i rätt form i meningarna.

En sån _____ matta vill jag väva.
 Vilken _____ överraskning!
 Finns det bilder på följande _____ sida?
 Evas _____ väninna heter Anna.

Finns det något _____ provrum där?
 Vi lagar god mat varje _____ veckoslut.
 Jag tar nästa _____ tåg från Karis.
 Vill du se mitt _____ arbete?

Det är inga _____ problem!
 Dessa _____ varor är billiga.
 Har du samma _____ strumpor i dag igen?
 Det finns flera _____ sätt att göra det här.

Bestämd form (väskan / smycket / blommorna) kommer efter orden:

den (det, de) + adjektiv (den stora ..., det vackra ..., de andra ...)
 den här (det här, de här)
 den där (det där, de där)
 den (det, de) utan adjektiv betyder samma som den där (det där, de där)
 förra, ena, båda
 hela, halva

Exempel

en-ord

Den här duken är fin.
 Förra veckan jobbade vi mycket.
 Jag får ägna hela dagen åt mig själv.

ett-ord

Det där hantverket är nyttigt.
 Ena hörnet blev för tjockt.
 Halva nystanet har redan gått åt.

plural

De krukorna måste du se!
 Jag vill ha båda färgerna.
 De här kakorna är goda.

... och sen den här nyttiga övningen!

Titta på den nyttiga tabellen och sätt in ett adjektiv i rätt form i meningarna.

Naturligtvis har du alltid *a*-formen här, eller hur?

oval	Den här _____ duken är fin.
hetsig	Förra _____ veckan jobbade vi mycket..
lång	Jag får ägna hela _____ dagen åt mig själv.
gammal	Det där _____ hantverket är underbart.
vit	Ena _____ hörnet blev för tjockt.
gul	Halva _____ nystanet har redan gått åt.
mörk	Jag vill ha båda _____ färgerna.
hembakad	De här _____ kakorna är goda.
spännande	De _____ filmerna måste du se!

Aktiveringar

4. Vad har du i din röda väska?

Läraren har väskor i olika färger och du får välja din favoritfärg. Gå sedan runt och fråga de andra: ”Vad har du i din röda väska?” eller ”Vad har du i den _____ väskan?”

Den obestämda sången

Melodi: *Blinka lilla stjärna*

Sången visar vilka ord som följs av obestämd form av substantivet. Dessutom har vers 1 adjektivet i **grundform**, vers 2 i **t-form** och vers 3 i **a-form**.

1. En, *nån*, *ingen*, *vilken*, *varje*, ...

2. Ett, *nåt*, *inget*, *vilket*, *varje*, ...

3. Några, *inga*, *vilka*, *hundra*,
samma, *nästa*, *följande*.

Min, *mitt*, *mina*, *hennes*, *er*,
denna, *detta*, *dess*, *fler*.

Majas, *andra*, *såna*, *tusen*,
många, *vissa*, *somliga*.

6. Det röda spelet

Lägg en rosa lapp (adjektiv) framför en röd lapp (substantiv). Ta sedan en vit lapp och lägg den framför de andra lapparna. Hitta så många uttryck du kan!

7. Den intelligenta nyckeln

Ta en lapp med adjektiv och en med substantiv. Läraren är dörrvakt och ger dig en nyckel. Säg det uttryck som bildas när du kombinerar din nyckel med dina lappar. Blir det rätt öppnas dörren och du får komma in i rummet!

8. De små papperslapparna

Du får en ljusblå + en mörkblå lapp samt en rosa + en röd lapp. Säg högt de uttryck som bildas, och när alla är överens om att allt är rätt skickar du den blåa och den röda lappen vidare till höger. Säg de nya uttryck som bildas och fortsätt att skicka lappar till din granne, så att det bildas så många olika kombinationer som möjligt. Efter en stund får du en gul lapp av din lärare, placerar den i mitten och fortsätter spelet som tidigare.

Den värdefulla kunskapen

Skriv alltid den bestämda formen av substantivet.

bred, skärp	Jag glömde <u>det breda skärpet</u> hemma.
lång, väg	1. Jag vill inte gå _____.
röd, kappa	2. _____ kostar 250 euro.
skön, veckor	3. Jag njuter av _____ på sommaren.
gammal, tygaffär	4. Vi kan handla i _____.
modern, nätbutik	5. Vi kan beställa från _____.
billig, butik	6. _____ har också bra saker.
intressant, artikel	7. Har du läst _____ om utställningen?
tung, arbete	8. Vill du göra _____?
sist, ledig, plats	9. Jag fick _____.
obekant, familj	10. Var bor _____?
gul, buss	11. _____ kör till Nystad.
smutsig, fönster (sg.)	12. Vi måste tvätta _____.
smutsig, fönster (pl.)	13. Vi måste tvätta _____.
trasig, kant	14. Glöm inte klippa bort _____.
dyr, hotell (sg.)	15. Vem bor på _____?
dyr, hotell (pl.)	16. Vem bor på _____?

Det roliga arbetet

Skriv de rätta formerna av adjektiven och substantiven.

vacker, blus	1. Jag vill köpa den här _____. Den är så fin!
ny, arbete	2. Trivs du bra med ditt _____?
fin, vit, skjorta	3. Kalles _____ ligger på golvet.
stor, egnahemshus	4. Efter tre månader kunde de flytta in i sitt _____ _____.
gammal, cykel	5. Vem har hittat hans _____?
röd, blomma	6. Åh, vad de här _____ ser fina ut!

- röd, blomma 7. Åh, vad mina _____ ser fina ut!
- gammal, fin, hus 8. Titta, i det här _____ är jag född.
- tung, resväska 9. Den _____ ska min man bära,
liten _____ tar jag.
- god, vän 10. Min mamma ska skicka vykort till sina _____.
- lång, rutig, kjol 11. Den där kvinnan med den _____ är min väninna.
- trevlig, vän 12. Ska Evas _____ komma i morgon?
- hård, stol 13. De här _____ vill vi inte sitta länge på.
- stor, plan 14. Har du några _____ för din framtid?
- smutsig, strumpa 15. Jag tror jag har hundra _____ i tvättkorgen!
- smutsig, scarf 16. Har du samma _____ i dag igen?

De riktiga kombinationerna

Skriv den rätta formen av adjektivet och av substantivet.

- svart Den svarta katten springer över vägen.
- ledig 1. Fanns det någon _____ taxi__?
- ledig Nej, det fanns ingen _____ taxi__,
gammal så jag måste ta min _____ cykel__.
- gammal Den brukar stå i det _____ garage__
liten utanför mitt _____ hus__.
- stor 2. På den _____ gård__ står
liten fem _____ äppelträd__.
- vacker 3. Vilket _____ väd__ vi har i dag! Jag tror att jag tar den
gammal, vacker _____ cykel__ och åker ut i det _____ väd__.
- tidig 4. Ska vi ta samma _____ buss__ som i lördags?
- stor, tung 5. Din _____, _____ resväska__ måste du bära själv.
- ny 6. De _____ grannar__ är trevliga.
- röd, rund 7. Min vän fick ett _____, _____ paket__ på sin födelsedag__.
- fin 8. Har du någon _____ klänning__?
- vacker 9. Vilken _____ färg__ du har använt!
- dyr 10. Vi har inte beställt några _____ knappar__.
- härlig, glänsande 11. Vilket _____, _____ tyg__!

- riktig 12. Det blir ingen _____ semester__ utan sol.
- billig 13. Alla _____ resor__ är slut.
- lugn 14. Jag njuter av varje _____ stund__ i naturen.
- skön 15. Vår _____ semester__ är snart slut.
- spännande 16. Hanna berättar om sin _____ resa__ till Spanien.
- stor, blå 17. Vilka _____, _____ ögon__ hon har!
- liten 18. Den _____ hylla__ från Jysk är bara en meter bred.

Efter är, blir ... (predikativt)

Det här är de vanligaste verben som följs av adjektiv. Adjektiven kongruensböjs enligt satsens subjekt.

vara, är, var, varit
bli, blir, blev, blivit
se ... ut, ser ... ut, såg ... ut, sett ... ut

verka, verkar, verkade, verkat
kännas, känns, kändes, känts
känna sig, känner sig, kände sig, känt sig

Exempel

en-ord

Åsa var pigg som en mört.
Pälsen känns mjuk, sa Judith och strök hunden över ryggen.

ett-ord

Det har blivit vackert ute nu.
Ett lejon känner sig dåsigt efter ett skrovsmål.

plural

Byggnaderna ser fina ut.
Våra värdar verkade glada över att se oss.

Det här är självklart, eller hur?

- vit Taket är vit.
- lätt 1. Garnnystanen är _____.
- liten 2. Vårt hus är _____.
- djupblå 3. Tyget är _____.
- välkommen 4. Ni är alla _____ hit.
- vacker 5. Det är en _____ dag i dag.
- vacker 6. Det är _____ i dag.
- varm, skön 7. Solen är så _____ och _____.
- klar 8. Vattnet är _____.
- grön 9. Granen är ju _____ också på vintern.
- grön 10. Det är så _____ i naturen på sommaren.
- fin 11. Jag tycker om din idé. Den är _____.
- god 12. Ett glas vatten är alltid _____ när man är törstig.
- otrolig 13. Maten är _____ på den här franska restaurangen!
- utmärkt 14. Biffarna är _____.
- kall 15. Inne är det sällan _____.

Efter **är** måste man böja adjektivet!

Meningarna ser lätta ut

Böj adjektivet också efter andra verb:
blir, ser ... ut, verkar, känns, känner sig ...

- glad* Alla verkade *glada* att ses igen.
- lätt* 1. Uppgifterna ser _____ ut.
- solig* 2. Värdet blir _____ hela veckan.
- solig* 3. Hela veckan blir _____.
- enkel, klok* 4. Det här verkar så _____ så det är inte _____!
- trygg* 5. Alla barn måste få känna sig _____.
- underbar* 6. Mönstret ser _____ ut.
- konstig* 7. Men det här ser _____ ut.
- hemlighetsfull* 8. Ni ser så _____ ut i kväll.
- smutsig* 9. Titta! Slipsen har ju blivit _____.
- otrolig* 10. Den ser helt _____ ut!
- otrolig, sann* 11. Det verkar helt _____, men det är _____.
- sorglig, sann* 12. Det är _____ men _____.
- för liten* 13. Den här nålen verkar _____.
- värdefull* 14. Smycket ser _____ ut.
- dyrare* 15. Det ser faktiskt _____ ut än 15 euro.

Det känns skönt att kunna det här, eller hur?

- våt* 1. Gräset var alldeles _____ efter regnet.
- trång* 2. Byxorna känns för _____. Jag måste nog sy om dem.
- vit* 3. Garnet är nästan _____.
- bred* 4. Tyget är lika _____ som fönstret.
- liten* 5. Jag behöver ett _____ papper.
- besviken* 6. Blev ni _____ på arrangemanget?
- gammal* 7. Din maskin är kanske lite för _____.
- dålig* 8. Du ska inte ha _____ samvete. Allt ordnar sig.
- praktisk* 9. Vilken _____ konstruktion!
- givande* 10. Vilket _____ program vi har fått delta i!
- skämtsam* 11. Vi pratade hela tiden i _____ ton. (Vi skojade och skämtade.)
- upptagen* 12. Är platserna _____?
- obäddad* 13. Sängarna har varit _____ i en vecka.
- förberedd* 14. Vi vill ju alltid vara _____ inför ett test.
- hög* 15. Kraven har blivit så _____.

Jag testar mina nya kunskaper

- ny, mysig 1. Mitt _____ arbetsrum är riktigt _____ .
- intensiv 2. Firmans _____ kontakter till utlandet
god har gett _____ resultat.
- internationell, viktig 3. De _____ kontakterna är _____ .
- glad, överraskande 4. De blev _____ över hans _____ brev.
- lång, god 5. Efter det _____ samtalet blev vi _____ vänner.
- ljus, mörk 6. Köp den _____ kudden i stället för den _____ !
- intensiv 7. Den här _____ kursen har lärt mig mycket.
- inhemsk 8. Finlands _____ produktion har ökat.
- enkel, metod 9. Vi kan använda den här _____ .
- begåvad, person 10. Vilken _____ du är!
- komplikerad, fråga 11. Jag kan inte svara på din _____ .
- särskild, knep 12. Har du något _____ när du planerar?
- gammal, arbete 13. Trivdes du på ditt _____ ?
- god, skrott 14. Ett _____ förlänger livet.
- trevlig, arbetskamrat 15. Hälsa din _____ !

Provning

- Nu har jag sytt de flesta sömmarna och nu vill jag prova om tunikan passar.
Tänk om den i alla fall är för trång över bysten!
- Nej, det tycker jag inte alls!
Allt ser perfekt ut!
- Vill du också hjälpa mig med längden?
Vad tycker du?
Blir den för lång om jag fällar så här mycket?
- Nja, jag tycker att du kunde korta av den lite mer.
Annars tycker jag att den sitter väldigt bra här uppe och att ärmlängden är alldeles perfekt.
- *Nyt olen ommellut useimmat saumat.
Haluan kokeilla,
sopiiko tunika.
Ajattele, jos se sittenkin
on rintojen kohdalta liian ahdas!*
- *Ei, ei minun mielestäni ollenkaan!
Kaikki näyttää erinomaiselta!*
- *Haluatko sinä auttaa minua katsomalla pituutta?
Mitä pidät (=tykkäät)?
Tuleeko siitä liian pitkä
jos lyhennän näin paljon?*
- *No jaa, minun mielestäni
voisit lyhentää sitä vähän enemmän.
Muuten olen sitä mieltä
että se istuu valtavan hyvin täältä ylhäältä
ja hihan pituus on aivan erinomainen.*

- Men tycker du inte att fickorna kunde vara lite lägre ner?
- Kanske har du rätt i det, men det är ju en sak som det inte går att göra så mycket åt nu längre. Ska du ändra på det blir det ju fasligt mycket att sprätta.
- Ja, och jag har använt en ganska kort stygnlängd också, så det kommer nog att bli lite besvärligt och tyget kanske går sönder.
- Jag tycker faktiskt om det här snittet.
- Ja det passar dig väldigt bra!
- Tack för att du hjälpte mig med att prova. Jag tycker så mycket om att sy.
- Ja, jag tycker också det är roligt! Annars skulle jag ju inte komma hit.
- *Mutta eivätkö sinun mielestä taskut voisi olla vähän alempana?*
- *Ehkä olet siinä oikeassa, mutta sille asiallehan ei voi enää tehdä paljon nyt tässä vaiheessa. Jos aiot muuttaa taskujen paikkaa, siitähän tulee hirveän paljon ratkomista.*
- *Joo, ja olen käyttänyt myös aika lyhyttä pistonpituutta, joten siitä hommasta tulisi kyllä aika hankalaa, ja kangas ehkä menee rikki.*
- *Minä tykkään tosiaan tästä leikkauksesta.*
- *Joo, se sopii sulle valtavan hyvin!*
- *Kiitos, kun autoit sovittamisessa. Mä tykkään niin valtavasti ompelemisesta.*
- *Joo, minunkin mielestä se on hauskaa! Muutenhan en olisi tullut tänne.*

Tycka

tycka om – gilla

Verbet **tycka om** är ett partikelverb. Man betonar partikeln **om**.

Jag tycker om att sy mina egna kläder.

Översättning: _____ .

Tycker Hanna om Charlottas tunika? Ja, det gör hon. Hon tycker om den.

Översättning: _____

tycka (utan partikel) – anse

Charlotta tycker att fickorna sitter för långt nere.

Översättning: _____ .

Tycker Hanna att det behövs något kantband? Ja, det gör hon. Hon tycker att det kunde behövas ett vackert kantband av något slag.

Översättning: _____

Vad tycker Hanna om längden? Hon tycker att tunikan är lite för lång.

Översättning: _____

Se lite noggrannare på frågan "Vad tycker Hanna **om** längden?" Här är ordet **om** en preposition. Titta på några andra exempel där **om** också används som preposition:

- Jag har inte berättat om mina misstag.
- Alla talar om vädret.
- Man kan läsa om hantverk i olika böcker.

Vad tycker du?

Skriv hela meningar.

1. Jag tycker att _____ .
2. Min kompis tycker att _____ .
3. Finlands president tycker att _____ .
4. Min lärare lärare tycker att _____ .
5. Jag tycker om _____ .
6. Min lärare tycker om _____ .
7. Män tycker om _____ .
8. Statsministern tycker om _____ .

Aktiveringar

9. Feedback på eget och andras arbeten

Visa ditt arbete för dina kurskamrater och säg vad du tycker. Bedöm också varandras arbeten genom att använda uttryck med "tycker" och "tycker om", t.ex.

- Jag tycker att ...
- Och här tycker jag att du kunde ...
- Och det här tycker jag verkligen om!

Grammatik

Verb

Konjugation	Infinitiv	Presens	Preteritum	Supinum	Stam
I	tillverka	tillverkar	tillverkade	tillverkat	tillverka
II a	stänga	stänger	stängde	stängt	stäng
II b	klippa	klipper	klippte	klippt	klipp
III	sy	sy	sydde	sytt	sy
IV	vinna	vinner	vann	vunnit	vinn
oregelbundna	le	ler	log	lett	le

För varje verb man lär sig bör man också lära sig hur de böjs i de olika konjugationerna. I ordlistor finns det för det mesta en parentes efter verbet som berättar hur det böjs. Här finns en kort beskrivning av grupperna:

Konjugation I: Stammen slutar på *-a*. (I kapitel 1 har du fått öva dig på att bilda stammen, d.v.s. imperativ.) Verb får ändelsen *-r* i presens, ändelsen *-de* i preteritum och *-t* i supinumformen.

Konjugation II: Verben får ändelsen *-er* i presens. Ändelsen är *-de* eller *-te* i preteritum. Ändelsen är *-t* i supinumformen.

Konjugation III: Stammen slutar på en lång betonad vokal. Verb får ändelsen *-r* i presens, ändelsen *-dde* i preteritum och *-tt* i supinumformen. I preteritum- och supinumformen förkortas också den långa vokalen.

Konjugation IV: Här är en lista över starka och oregelbundna verb. Du kan tillsammans med din lärare välja ut de viktigaste. Du får också i några aktiveringar öva dig på starka verb som böjs enligt samma böjningssystem.

Lista över starka och oregelbundna verb

infinitiv	presens	preteritum	perfekt
anse	anser	ansåg	har ansett
avbryta	avbryter	avbröt	har avbrutit
avlida	avlider	avled	har avlidit
be	ber	bad	har bett
bedra	bedrar	bedrog	har bedragit
begripa	begriper	begrep	har begripit
behålla	behåller	behöll	har behållit
beskriva	beskriver	beskrev	har beskrivit
binda	binder	band	har bundit
bita	biter	bet	har bitit
bjuda	bjuder	bjöd	har bjudit
bli	blir	blev	har blivit
brinna	brinner	brann	har brunnit
bryta	bryter	bröt	har brutit
bära	bär	bar	har burit
(böra)	bör	borde	(har bort)
delta	deltar	deltog	har deltagit
dra(ga)	dra(ge)r	drog	har dragit
dricka	dricker	drack	har druckit
duga	duger	dög	har dugt
dyka	dyker	dök	har dykt
dö	dör	dog	har dött
dölja	döljer	dolde	har dolt
ersätta	ersätter	ersatte	har ersatt
falla	faller	föll	har fallit
fara	far	for	har farit
finna	finner	fann	har funnit
finnas	finns	fanns	har funnits
flyga	flyger	flög	har flugit
flyta	flyter	flöt	har flutit
fortsätta	fortsätter	fortsatte	har fortsatt
frysa	fryser	frös	har frusit
få	får	fick	har fått

förbjuda	förbjuder	förbjöd	har förbjudit
föreslå	föreslår	föreslog	har föreslagit
förlåta	förlåter	förlät	har förlåtit
förstå	förstår	förstod	har förstått
försvinna	försvinner	försvan	har försvunnit
ge	ger	gav	har gett
gjuta	gjuter	göt	har gjutit
glida	glider	gled	har glidit
glädja	gläder	gladde	har glatt
gnida	gnider	gned	har gnidit
gripa	griper	grep	har gripit
gråta	gråter	grät	har gråtit
gå	går	gick	har gått
göra	gör	gjorde	har gjort
ha	har	hade	har haft
heta	heter	hette	har hetat
hinna	hinner	hann	har hunnit
hugga	hugger	högg	har huggit
hålla	håller	höll	har hållit
innehålla	innehåller	innehöll	har innehållit
kliva	kliver	klev	har klivit
knipa	kniper	knep	har knipit
knyta	knyter	knöt	har knutit
komma	kommer	kom	har kommit
krypa	kryper	kröp	har krupit
kunna	kan	kunde	har kunnat
le	ler	log	har lett
lida	lider	led	har lidit
ligga	ligger	låg	har legat
ljuga	ljuger	ljög	har ljugit
låta	låter	lät	har låtit
lägga	lägger	la(de)	har lagt
missa(ga)	missar	missstog	har missstagit
(måsta)	måste	måste	(har måst)
njuta	njuter	njöt	har njutit
nysa	nyser	nös	har nyst
pågå	pågår	pågick	har pågått
rida	rider	red	har ridit
rinna	rinner	rann	har runnit
riva	river	rev	har rivit
rysa	ryser	rös/ryste	har ryst
se	ser	såg	har sett
sitta	sitter	satt	har suttit
sjunga	sjunger	sjöng	har sjungit
sjunka	sjunker	sjönk	har sjunkit
(skola)	ska	skulle	(har skolat)
skilja	skiljer	skilde	har skilt
skina	skiner	sken	har skinit
skrika	skriker	skrek	har skrikit
skriva	skriver	skrev	har skrivit
skryta	skryter	skröt	har skrutit

skära	skär	skar	har skurit
slippa	slipper	slapp	har sluppet
slita	sliter	slet	har slitit
sluta(=stänga)	sluter	slöt	har slutit
slå	slår	slog	har slagit
slåss	slåss	slogs	har slagits
smyga	smyger	smög	har smugit
smälta	smälter	smalt	har smultit
smörja	smörjer	smorde	har smort
snyta	snyter	snöt	har snutit
sova	sover	sov	har sovit
spricka	spricker	sprack	har spruckit
sprida	sprider	spred	har spridit
springa	springer	sprang	har sprungit
sticka	sticker	stack	har stuckit
stiga	stiger	steg	har stigit
stjåla	stjål	stal	har stulit
strida	strider	stred	har stridit
stryka	stryker	strök	har strukit
stå	står	stod	har stått
stödja	stöder	stödde	har stött
suga	suger	sög	har sugit
supa	super	söp	har supit
svika	sviker	svek	har svikit
svälja	sväljer	svalde	har svalt
svälta	svälter	svalt	har svultit
svära	svär	svor	har svurit
säga	säger	sa(de)	har sagt
sälja	säljer	sålde	har sålt
sätta	sätter	satte	har satt
ta	tar	tog	har tagit
tiga	tiger	teg	har tigit
(tordas/töras)	törs	tordes	(har torts)
umgås	umgås	umgicks	har umgåtts
underhålla	underhåller	underhöll	har underhållit
undvika	undviker	undvek	har undvikit
uppfinna	uppfinner	uppfann	har uppfunnit
utbryta	utbryter	utbröt	har utbrutit
vara	är	var	har varit
veta	vet	visste	har vetat
vika	viker	vek	har vikit
vilja	vill	ville	har velat
vinna	vinner	vann	har vunnit
vrida	vrider	vred	har vridit
välja	väljer	valde	har valt
vänja	vänjer	vande	har vant
växa	växer	växte	har vuxit
äta	äter	ät	har ätit
överdriva	överdriver	överdrev	har överdrivit

Aktiveringar

10. Böj nyttiga verb!

Böj verben från tabellen på sidan 20 och 21 i kapitel 1 enligt den siffra som är angiven inom parentes.

Infinitiv	presens	preteritum	supinum
bre(da) ut (III)			
mäta (IIb)			
ta mått (IV)			
markera (I)			
klippa (IIb)			
rynka (I)			
nåla (I)			
trä (III)			
tråckla (I)			
sy (III)			
sicksacka (I)			
pressa (I)			
stryka (IV)			
prova (I)			
ändra (I)			
sprätta (I)			
släppa ut (IIb)			
förkorta (I)			
förlänga (IIb)			
vika (IV)			
knäppa (IIb)			
fälla (I)			
skissera (I)			
rita (I)			
konstruera (I)			
designa (I)			
tillverka (I)			
brodera (I)			

11. Verbaktivering

Du får några verbkort i en och samma färg av din lärare. Färgen står för att de böjs enligt samma böjningsmönster. Gå runt och förhör varandra på de fyra formerna, byt kort och fortsätt, så att du minglar med så många som möjligt. Fortsätt sedan med en annan färg, mingla och förhör varandra.

12. Dansa verbformerna

Kan man verkligen dansa verb? Ja, den här dansen symboliserar de olika verbformerna och snart ser du hur effektivt det här är. Stå i ring och vaggas i takt till musiken tills ni alla hittar rätt rytm. Någon säger ett av de aktuella verben och alla dansar enligt följande och säger verbformerna högt tillsammans:
 Sträck fram händerna och säg infinitivformen: bjuda (Symboliserar framtiden: ska bjuda)
 Peka med båda händerna neråt och nära kroppen för att symbolisera presensformen: bjuder
 Peka med båda tummarna bakåt över axlarna för att symbolisera preteritum: bjöd
 Slå ihop händerna och gnugga dem lite mot varann i gesten ”Nu har jag gjort det; nu är det färdigt!”: har bjudit
 Upprepa de fyra olika rörelserna två gånger i takt till musiken och gå sedan vidare till nästa verb.

13. Vad gjorde du och vad har du gjort?

Du får ett aktivitetskort av din lärare, du går på mingelparty där du träffar andra studerande och du frågar: ”Vad gjorde du i går?” Bilda svaret med hjälp av kortet och se till att du får verbet i rätt form. Byt sedan lappar med varandra och mingla vidare.

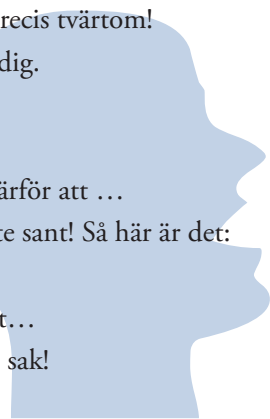
Aktiveringen fortsätter om en stund med frågan: ”Vad har du gjort den här veckan?”

Bra att kunna när man diskuterar

På vilket sätt kan man hålla med, och hur kan man argumentera emot och visa att man har en helt annan åsikt? Studera följande tabell och försök hitta flera sätt att uttrycka sig och försök hitta motsvarigheter i ditt språk. Fundera också på hur kraftigt man argumenterar i olika kulturer.

Du håller inte med

Menar du verkligen det?
 Enligt min åsikt är det precis tvärtom!
 Nej, jag håller inte med dig.
 Själv tycker jag att ...
 Nej, så här är det: ...
 Det där stämmer inte, därför att ...
 Nej hördu, det där är inte sant! Så här är det:
 Där har du fel.
 Personligen tycker jag att...
 Nej, jag måste få säga en sak!
 Enligt mig ...

Du håller med

Det har du rätt! ...
 Ja, så är det! ...
 Javisst, jag håller med om att...
 Just det! ...
 Du har absolut rätt! ...
 Det tycker jag också! ...
 Tycker du det också?
 Tycker inte du det heller?
 Där har du alldeles rätt!
 Där har vi exakt samma åsikt!
 Precis det har jag också alltid sagt!

Aktiveringar

14. Vi diskuterar och argumenterar

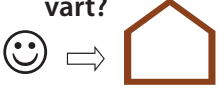

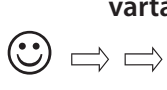
Du får påståenden som du ska argumentera för eller emot. Hälften av gruppen är för och andra är emot! Kom ihåg att använda så många som möjligt av uttrycken ovan!

15. Debatten går het

Välj ett eget tema som ni vet att det kan bli diskussion kring. Kom ihåg att använda så många som möjligt av uttrycken ovan i diskussionerna!

Platser och riktningar

Studera tabellen och gör övningen.

 var?	 vart?	 varifrån?	 vartåt?
hemma	hem	hemifrån	hemåt
här	hit	härifrån	hitåt
där	dit	därifrån	ditåt
inne	in	inifrån	inåt
ute	ut	utifrån	utåt
uppe	upp	uppifrån	uppåt
ner	ner	nerifrån	neråt
borta	bort	bortifrån	bortåt
framme	fram	framifrån	framåt
bak	bak	bakifrån	bakåt

Svar på frågan **Var?**
kan vara **där**.

– Var ligger min mössa?
– Oj, den ligger där på golvet.

Svar på frågan **Vart?**
kan vara **dit**.

– Vart åkte familjen på semester i somras?
– De åkte till Åbo. Det är faktiskt inte så långt dit.

Svar på frågan **Varifrån?**
kan vara **därifrån**.

– Varifrån kan jag hämta knappnålar?
– Det finns ganska många i nåldynan. Du kan ta några därifrån.

Svar på frågan **Vartåt?**
(I vilken riktning?)
kan vara **uppåt**.

– Vartåt rörde sig ballongen?
– Den rörde sig sakta uppåt.
– Sen förde vinden den söderut. (**-ut** när det gäller väderstreck.)

Hit har vi kommit nu

här, hit

här, hit

där, dit

var, vart

där, dit

ner, ner

ner, ner

borta, bort

uppe, upp

uppe, upp

hemma, hem

inne, in

ute, ut

ner, ner

där, därifrån

hemma, hemifrån

Hur ofta brukar du vara *här*?

- Hur ofta brukar du komma _____ ?
- Jag var i Vasa i förra veckan. Det var vackert _____ .
- _____ ligger det?
- Hur kom dina föräldrar _____ ? De åkte bil.
- Har ni några fler prover _____ i lagret?
- Vänta, jag ska gå _____ och titta!
- Jag ska vara _____ i två veckor.
- Vi klättrade _____ på stegen för att kunna arbeta bättre.
- _____ på stegen var det lättare.
- Nu slutar jag och går _____ .
- Sedan tänker jag stanna _____ hela dagen.
- Jag har varit _____ i friska luften så länge.
- Familjen Persson körde _____ till hamnen.
- _____ åkte de med den stora båten.
- De hade kört _____ väldigt tidigt.

De här orden har jag lärt mig

Skriv också översättning till ditt eget språk.

ORD ELLER UTTRYCK	ÖVERSÄTTNING	ORD ELLER UTTRYCK	ÖVERSÄTTNING

KAPITEL 4

Ursäkta, var ligger ...?

Vad finns det för ställen i en stad?

Här bor jag!

Mer om substantiv

Hos Petra Geust i Ekenäs

Ja/nej-frågor

Hur säger man?

Ursäkta, var ligger ...?

Anteeksi, missä on ...?

- Ursäkta mig! Var ligger biblioteket?
- Det ligger i hörnet av Strandgatan och Torggatan.
- Är det långt dit?
- Nej, det är det inte alls.
- Det tar kanske fem minuter att gå dit.
- Tack så mycket!
- Det var ingenting.
- ◇◇◇◇◇
- Förlåt, kan jag få fråga en sak?
Jag letar efter busstationen.
Kan du hjälpa mig?
- Visst. Det är lätt att hitta dit.
Man går bara över gatan och sedan rakt fram.
I nästa korsning går man till vänster.
Busstationen ligger på höger sida.
- Tack så mycket!
- ◇◇◇◇◇
- Ursäkta mig, var ligger apoteket?
- Gå den här gatan rakt fram förbi kyrkan.
Gå till vänster vid trafikljuset och över bron.
Sedan ligger apoteket bredvid banken.
- Åh förlåt?
Kan du säga det en gång till?
Först rakt fram?
- Just det.
- Sedan till vänster?
- Ja, vid trafikljuset.
- Sedan över en bro?
- Just det.
- Sedan en bank?
- Nej, apoteket ligger före banken mittemot en pub.
- Tack så mycket.
Jag är ny i stan.
- Jag förstår. Lycka till!
- Tack ska du ha!
- Anteeksi! Missä on kirjasto?
- Se on Rantakadun ja Torikadun kulmassa.
- Onko sinne pitkä matka?
- Ei lainkaan.
Kävely matka kestää ehkä viisi minuuttia.
- Kiitos paljon!
- Eipä kestä!
- ◇◇◇◇◇
- Anteeksi, voinko kysyä erästä asiaa?
Etsin linja-autoasemaa.
Voitko auttaa?
- Totta kai. Sinne on helppo löytää.
Menet vain kadun yli ja sen jälkeen suoraan.
Seuraavasta risteyksestä menet vasemmalle.
Linja-autoasema on oikealla puolella.
- Kiitos paljon!
- ◇◇◇◇◇
- Anteeksi, missä on apteekki?
- Mene suoraan tätä katua kirkon ohi.
Mene liikennevaloista vasemmalle ja sillan yli.
Sitten apteekki on pankin vieressä.
- Anteeksi?
Voitko sanoa sen vielä kerran?
Ensiksi suoraan?
- Juuri niin.
- Sitten vasemmalleko?
- Kyllä, liikennevaloista.
- Sitten sillan yli?
- Juuri niin.
- Sen jälkeen pankkiko?
- Ei, apteekki on ennen pankkia pubia vastapäätä.
- Kiitos paljon.
Olen uusi kaupungissa.
- Ymmärrän. Lykkyä tykö!
- Kiitos sinulle!

- Ursäkta! Hur ska man gå för att komma till kyrkan?
  - Man går Parkgatan rakt fram och går till höger vid nästa korsning.
Sedan går man rakt fram tre kvarter.
Det är inte så långt.
  - Ja, men jag orkar nog inte gå hela vägen. Går det någon buss dit?
Javisst, buss nummer 12.
Där är hållplatsen.
  - Tack, tack!
  - Det var så lite!
- ◇◇◇◇◇
- Ursäkta, går den här bussen till järnvägsstationen?
  - Ja, den kör över bron där framme.
Sedan svänger den till höger och kör längs Eriksgatan och stannar vid nästa hållplats.
Man kan gå därifrån till järnvägsstationen.
Det tar bara tre minuter.
  - Tack, då tar jag bussen dit.
- Anteeksi! Miten löydän kirkkoon?
  - Menet suoraan Puistokatua ja seuraavasta risteyksestä oikealle.
Sen jälkeen menet suoraan kolme korttelia.
Se ei ole niin kaukana.
  - Joo, mutta en jaksa kävellä koko matkaa. Meneekö sinne linja-auto?
Kyllä, linja-auto numero 12.
Tuossa on pysäkki.
  - Kiitos, kiitos!
  - Eipä kestä!
- ◇◇◇◇◇
- Anteeksi, meneekö tämä linja-auto rautatieasemalle?
  - Kyllä, se kulkee sillan yli tuolla.
Sitten se kääntyy oikealle ja kulkee Eerikinkatua pitkin ja pysähtyy seuraavalle pysäkillä.
Sieltä voi kävellä rautatieasemalle.
Matka kestää vain kolme minuuttia.
  - Kiitos, menen sinne linja-autolla.

Vad finns det för ställen i en stad?

en affär -er	en gat/a -or	en park -er
en arbetskraftsbyrå -er	en gågat/a -or	en parkeringsplats -er
en bank -er	en guldsmed -er	en pizzeri/a -or
en bar -er	en hamn -ar	en polisstation -er, ”polisen”
en begravningsplats -er	en hårfrisör -er	en pub -ar
en bensinstation -er	en hälsovårdscentral (HVC) -er	en resebyrå -er
en bilverkstad, -städer	en idrottsplats -er	en restaurang -er
en biograf -er, ”gå på bio”	en järnhand/el -lar	en simhall -ar
en blomsterhand/el -lar	en järnvägsstation -er	en skol/a -or
en bokhand/el -lar	en kiosk -er	en skomakare =
en busshållplats -er	en klädaffär -er	en socialbyrå -er
en busstation -er	en korsning -ar	en spårvagnshållplats -er
en butik -er	en krog -ar	en staty -er
en byggnad -er	en kyrk/a -or	en teat/er -rar
en fabrik -er	en mataffär -er	en trappa -or
en flygplats -er	en metro	en trottoar -er
en fontän -er	en metrostation -er	en urmakare =
en fotoaffär -er	en möbelaffär -er	en veterinär -er
en frisörsalong -er	en opera	en väg -ar

ett apotek =	ett konditori -er
ett bageri -er	ett museum =
ett bibliotek =	ett postkontor =, ”posten”
ett daghem =, ett dagis =	ett shoppingcent/er -ra
ett diskotek =, ett disko -n	ett sjukhus =
ett flygfält =	ett slott =
ett FPA-kontor (Folkpensionsanstalten)	ett torg =
ett fängelse -r	ett trafikljus =
ett gym =	ett universitet =
ett gymnasi/um, -er	ett vandrarhem =
ett hotell =	ett varuhus =
ett kafé -er	ett övergångsställe

Aktiveringar

---

1. Pardiskussion

Diskutera i par om din egen hemstad.

Vilka platser finns det där?

Vilka är dina favoritställen?

Vart vill du helst inte gå?

Var har du varit i dag?

Var brukar du ofta vara?

2. I stan

Skapa en stad i klassen med gator och kvarter. (Om borden går att flytta fungerar de mycket väl som kvarter!) Hitta på gatunamn, placera ut olika ställen i stan (se lista). Gå genom stan och beskriv hur du går. Använd ord du just lärt dig i kombination med uttryck som

- rakt fram
- längs
- förbi
- före, efter
- mittemot, snett mittemot, bredvid, bakom, framför ...
- till höger om / till vänster om
- i hörnet av, i korsningen mellan
- svänger till höger/vänster ...

3. Hur går man ... ?

Du är turist i stan och träffar en ortsbo i ett gatuhörn. Du frågar efter olika byggnader och ortsbon förklarar för dig hur du ska gå.

Alternativ eller komplettering: Ni kan också rita upp en stadsbild på ett plakat och röra er med spelknappar.

Här bor jag!

Tässä minä asun!

Nu vill jag presentera mitt hem.
Varsågod och stig på!

Det här är min hall.
Man kommer först in i hallen.
På golvet ligger en randig matta.
En hatthylla hänger på väggen
och under den står en skohylla.
På väggen hänger en stor spegel.

Det här är mitt vardagsrum.
Det står en soffgrupp mitt i rummet.
Det är en stor svart soffa,
två svarta fåtöljer och ett brunt soffbord.
I soffan ligger min hund.
Bredvid soffan står en golvlampa
och på golvet ligger en stor ljus matta.
Där finns en TV,
och på den står också en liten lampa.
Vid väggen står en stor mörk bokhylla
med många böcker, tidningar och prydnadsaker.
Där finns också min stereo
och ett skåp för mina cd-skivor och DVD-filmer.
Det finns ett stort fönster i rummet.
Framför fönstret hänger prickiga gardiner
och på fönsterbrädet står några krukväxter.
På väggen hänger två stora tavlor
och några små fotografier i ram.
Där hänger också en klocka.
På bordet finns det en gul bordduk
och en vas med röda tulpaner.
I vardagsrummet har jag grönrandiga tapeter.

Det här är mitt sovrum.
Där står en säng, ett skrivbord och en byrå.
Vid väggen står ett högt klädsåp.
I sängen har jag en blårutig madrass,
grönprickiga påslakan,

*Nyt haluan esitellä kotini.
Ole hyvä ja astu sisään!*

*Tämä on minun eteiseni.
Ensin tullaan eteiseen.
Lattialla on raidallinen matto.
Seinällä on hattuhylly
ja sen alla on kenkähyllä.
Seinällä on iso peili.*

*Tämä on minun olohuoneeni.
Keskellä huonetta on sohvaryhmä.
On iso musta sohva,
kaksi mustaa nojatuolia ja ruskea sohvapöytä.
Koirani makaa sohvalla.
Sohvan vieressä on lattialamppu
ja lattialla on iso vaalea matto.
Siellä on TV,
ja sen päällä on myös pieni lamppu.
Seinän äärellä on iso tumma kirjahylly
jossa on monta kirjaa, lehtiä ja koriste-esineitä.
Siellä ovat myös stereoni
ja kaappi cd-levyjäni ja DVD-filmejäni varten.
Huoneessa on iso ikkuna.
Ikkunassa on pilkulliset verhot,
ja ikkunalaudalla on muutama ruukkukasvi.
Seinällä on kaksi isoa taulua
ja muutama pieni valokuva raameissa.
Siellä on myös kello.
Pöydällä on keltainen pöytäliina
ja vaasi, jossa on punaisia tulppaaneja.
Minulla on olohuoneessa vihreäraidalliset tapetit.*

*Tämä on makuuhuoneeni.
Tuolla on sänky, kirjoituspöytä ja lipasto.
Seinän äärellä on korkea vaatekaappi.
Sängyssä minulla on siniruutuinen patja,
pussilakana, jossa on vihreitä pilkkuja,*

en kudde med dynvar
och ett rosa sängöverkast.
En varm filt ligger också på sängen.
Ovanför sängen hänger en vägglampa.
Bredvid sängen står ett vitt nattduksbord.
På bordet står en väckarklocka.
Byrån står till höger om sängen.
Den har fyra lådor och är vit.
På skrivbordet har jag min dator och
en röd telefon,
och i fönstret hänger det en randig rullgardin.
Sovrummet har ljusblå tapeter.

Det här är mitt kök.
I mitt kök finns det många skåp med
ljusbruna dörrar.
Jag har också en diskmaskin,
ett kylskåp och en frys.
Ovanför spisen har jag en köksfläkt och
en kryddhylla.
Det finns också
ett runt bord med fyra stolar i köket.
På bordet står fyra tallrikar och fyra glas.
Vid varje tallrik ligger en gaffel och en kniv.
Där står också en korg med bröd.
Jag ska få gäster och vi ska äta gott.
Det här är mitt badrum.
Till höger står ett ljusgrönt badkar.
Handfatet är också ljusgrönt.
Bredvid handfatet hänger
handdukar i olika färger.
Ovanför handfatet hänger ett badrumsskåp
med spegeldörrar.
Toalettstolen står till vänster
och framför den ligger en mjuk matta.
Bredvid badkaret finns en dusch.
Jag duschar varje morgon,
men jag badar bara en gång i veckan.
Runt duschen har jag
ett blått plastförhänge.

*tyyny, jossa on tyynyliina
ja vaaleanpunainen sängynpeitto.
Sängyllä on myös lämmin huopa.
Sängyn yläpuolella on seinälamppu.
Sängyn vieressä on valkoinen yöpöytä.
Pöydällä on herätyskello.
Lipasto on sängyn oikealla puolella.
Siinä on neljä laatikkoa ja se on valkoinen.
Kirjoituspöydällä minulla on tietokoneeni ja
punainen puhelin,
ja ikkunassa raidallinen rullakaihdin.
Makuuhuoneessa on vaaleansiniset tapetit.*

*Tämä on keittiöni.
Keittiössäni on monta kaappia, joissa on
vaaleanruskeat ovet.
Minulla on myös tiskikone,
jääkaappi ja pakastin.
Lieden yläpuolella minulla on liesituuletin ja
maustehyllä.
Keittiössä on myös
pyöreä pöytä ja neljä tuolia.
Pöydällä on neljä lautasta ja neljä lasia.
Jokaisen lautasen äärellä on haarukka ja veitsi.
Siellä on myös kori, jossa on leipää.
Minulle tulee vieraita ja aiomme syödä hyvin.
Tämä on kylpyhuoneeni.
Oikealla on vaaleanvihreä kylpyamme.
Pesuallaskin on vaaleanvihreä.
Pesualltaan vieressä roikkuu
erivärisiä käsipyyhkeitä.
Pesualltaan yläpuolella on kylpyhuonekaappi
jossa on peiliovet.
WC-istuin on vasemmalla
ja sen edessä on pehmeä matto.
Kylpyammeen vieressä on suihku.
Käyn suihkussa joka aamu,
mutta kylvyssä käyn vain kerran viikossa.
Suihkun ympärillä minulla on
sininen muovinen suihkuverho.*

Aktiveringar

4. Rita ditt hem

Gör en ritning av ditt hem enligt vad som sägs i texten. Rita gärna in så många detaljer som möjligt.

5. Möblera ditt hem!

Arbeta gärna i par. Alla par får varsitt rum att ”möblera”. Rummet kan vara en vrå i klassen eller bara ett bord, där ni placerar bilder som ni klippt ut ur kataloger eller färggranna veckotidningar. Hela gruppen går sedan från rum till rum och var och en presenterar sitt eget ”rum”.

6. Ordlista

Gå igenom ordlistan och kolla att du förstår varje ord ur texten. Skriv gärna en översättning till ditt eget språk bredvid de ord som är nya för dig.

ett **hem** =
 en **hall** -ar
 ett **golv** =
 en **matt/a** -or
 en **hatthyll/a** -or
 en **vägg** -ar
 en **skohyll/a** -or
 en **spig/el** -lar
 ett **vardagsrum** =
 en **soffgrupp** -er
 en **soff/a** -or
 en **fätölj** -er
 ett **soffbord** =
 en **hund** -ar
 en **golvlamp/a** -or
 en **TV**, TV-apparater
 en **bokhyll/a** -or
 en **bok**, böcker
 en **tidning** -ar
 en **prydnadssak** -er
 en **stereo**, stereoanläggningar
 ett **skåp** =
 en **cd-skiv/a** -or
 en **DVD-film** -er
 ett **fönster** =
 en **gardin** -er

ett **fönsterbräde** -n
 en **krukväxt** -er
 en **tavl/a** -or
 en **vägg** -ar
 ett **fotografi** -er
 en **ram** -ar
 en **klock/a** -or
 en **bordduk** -ar
 en **vas** -er
 en **tulpan** -er
 en **tapet** -er
 ett **sovrum** =
 en **säng** -ar
 ett **skrivbord** =
 en **byrå** -ar
 ett **klädskap** =
 en **madrass** -er
 ett **påslakan** =
 ett **dynvar**
 ett **sängöverkast** =
 en **filt** -ar
 en **vägglamp/a** -or
 ett **nattduksbord** =
 en **väckarklock/a** -or
 en **låd/a** -or
 en **dator** -er
 en **telefon** -er

en **rullgardin** -er
 ett **kök** =
 en **dörr** -ar
 en **diskmaskin** -er
 ett **kylskåp** =
 en **frys** -ar
 en **spis** -ar
 en **köksfläkt** -ar
 en **kryddhyll/a** -or
 ett **bord** =
 en **stol** -ar
 en **tallrik** -ar
 ett **glas** =
 en **gaff/el** -lar
 en **kniv** -ar
 en **korg** -ar
 ett **bröd** =
 en **gäst** -er
 ett **badrum** =
 ett **badkar** =
 ett **handfat** =
 en **handduk** -ar
 en **färg** -er
 ett **badrumsskåp** =
 en **toalettstol** -ar
 en **dusch** -ar
 ett **plastförhänge** -n

7. Beskrivning av mitt hem

Skriv en uppsats likt den text du just gått igenom. Beskriv ditt eget hem.

8. Hemma hos mig

Skriv enligt modellen:

Vad kan man göra i badrummet?

Man kan duscha.

Man kan borsta tänderna med tandborste och tandkräm.

Man kan raka sig och sminka sig.

Man kan tvätta sig i handfatet.

Man kan torka sig på en handduk.

Man kan bada i badkaret.

Man kan sitta på toalettstolen och läsa tidningen.

Vad kan man göra i köket?

Vad kan man göra i vardagsrummet?

Vad kan man göra i sovrummet?

Vad gör du varje dag?

Vad gör du på fritiden?

Vad gör du på jobbet/i skolan?

Emilias lägenhet

Placera in rätt form av adjektivet vid numreringarna.

1. röd-rött-röda
2. liten-litet-lilla-små,
3. överst-översta
4. billig-billigt-billiga
5. trevlig-trevligt-trevliga
6. liten-litet-lilla-små
7. mysig-mysigt-mysiga
8. rund-runt-runda
9. gammal-gammalt-gamla,
10. bekväm-bekvämt-bekväma,
11. slitet-slitet-slitna
12. halvdöd-halvdött-halvdöda
13. enorm-enormt-enorma
14. splitterny-splitternytt-splitternya
15. gul-gult-gula
16. ful-fult-fula
17. utdragbar-utdragbart-utdragbara
18. praktisk-praktiskt-praktiska
19. trång-trångt-trånga
20. trevlig-trevligt-trevliga,
21. dragig-dragigt-dragiga
22. minimal-minimalt-minimala
23. stor (komparativ),
24. fin (komparativ)
25. bra (superlativ)

I det här _____ höghuset bor Emilia.

Hon bor i den _____ ettan som ligger på (den) _____ våningen.

Det är en _____ hyreslägenhet.

Emilia delar dusch och toalett med sin _____ granne.

Hennes kök är _____ .

I det _____ vardagsrummet har hon ett _____ bord.

Där har hon också några _____ stolar,
en _____ fåtölj
och en _____ soffa.

I ett hörn står en _____ krukväxt.

Hon har en _____ bokhylla

och där står också hennes _____ TV.

Soffan är _____

och väldigt _____!

Men den är _____, så hon sover i den.

Det är _____

då man bor _____.

Hennes hem är ganska _____

men fönstren är väldigt _____.

Bostaden är _____, men Emilia gillar den ändå.

Visst drömmer hon ibland om något _____

och _____

Men, som man säger:

Borta bra men hemma _____.

Grammatik

Mer om substantiv

En eller ett?

Hur vet man om ett substantiv har artikeln en eller ett? Det finns inget egentligt system i genusindelningen. Oftast måste man lära sig ett substantiv och dess genus utantill, men här kommer några tips som kan vara till hjälp.

• EN

De flesta ord (ca 80 %) är en-ord. Det handlar ofta om ord som betecknar något individuellt och konkret, t.ex. människor, djur, träd, växter.

Exempel: en hjälte, en elefant, en ek, en blomma

Men det finns många undantag, t.ex. ett syskon, ett lejon, ett träd, ett gräs

Ord med ändelserna **-ad, -are, -dom, -lek, -het, -itet, -else, -ing, -ion** m.fl. är en-ord.

Exempel: en saknad, en domare, en visdom, en kärlek, en hastighet, en nationalitet, en anklagelse, en beställning, en passion

Undantag: ett fängelse

• ETT

Ett-ord betecknar ofta ett kollektiv eller ett ämnesord.

Exempel: ett folk, ett sällskap, ett smör, ett öl

Undantag: en bekantskap, en gemenskap, en vänskap

Ord med ändelsen **-nde** är ett-ord om de betecknar verbhandlingar.

Exempel: ett handlande, ett beteende

Ord med ändelserna **-eri, -otek, -um** är ett-ord.

Exempel: ett bageri, ett apotek, ett decennium

Obestämd eller bestämd form?

Du har redan i kapitel 3 studerat efter vilka ord obestämd form respektive bestämd form används. Du har sjungit "den obestämda sången", du har gjort övningar och aktiveringar, så det här kan du säkert nu.

Kom också följande enkla regel om den bestämda formen:

Du vet och jag vet vad vi talar om!

Om vi har nämnt saken en gång tidigare vet vi ju vad vi talar om, eller hur? Om det finns bara ett exemplar av saken vet vi ju också vad vi talar om, eller hur?

Gör nu följande övning och se hur mycket vi kan säga bara med att använda bestämd eller obestämd form.

Auroras dag

Fyll i bestämd eller obestämd form av substantiven. Tänk också på om du ska ha artikeln en/ett med.

medicin	1.	Aurora studerar _____ vid Lunds
universitet		_____.
höghus, utsikt	2.	Hon bor i _____ och har fin _____
stad		över _____.
väckarklocka, klocka	3.	Auroras _____ ringer _____ sju,
		och då vaknar hon.
stund, säng	4.	Hon sitter _____ på _____.
badrum	5.	Sedan går hon ut i _____ och duschar.
kök, vatten	6. a	Hon går ut i _____ och kokar _____ i
kastrull		_____. (Aurora har flera kastruller)
kök, vatten	6. b	Hon går ut i _____ och kokar _____ i
kastrull		_____. (Aurora har bara en kastrull.)
kopp, tallrik	7. a	Hon tar fram _____, _____ och
kniv		_____. (Aurora har många kökssaker)
kopp, tallrik	7. b	Hon tar fram _____, _____ och
kniv		_____. (Aurora har bara en kopp, en tallrik och en kniv!)
bröd, smör	8.	Hon tar också fram _____, _____ och
ost, smörgås		_____. Hon brer _____.
tidning	9. a	Sedan hämtar Aurora _____ och sätter sig på
stol, köksbord		_____ vid _____. (Aurora hämtar den
		tidning som hon prenumererar på, och hon har bara en stol vid köksbor-
		det.)
tidning	9. b	Sedan hämtar Aurora _____ och sätter sig på
stol, köksbord		_____ vid _____. (Aurora har massor av
		tidningar som hon ibland läser, och hon har flera stolar vid köksbordet)
tidning	10.	Hon läser _____ medan hon dricker
kaffe, smörgås		_____ och äter _____.
sovrum	11. a	Sedan går hon igen till _____ och tar fram
vit klänning, bred skärp		_____ med _____ ur
garderob		_____ och klär på sig. (Aurora har bara en vit klänning)
sovrum	11. b	Sedan går hon igen till _____ och tar fram
vit klänning, garderob		_____ ur _____ och klär på sig.
		(Aurora har många vita klänningar.)

- säng
fönster
sol, himmel
dag
dag
12. Sedan bäddar hon _____ . Hon tittar ut genom _____ .
  13. _____ skiner och _____ är blå.
  14. _____ kommer hon i alla fall att flytta bort därifrån.
  15. När den _____ kommer är hon säkert redan klar med sina studier.

Följande uppgift

Fyll i bestämd eller obestämd form av substantiven. Tänk också på om du ska ha artikeln en/ett med.

- helg, tåg
helg, bil
underbar låt
volym, sång
familj, syskon
bror, syster
år, syskon
rektor, sak
klass
vinter, dagar
bord
kaka
dag, vecka
människa
dag
pojke, tröja
natt
natt
bok
telefon
hund, katt
tid
tid
tid
1. Förra *helgen* tog jag _____ till Åbo. Denna _____ åker jag däremot _____ till Helsingfors.
  2. Vilken _____ !
  3. Skruva upp _____ ! Jag blir så glad av den här _____ .
  4. Aurora är yngst i _____. Hon har två _____ : _____ och _____. Varje _____ åker _____ tillsammans på semester.
  5. Vår _____ sa samma _____ när hon höll tal för min systers _____ i fol.
  6. På _____ är _____ i Lappland mycket korta.
  7. Evert och Niklas satte sig vid samma _____ som dagen innan.
  8. Är den här _____ bättre än den vi åt i går?
  9. Kom samma _____ nästa _____ !
  10. I dag är det fredagen den trettonde. Många _____ tror att denna _____ är en riktig otursdag.
  11. Titta där! Den där _____ i den randiga _____ där borta. Vad heter han?
  12. Har du sovit gott i _____ ?
  13. På _____ är det meningen att man ska sova!
  14. Den nyaste _____ av Kjell Westö är en bästsäljare.
  15. Vem uppfann _____ ?
  16. Är det sant att _____ är dummare än _____ ?
  17. _____ går fort när man har roligt.
  18. _____ är pengar.
  19. Tänk att du aldrig kan hålla _____ !

Kassörskan i min affär

Fyll i bestämd eller obestämd form av substantiven. Tänk också på om du ska ha artikeln **en/ett** med.

affär, mat	1. I går gick jag till <u>affären</u> för att handla _____.
matvaror, vagn	2. Jag la ner följande _____ i _____ (Jag hade ju redan tagit en åt mig!): _____, _____, _____, _____ och _____.
mjölk, kött	
mjöl, frukt, grönsaker	
smör, knäckebröd	3. Jag köpte också _____, _____, lite _____, ett paket _____, _____ och _____.
korv, köttbullar	
kycklingstrimlor, öl	
kassa	4. När jag kom fram till _____ och skulle betala upptäckte jag att jag hade glömt mina _____ hemma.
pengar	
kassörska, ängel	5. _____, som var _____, samlade ihop varor _____.
varor	
knäckebröd, mjöl	6. _____, _____, _____ och _____ ställde hon på _____ bredvid _____.
frukt, grönsaker	
bord, kassa	
smör, kött, korv	7. _____, _____, _____, _____, _____ och _____ la hon i _____ och ställde in den i köttavdelningens _____.
köttbullar, kyckling	
öl, kasse	
kylrum	
mat	8. Hon bad mig komma senare och hämta _____ och betala den.
håg	9. Glad i _____ (iloinen mielin) gick jag hem och hämtade _____ som jag var skyldig.
pengar	
pengar	10. De _____ som jag sparat vill jag inte röra i onödan.

Hos Petra Geust i Ekenäs

Petra Geustin luona Tammisaarella

Välkommen till min ateljé
 på Gustav Wasas gata 10, i Ekenäs!
 Du går in i gränden från Kungsgatan
 eller i gränden från Gustav Wasas gata.
 Du går in i huset från gårdssidan
 och upp för trappan till andra våningen.
 Här finns tyger för alla tillfällen,
 främst gardintyger, men också

*Tervetuloa ateljeeseeni
 Kustaa Vaasankatu 10:een Tammisaarella!
 Astut Kuninkaankadun
 tai Kustaa Vaasankadun kujalta sisään.
 Taloon kävelet pihan puolelta
 ja rappuja ylös toiseen kerrokseen.
 Täällä on kankaita kaikkiin tilaisuuksiin,
 etupäässä ikkunaverhokankaita, mutta myös*

möbeltyger och beklädnadstyger.
Siden och sammet, bomullstrikå, linnetyger,
mönstrat och enfärgat, ylletyger o.s.v.
Bland stuvbitarna
har du till och med chans att fynda.

Jag syr det mesta du kan tänka dig
inom inredning: gardiner, hissgardiner,
kuddar, borddukar, servetter,
sängöverkast, stolsöverdrag osv.
Främst syr jag gardiner
och produkter till inredningen
enligt dina önskemål, till exempel kuddar,
stolsöverdrag, borddukar, sängöverkast m.m.
Om det behövs kan du få hjälp med
att sätta upp gardinerna mot timdebitering.
Under ett hembesök kan vi tillsammans
planera vilken typ av gardin och
vilka färger som passar i ditt hem.
Jag tar mått på fönstren och beställer sedan
det material som behövs,
det vill säga tyger, mekanism för hissgardiner,
gardinstänger och gardinband.
Vi kan också träffas i ateljén,
så planerar vi där.

Att välja tyg till gardiner är inte alltid lätt.
Ta tid på dig att i lugn och ro bläddra
bland alternativen.
Det du är intresserad av kan du gärna
låna hem för att titta på färg och
på kvalitet i den rätta miljön.
Leveranstiden på beställningstygerna
är ca 1-2 veckor.

Dessutom syr jag också kläder i små serier
och i egen design.
Färdiga produkter som speciella damtröjor
och jackor sydda i små serier
finns att köpa eller beställa,
dessutom kan man få barnkläder till större
och mindre barn, handukar m.m.

huonekalu- ja verhoilukankaita.
Silkkiä, samettia, puuvillatrikoota ja pellavaa,
kuviointua sekä yksiväristä, villakankaita jne.
Jäännöspalojen joukosta
voit tehdä jopa löytöjä.

Ompelen miltei kaikkea, mitä haluat
sisustukseen liittyvää: verhoja, laskosverhoja,
tyynyjä, pöytäliinoja, serviettejä,
sängynpeitteitä, tuolien suojuksia jne.
Eniten ompelen verhoja
ja sisustustuotteita
toiveittesi mukaisesti esim. tyynyjä,
tuolinhuppuja, pöytäliinoja, sängynpäällisiä ym.
Jos tarvitaan, voit saada apua
verhojen ripustamisessa tuntiveloitusta vastaan.
Kotikäynnin aikana voimme yhdessä
suunnitella, minkätyyppiset verhot ja
mitkä värit kotiisi sopivat.
Otan ikkunoista mitat ja tilaan sitten
tarvittavan materiaalin,
siis kankaita, laskosverhojen mekanismeja,
verhotankoja ja verhojen kiinnikenaruja.
Voimme tavata myös ateljeessa,
niin voimme suunnitella siellä lisää.

Kankaan valinta verhoihin ei aina ole helppoa.
Varaa rauhassa aikaa selailta
vaihtoehtoja.
Jos jokin kiinnostaa, voit mielellään
lainata kotiin katsellaksesi värejä ja
laatua oikeassa ympäristössä.
Tilaukankaiden toimitusaika
on noin 1-2 viikkoa.

Lisäksi ompelen pieninä erinä myös vaatteita
omaan tyyliin.
Valmiita tuotteita, kuten erityisiä pienissä erissä
valmistettuja naisten neuleita ja takkeja
on ostettavissa tai tilattavissa,
lisäksi on saatavilla myös lastenvaatteita isommille ja
pienemmille lapsille, pyyheliinoja ym.

Ta dig en titt på produktutbudet på internet och meddela vilken vara du är intresserad av, så sänder jag en faktura till dig.

Så fort jag fått din betalning sänder jag varan till dig per post.

Fakturan förfaller om den inte betalats inom sju dagar.

Postavgifter enligt postens taxa vid beställning via webben.

Varorna finns i min ateljé på Gustav Wasas gata 10, andra våningen.

Texten är hämtad från www.petrageust.fi

Katsela internetissä olevaa tuotevalikoimaa, ja ilmoita, mistä tavarasta olet kiinnostunut, niin lähetän sinulle laskun.

Kun olen saanut maksusi, lähetän sinulle tavaran postitse.

Lasku erääntyy, ellei sitä makseta, seitsemässä päivässä.

Postimaksu riippuu postin taksoista, jos tilaa internetistä.

Tavarat ovat ateljeessani

Kustaa Vaasankatu 10:ssä, toisessa kerroksessa.

Ja/nej-frågor

Titta på följande exempel.

Ja/nej-frågor

Är, har, blir, finns

Är vaktmästaren här i dag?

Är rummet litet?

Var du hemma i går?

Har vi någon tent nästa vecka?

Har vi paus snart?

Har alla varit här varje gång?

Blir det varmt i morgon också?

Blev Maria glad när hon fick sjunga?

Finns det kaffe i matsalen?

Fanns det några bullar där i går?

Kortsvar

Ja, det är han.

Nej, det är det inte.

Ja, det var jag./Nej det var jag inte.

Ja, det har vi.

Nej, det har vi inte.

Ja, det har de.

Ja, det blir det säkert.

Ja, det blev hon nog.

Ja, det finns det.

Nej, det fanns det inte.

Modala hjälpverb (vill, måste, ska, ...)

Vill du kunna tala flytande?

Måste man göra extra uppgifter?

Kan sömmerskan sy om det här?

Får jag fråga dig en sak?

Brukar du röka någon gång?

Ska vi nämna fler exempel?

Ja, det vill jag.

Nej, det måste man inte.

Ja, det kan hon.

Ja, det får du.

Ja, det brukar jag ibland.

Nej, det ska vi inte.

Andra verb

Talar Ritva bra svenska?

Skrev ni några dialoger i går?

Tycker du om snö och is?

Cyklar du ofta?

Ja, det gör hon. Nästan perfekt.

Ja, det gjorde vi.

Nej det gör jag inte.

Ja, det gör jag.

- Allmän regel:**
- är* i frågan ⇒ *är* i svaret
  - har* i frågan ⇒ *har* i svaret
  - blir* i frågan ⇒ *blir* i svaret
  - finns* i frågan ⇒ *finns* i svaret
- Hjälpverb i frågan ⇒ samma hjälpverb i svaret
- Annat verb i frågan ⇒ *gör* i svaret

Aktiveringar

---

9. Har du nån ...

Först en liten uppvärmning. Alla sitter i ring. Ledaren/läraren ställer frågorna och alla som vill eller kan svara jakande stiger upp och säger "Ja, det har jag!" och sätter sig igen. När alla gör det här blir det liv och rörelse i leken. Hitta gärna på flera frågor med "Har du ...?"

Efter en stund byter man frågeledare, alla står upp, och den som vill svara "Nej, det har jag inte!" sätter sig ner och stiger upp igen.

Har du cykel?

Har du bil?

Har du kabel-TV?

Har du en modern telefon?

Har du nån väckarklocka?

Har du badkar i badrummet?

Har du nåt husdjur?

Har du nån e-postadress?

Har du några barn?

Har du några kusiner?

Har du mat med dig i dag?

Har du smörgåsar i väskan?

Har du klänningar i garderoben?

Har du sovit gott i natt?

Har du borstat tänderna?

Har du kommit hit med tåg?

Har du stängt av telefonen?

Har du svarat "ja" många gånger?

Ska vi fortsätta? – Ja, det ska vi!

Väntar vi på någon?	Nej, _____ . Alla är här.
Vill du ha en kopp te till?	Nej, _____ .
Finns det älgar i Finland?	Ja, _____ .
Tycker du om färggranna textilier?	_____ .
Ska alla studera mera?	_____ .
Är det varmt?	_____ .
Skiner solen också på vintern?	_____ .
Blir man glad när det regnar?	_____ .

Aktiveringar

---

10. Snabba frågor och snabba svar

Ledaren/läraren drar en lapp i taget och ställer frågan på lappen till var och en och ser till att svaret kommer snabbt enligt modellen på sid 87.

11. Hitta någon som ...

- har bil: _____
- kan simma: _____
- ibland blir arg: _____
- vill äta nu: _____
- tycker om samma musik som du: _____
- har varit i Stockholm: _____
- är född samma år som du: _____
- tycker om snö och is: _____
- tycker om samma saker som du: _____
- cyklar mycket: _____
- kom för sent går: _____
- har samma skonummer som du: _____
- har samma storlek på kläderna som du: _____

Gå runt och tala med alla. Fråga så här: "Har du bil?". Svaret är kanske: "Ja, det har jag." Skriv i så fall ner personens namn och gå vidare till nästa person.

12. Jag vet inte om att jag är ...

En deltagare får en lapp på ryggen som de andra får läsa. Den personen ska sedan med hjälp av ja/nej-frågor gissa sig till vem eller vad hon/han är. Exempel på frågor:

Är jag en person? Lever jag? Arbetar jag hemma? Har jag varit på TV?

Hur säger man?

Det har hänt något.	Säger du det? Nej, vad säger du? Är det sant? Menar du det? Det menar du inte!	Det är inte sant! Skojar du? Nej, du skojar! Fint! Otroligt!
Det har hänt något trevligt.	Så trevligt! Det var roligt att höra! Det var en trevlig överraskning!	Jag är verkligen glad för din skull! Åh, grattis! Vad spännande!
Någon ger ett förslag.	Ja, vem vet? Ja, gör det! Vilken utmärkt idé!	Det låter vettigt. Nej, tycker du verkligen det? Nej, det kan jag tyvärr inte.
Det har hänt något otrevligt.	Vad tråkigt! Så synd! Ja, det var inte roligt!	Åh, så hemskt! Jag är verkligen ledsen för din skull! Oj då!
Någon har gått bort (dött).	Beklagar sorgen! Jag deltar i sorgen!	Det var tråkigt att höra! Oj, det var en sorglig nyhet.
Man har gjort ett misstag.	Åh, förlåt! Ursäkta mig!	Förlåt! Det var inte meningen! Jag är verkligen ledsen!
Det har hänt något vi inte kan göra något åt.	Det kan inte hjälpas! Det är ingenting att göra åt! Vi kan inte göra så mycket åt det!	Det spelar egentligen ingen roll! Det gör ingenting!
Någon tackar.	Det var så lite så! Det är inget att tacka för! Nöjet är helt på min sida!	Ingen orsak! För all del! Var så god!
Man får beröm (t.ex. för kläder).	Tack, tycker du det? Ja, tack, jag är faktiskt riktigt nöjd med den själv ... Ja, det är min favorit ... Ja, jag har köpt den i ...	Åh nej, jag känner mig inte alls så ... Nej, det är väl ingenting speciellt med den ... Äsch, en gammal trasa ...
Du får ett anbud.	Det verkar lovande. Det låter fint/bra/utmärkt. Så vitt jag vet passar tidpunkten utmärkt.	Jag ska fundera på saken och återkommer vid ett senare tillfälle. Tyvärr får jag nog lov att tacka nej. Jag är rädd för att det inte passar mig så bra just nu.

13. Fraser

Fundera i par hur ni svarar på följande fraser:

Får jag presentera Amanda, min väninna. _____

Vet du, jag har träffat en gammal bekant från min ungdom! _____

Usch, vilket fult tyg! _____

Tack för maten! _____

Förlåt att jag inte har ringt till dig! _____

Vilket fint jobb du har gjort! _____

Ursäkta, jag tror jag tog din väska! _____

Tack för hjälpen! _____

Jag missade tåget och måste vänta två timmar. _____

Vilken fin frisyra du har! _____

Tack för senast! _____

Jag är klar med min examen nu. _____

Jag måste sprätta upp allt jag sytt! _____

Ursäkta att jag är lite sen. _____

Jag har ont i huvudet. _____

Vill du ha lite mera soppa? _____

Vad sägs om en lön på 24 euro i timmen? _____

14. Konversation vid Nobelmiddagen

Du får en bordsdam/bordskavaljer som du ska konversera med. Du får lappar med tips om vad du ska säga (så får du se om din bordsdam/bordskavaljer hittar någon lämplig motreplik).

KAPITEL 5

Datum och tider

Nationaliteter

Bra att kunna i keramikverkstan

I keramiksalen

Den efterlängtrade resan

Mer om ordföljd

Datum och tider

Skriv på ditt språk.

för länge sedan _____

för två månader sedan _____

för tre dagar sedan _____

i förrgår _____

i går _____

i dag _____

i morgon _____

i övermorgon _____

om en vecka _____

om ett år _____

Aktiveringar

1. Datum

Diskutera med en klasskamrat och fyll i svaren på de tomma raderna.

Vad är det för datum i dag? Det är den _____

Vad är det för datum i morgon? I morgon _____

Vad är det för datum om en vecka? Om en vecka _____

Vad är det för datum om fyra veckor? _____

Vad är det för datum i övermorgon? _____

Vad var det för datum i förrgår? _____

Vad var det för datum för tre dagar sedan? _____

Vad var det för datum för en vecka sedan? _____

Vad är det för datum om tre dagar? _____

När är det den _____?

Vad var det för datum för två veckor sedan? _____

När är det den _____?

När började textilsömnaden? _____

När var det den _____?

När börjar keramikerna? _____

När var det den _____?

2. Vad är klockan?

Jobba i par utgående från följande tidsangivelser. Fråga varandra turvis följande frågor:

- Vad är klockan nu?
- Vad är klockan om en halv timme?
- Vad är klockan om en kvart?
- Vad är klockan om tjugo minuter?
- Vad var klockan för fem minuter sedan?
- Vad var klockan för tre kvart sedan?
- Vad var klockan för en och en halv timme sedan?

Om det är lättare att skriva ner svaret först, så använd de tomma raderna.

10.00 _____

12.30 _____

13.15 _____

8.10 _____

9.45 _____

6.50 _____

12.05 _____

19.25 _____

18.40 _____

7.55 _____

3. När ska vi träffas?

Kolla i era kalendrar och kom överens om ett datum och ett klockslag när ni kan träffas.

4. Dåtidsspelet

Det behövs en tärning samt spelknappar till var och en. Den som börjar kastar tärningen, flyttar framåt från hög till hög så många ögon som tärningen visar och tar upp en tidslapp och ett aktivitetskort. Kom ihåg att få rätt ordföljd och verbet i rätt form när du läser det som står på lapparna. Dina medspelare ger dig feedback på det som du just berättat. Lägg aktivitetskortet du just läst nederst i högen. Fortsätt sedan med nästa spelare och spela tills samma kort börjar komma fram på nytt.

Nationaliteter

Land	Nationalitet (män)	Adjektiv	Språk <i>Skriv in de vanligaste</i>
Albanien	alban	albansk	_____
Argentina	argentinare	argentinsk	_____
Australien	australier	australisk	_____
Belgien	belgier	belgisk	_____
Bosnien	bosnier	bosnisk	_____
Brasilien	brasilian	brasiliansk	_____
Bulgarien	bulgar	bulgarisk	_____

Burma	burmes	burmesisk	_____
Chile	chilenare	chilensk	_____
Cypern	cypriot	cypriotisk	_____
Danmark	dansk	dansk	_____
Egypten	egyptier	egyptisk	_____
Estland	est	estnisk	_____
Filippinerna	filippin	filippinsk	_____
Finland	finländare	finländsk	_____
Frankrike	fransman	fransk	_____
Färöarna	färing	färöisk	_____
Grekland	grek	grekisk	_____
Grönland	grönländare	grönländsk	_____
Holland	holländare	holländsk	_____
Hongkong	hongkongkines	hongkongkinesisk	_____
Indien	indier	indisk	_____
Indonesien	indones	indonesisk	_____
Irak	irakier	irakisk	_____
Iran	iranier	iransk	_____
Irland	irländare	irländsk	_____
Island	islänning	isländsk	_____
Israel	israel	israelisk	_____
Italien	italienare	italiensk	_____
Japan	japan	japansk	_____
Jordanien	jordanier	jordansk	_____
Kanada	kanadensare	kanadensisk	_____
Kina	kines	kinesisk	_____
Kroatien	kroat	kroatisk	_____
Kuba	kuban	kubansk	_____
Lettland	lett	lettisk	_____
Libanon	libanes	libanesisk	_____
Litauen	litauer	litauisk	_____
Luxemburg	luxemburgare	luxemburgsk	_____
Makedonien	makedonier	makedonisk	_____
Marocko	marockan	marockansk	_____
Mexiko	mexikan	mexikansk	_____
Monaco	monegask	monegaskisk	_____
Nederländerna	nederländare	nederländsk	_____
Norge	norrman	norsk	_____
Nya Zeeland	nyzeeländare	nyzeeländsk	_____
Polen	polack	polsk	_____
Portugal	portugis	portugisisk	_____
Rumänien	rumän	rumänsk	_____

Ryssland	ryss	rysk	_____
Schweiz	schweizare	schweizisk	_____
Serbien	serb	serbisk	_____
Slovakien	slovak	slovakisk	_____
Somalia (Somalien)	somalier	somalisk	_____
Spanien	spanjor	spansk	_____
Storbritannien	britt	brittisk	_____
Sverige	svensk	svensk	_____
Thailand	thailändare	thailändsk	_____
Turkiet	turk	turkisk	_____
Tyskland	tysk	tysk	_____
Ukraina	ukrainare	ukrainsk	_____
Ungern	ungrare	ungersk	_____
USA	amerikan	amerikansk	_____
Vietnam	vietnames	vietnamesisk	_____
Vitryssland	vitryss	vitrysk	_____
Åland	ålänning	åländsk	_____
Österrike	österrikare	österrikisk	_____

Undrar du hur du i din presentation poängterar att du är kvinna? Ta adjektivets a-form, t.ex. "Jag är ryska/japanska/vietnamesiska ...". Undantag: spanjorska och fransyska.

Aktiveringar

5. Ett skepp kommer lastat

Du får en lapp med ett land som du fäster synligt på bröstet. Lek "Ett skepp kommer lastat" och kasta bollen mellan er:

- Ett skepp kommer lastat.
- Med vadå?
- Med spanska sånger. (I fall personen representerar Spanien.)

Upprepa alltid de uttryck som tidigare sagts. Det kan låta t.ex. så här: ... med spanska sånger, med italienska apelsiner, med belgisk choklad, ...

6. Min kinesiska vän

Du får tre lappar av din lärare med tre olika länder. Placera dem synligt framför dig och berätta följande historia:

Jag kommer från _____. Jag är alltså _____ och talar _____.

Ifjol reste jag till _____ och träffade en _____ som berättade för mig om den _____ naturen och om de _____ produkterna som exporteras. Han hade en vän från _____ som alltså talar _____.

Det var en riktigt trevlig _____ man! Den _____ vännen och _____ kom och hälsade på mig senare, och då fick de uppleva den _____ vintern för första gången.

Bra att kunna i keramikverstan

en keramiker =	<i>keraamikko</i>
en verkstad, -städer	<i>verstas</i>
ett föremål =	<i>esine</i>
ett konstföremål =	<i>taide-esine</i>
ett bruksföremål =	<i>käyttöesine</i>
shamotte (bränd krossad lera)	<i>samotti (poltettu murskattu savi)</i>
grov, -t, -a	<i>karkea</i>
fin , -t, -a	<i>hieno</i>
en kavalett -er	<i>kavaletti</i>
knåda (I) lera	<i>saven vaivaaminen</i>
en teknik -er	<i>tekniikka</i>
tumningsteknik	<i>peukalotekniikka</i>
platteteknik, kavlingsteknik	<i>levytekniikka</i>
snörkeramik	<i>narukeramiikka</i>
”korvteknik”	<i>”makkaratekniiikka”</i>
en torkning 0	<i>kuivaaminen</i>
en kav/el -lar	<i>kaulin</i>
en skärtråd -ar	<i>leikkausnaru</i>
en lerskärare =	<i>savileikkuri</i>
en nål -ar	<i>neula</i>
en svamp -ar	<i>sieni</i>
en modellerpinn/e -ar	<i>muotoilupiikko</i>
ett svarvjärn =	<i>sorvirauta</i>
en pens/el -lar	<i>pensseli</i>
ett grepp =	<i>ote</i>
centrera (I)	<i>keskittää</i>
klappa för att ta bort spänningarna	<i>taputtaa niin että jännitys poistuu savesta</i>
lerans minne	<i>saven muisti</i>
en pappersstomm/e -ar	<i>paperirunko</i>
putsa (I)	<i>puhdistaa, pestä</i>
avdreja (I), slipa (I)	<i>sorvata</i>
engobe	<i>värjätty saviliete, enkoopi</i>
en underglasyr -er	<i>alilasite</i>
en oxid -er	<i>oksidi</i>
en skrojbränning, råbränning	<i>raakapoltto</i>
en glasering	<i>lasittaminen</i>
en glasyrbränning	<i>lasituspoltto</i>
en glasyrtång -tänger	<i>lasituspihdit</i>
ett glaseringskåp =	<i>lasituskaappi</i>
mjölka ett öra	<i>korvan lypsäminen</i>
ett bomärke -n	<i>puumerkki</i>
en signatur -er	<i>nimikirjaimet</i>

I keramiksalen

Det var dags för kursen i keramik
och vi var alla fulla av förväntan.
Ingen av oss hade sysslat
med något sådant tidigare.

Vår lärare öppnade dörren till
den fina keramiksalen och vi steg in
i det stora rummet. Till vänster
fanns det två drejrar, en diskho och
en massa plastämbar.
Till höger längs väggen
fanns det en rad med skåp och hyllor
med några färdiga skulpturer.
Det var fat och skålar,
det var lergökar och större djurskulpturer.
En del var överhöljda med tunn plast.
I ett sidorum kunde vi skymta
tre brännugnar.

Det stod tomma bord och pallar
i olika höjd överallt.
Vi satte oss ner och tänkte att det var bra
att vi hade tagit
lite sämre kläder på oss i dag.
Vi skulle nog smutsa ner oss ganska mycket
under den här kursen.

- Hej, jag heter Karin
och jag är er keramiklärare.
Välkomna allihopa till den här kortkursen!
Titta er omkring och
känn er som hemma!
Rummet är stort och ljust,
en riktigt högklassig arbetsmiljö!
Det är faktiskt viktigt med
bra ljusförhållanden
när man jobbar med keramik.

Vi gick runt i salen och tittade
och vi hade massor av frågor.

- Vad ska vi tillverka för föremål?
- Vad ska vi använda för material?
- Hur många saker
kommer vi att hinna med?
- Får vi tillverka muggar och koppar?
- Vem har gjort
den här vita skulpturen?
- Är den i nåt annat material när den
är så vit?

Karin skrattade åt vår iver och började förklara.

Oli keramiikkakurssin aika,
ja olimme kaikki täynnä odotusta.
Kukaan meistä ei ollut tehnyt
aiemmin mitään sellaista.

Opettajamme avasi oven
hienoon keramiikkasaliin ja astuimme
suureen huoneeseen. Vasemmalla
oli kaksi dreijaa, tiskiallas ja
paljon muoviämpäreitä.
Oikealla seinän vierellä
oli kaappi- ja hyllyrivejä
muutamane valmiine veistoksineen.
Oli vateja ja kulhoja,
oli kukkopillejä ja suurehkoja eläinveistoksia.
Osaa peitti ohut muovi.
Sivuhuoneessa näimme vilahdukselta
kolme polttouunia.

Tyhjiä pöytiä ja jakkaroita
erikorkuisina oli kaikkialla.
Me istuuduimme ja ajattelimme, kuinka hyvä oli
että olimme tänään panneet
vähän huonommat vaatteet ylle.
Vaatteemme tulisivat aika likaisiksi
tämän kurssin aikana.

- Hei, nimeni on Karin.
Olen teidän keramiikkaopettajanne.
Tervetuloa kaikki tälle lyhytkurssille!
Katselkaa ympärillenne ja
tuntekaa olonne kotoisiksi!
Huone on suuri ja valoisa,
oikein korkealuokkainen työympäristö!
On todella tärkeää,
että tilassa on hyvä valo,
kun työskennellään keramiikan parissa.

Kiertelimme työhuoneessa,
ja meillä oli paljon kysymyksiä.

- Mitä esineitä me valmistamme?
- Millaista materiaalia käytämme?
- Montako työtä
ehdimme tehdä?
- Saammeko valmistaa mukeja ja kuppeja?
- Kuka on tehnyt
tämän valkoisen veistoksen?
- Onko se jotain muuta materiaalia, kun se
on niin valkoinen?

Karin nauroi innollemme ja alkoi selittää.

- På den här kursen kommer ni främst att få laga sånt som ni har användning för hemma: fat, vaser, koppar, muggar och så vidare. Några av er kanske jobbar snabbt och hinner med många prylar. Självklart hinner man med flera föremål om man gör småsaker, till exempel smycken, kannor, koppar och så vidare. Men några vill kanske koncentrera sig på ett par stora föremål. Som material kommer ni att få använda lera som säljs i sådana här stora klumpar. När vi bränner leran får vi det som kallas keramik. Beroende på vilken lera vi använder och hur hett det är i ugnen får vi lergods eller stengods.
- Varför är det ljusgula tegel i ugnen?
- Hur hett är det i ugnen?
- För att få lergods har vi ca 1000 grader medan 1200 grader och mera ger stengods. De ljusgula teglen i ugnen är eldfast tegel som tål värme mycket bra. Vanligt tegel skulle förstås brännas sönder eller smälta. Ugnarna är förresten så pass stora att vi kan få in kanske hundra småsaker på en gång.
- Men om vi vill göra större saker, då? Hur lång tid tar det att göra t.ex. en sån här stor skål?
- Ja, den måste du göra i två etapper, så det tar nog lite tid att göra den, men å andra sidan kan du ju göra andra saker parallellt med den. Du måste nämligen vänta en dag så att leran torkar lite, och då kan du göra avdrejningen, vilket innebär att du ställer skålen upp och ner och slipar bort extra lera och ojämnheter med ett svarvjärn.

Nu blev vi nyfikna på det där med drejning och vi ville absolut veta hur svårt det är och om vi kunde lära oss det under den här kursen. Karin gav ett svävande svar.

- Drejning är nog en liten utmaning, jag brukar säga att det krävs 8 timmar

- *Tällä kurssilla tulette lähinnä tekemään sellaista, mistä teillä on kotona käyttöä: vateja, maljakoita, kuppeja, mukeja ja niin edelleen. Jotkut teistä ehkä työskentelevät nopeasti ja ehtivät tehdä monenlaisia esineitä. Selvää on, että ehtii tehdä monia tavaroita, jos tekee pikku esineitä, esimerkiksi koruja, kannuja, kuppeja ja niin edelleen. Mutta jotkut ehkä haluavat keskittyä pariin suurempaan työhön. Materiaalina tulette käyttämään savea, jota myydään näin isoina möhkäleinä. Kun poltamme savea, tuotetta sanotaan keramiikaksi. Siitä riippuen, mitä savea käyttää ja kuinka kuumaa uunissa on, tulee joko savitavaraa tai kivitavaraa.*
- *Miksi uunissa on vaaleankeltaisia tiiliä?*
- *Kuinka kuumaa uunissa on?*
- *Savitavaraan on oltava n. 1000 astetta, kivitavaraan taas 1200 astetta ja enemmänkin. Vaaleankeltaiset tiilit uunissa ovat tulenkestävää tiiltä, joka kestää oikein hyvin kuumuutta. Tavallinen tiili tietysti palaisi rikki tai sulaisi. Uunit ovat muuten niin isoja, että sinne mahtuu jopa satoja pikku esineitä yhdellä kertaa.*
- *Mutta entä jos sitten haluamme tehdä isompia esineitä? Kauanko kestää tehdä esim. tällainen iso kulho?*
- *Valmistus täytyy tehdä vaiheittain, joten siihen menee kyllä jonkin aikaa, mutta toisaalta voitahan tehdä yhtä aikaa muitakin tavaroita. Pitää nimittäin odottaa päivän, niin että savi on kuivanut vähän, ja silloin voit tehdä sorvauksen, mikä tarkoittaa, että asetat vadin ylösalaisin ja hiot pois ylimääräisen saven ja epätasaisuudet sorviraudan avulla.*

Nyt innostuimme tästä dreijauksesta, ja halusimme todella tietää, kuinka vaikeaa se on, ja voisimmeko oppia tekniikan tämä kurssin aikana. Karin antoi epämääräisen vastauksen.

- *Dreijaus on kyllä vähän haastavaa, tapaan sanoa, että siihen menee 8 tuntia*

om dagen i två veckor för att lära sig det, men jag har sett nybörjare som klarat av riktigt fina skålar fast de aldrig sett en drej förut. Sådana här höga saker som den här 40 centimetersvasen är det svårt att dreja av en enda klump utan här får man foga ihop olika omgångar drejad lera. Ja, hur gör man då när man drejar? Man sätter sig på pallen och trycker på fotpedalen så att skivan börjar snurra. Sen börjar man med att centrera leran och sen formar man den så småningom. När man en gång har lärt sig drejning är det absolut det snabbaste sättet, och man behöver inte mer än cirka två minuter att få till stånd en skål.

Flera av oss hade frågor om föremålen på hyllorna.

- Varför är den här skulpturen mörkbrun och den här ljusgrå?
- Varför är det papper inne i den här djurskulpturen?
- Varför är det plast över den här?
- Man kan göra en stomme av papper om man gör en lite större skulptur. Plasten drar vi över föremålet så att de inte ska torka för fort. Och de måste få stå några dagar, kanske en vecka innan de kan brännas. När vi sedan bränner dem ändrar de färg. Bränningen sker oftast i två etapper, först råbränning som går långsamt och sen kommer den andra bränningen efter att man har glaserat föremålet. Där har man också ibland två lager glasyr, både underglasyr och glasyr i olika färger. Här kan ni förresten se olika glasyrprover. Ni ser att en del är klara, en del matta och en del är halvmatta. Ett D på burken står för det blanka alternativet och S står för det matta.
- Oj så vackra färger! Hur får man dem?
- Det är en färgad lervälling som kallas engobe och den ger olika färger, men också själva glasyrerna finns

päivässä kahden viikon ajan, jos haluaa oppia, mutta olen nähnyt vasta-alkajia, jotka ovat tehneet oikein hienoja kulhoja vaikka eivät ole nähneet dreijaa aikaisemmin. Tällaisia korkeita esineitä, kuten tämä 40-senttinen vaasi, on vaikea dreijata yhdellä kerralla, vaan se on tehty yhdistelemällä dreijattuja osia. Niin, miten sitten dreijataan? Istuutaan jakkaralle ja liikutetaan poljinta, niin että pyöreä levy alkaa pyöriä. Sitten aloitetaan keskittämällä savi ja muotoillaan sitä sitten vähitellen. Kun on kerran oppinut dreijauksen, on se ehdottomasti nopein tapa, eikä tarvita enempää kuin noin kaksi minuuttia kulhon tekemiseen.

Useilla meistä oli kysymyksiä hyllyillä olevista esineistä.

- *Miksi tämä veistos on tummanruskea ja tämä vaaleanharmaa?*
- *Minkä takia tämän veistoksen sisällä on paperia?*
- *Mitä varten tämän päällä on muovia?*
- *Paperista voi tehdä rungon, jos tekee isohkon veistoksen. Muovia panemme esineitten päälle, etteivät ne kuivu liian nopeasti. Niiden pitää saada olla muutamia päiviä, ehkä viikon, ennen kuin ne voidaan polttaa. Kun sitten poltetaan ne, ne muuttavat väriä. Polttaminen tapahtuu usein kahdessa vaiheessa. Ensin on raakapoltto, joka tapahtuu hitaasti. Sitten tulee toinen poltto, sen jälkeen kun on lasittanut esineen. Siinä on myös joskus kaksi kerrosta lasitetta: sekä alilasiteväriä että eriväristä lasitteita. Tässä voitte muuten nähdä erilaisia lasituskokeiluja. Näette, että osa on kiiltäviä, osa himmeitä ja osa puolihimmeitä. Purkissa oleva D-kirjain tarkoittaa kiiltävää vaihtoehtoa, ja S tarkoittaa himmeää vaihtoehtoa.*
- *Voi, miten kauniita värejä! Miten niitä saa?*
- *On olemassa väritettyjä savisekoitusta jota sanotaan enkoopiksi, ja siitä saa useita värejä, mutta myös itse lasitteita on*

i många färger i de här plasthinkarna.
Här står det t.ex. grön/vihreä
och där är gul/keltainen.
Ja, och vill man inte att glasyn
ska fastna överallt,
så brer man på lite vax som gör
att färgen inte fastnar på just de ställena.
Kom ihåg att om ni har fett på fingrarna
så fastnar färgen inte heller just där.
Och det blir ju inte så snyggt eller hur?
Man kan färga med oxider också,
men många är giftiga så
vi använder olika former av järnoxid
för de är inte giftigare
än en rostig bil ...

*Vi hade kommit fram till ett stort plåtskåp
och ingen av oss visste vad det var.*

- Ja, här har vi då själva glaseringskåpet.
Som ni ser rinner det vatten
längs bortre väggen när jag startar
den här pumpen.
Farliga partiklar från glaseringen
spolas bort när man sprayar med glasyr.
Man kan också doppa föremålet i glasyr
eller så kan man hälla den över.
Hur som helst så samlas resterna här
i vattnet under skåpet.
Det är problemavfall
och måste behandlas därefter.
- Och här ligger några redskap, både knivar, penslar
och till och med en brödkavel!
Jag börjar tro att vi anmält oss
till en matlagningskurs.
Vad spännande det ska bli!

*I hörnet puttrade en kaffekokare
och bredvid den låg en bunt plåster ...*

*monivärisinä näissä muoviämpäreissä.
Tässä on esim. grön/vihreä
ja tässä gull/keltainen.
Niin, ja jos ei halua, että lasitus
tarttuu joka paikkaan,
levittää vähän vahaa, joka vaikuttaa,
että värit eivät tartu määrättyihin paikkoihin.
Muistakaa, että jos teillä on rasvaiset sormet,
väri ei myöskään tartu sellaiseen pintaan.
Eikä työstä tule niin siistiäkään, vai mitä?
Oksideilla voi myös värjätä,
mutta monet niistä ovat myrkyllisiä,
joten käytämme rautaoksidin eri muunnelmia,
sillä ne eivät ole myrkyllisempiä
kuin ruostunut auto ...*

Olimme tulleet suuren peltikaapin eteen,
eikä kukaan tiennyt, mikä se oli.

- Täällä on itse lasittamiskaappi.
Kuten näette, vesi valuu
kauempana olevaa seinää pitkin, kun käynnistän
tämän pumpun.
Lasitteen vaaralliset ainesosat
huuhtoutuvat pois, kun suihkutetaan lasitetta.
Esineet voi myös kastaa lasitteeseen
tai sillä voidaan valella esinettä.
Kuinka tahansa, jätteet kerääntyvät tähän
veteen, joka on kaapin alla.
Tämä on ongelmajätettä,
ja sitä täytyy käsitellä asianmukaisesti.
- Täällä on muutamia välineitä,
sekä veitsiä että pensseleitä ja jopa kaulin!
Alan uskoa, että olemme ilmoittautuneet
ruuanlaittokurssille.
Miten jännittävää!

Nurkassa kahvinkeitin poreili,
ja sen vieressä oli laastaripino ...

Aktiveringar

---

7. Resmål

För att komma in i rätt resestämning funderar vi över vart vi vill resa. Bilda en ring och kasta en uppblåst jord-glob mellan er och berätta vart du vill resa, peka ut var stället ligger och berätta gärna varför du vill resa just dit.

8. Moster reste till Amerika

Sitt i en ring. Du har fått en lapp där det står vad du ska packa i mosters resväska. Den som börjar säger: ”När min moster reste till Amerika packade hon en/ett ...” och demonstrerar med en rörelse vad det är frågan om. Alla gör gesterna tillsammans.

Nästa person fortsätter med samma fras och upprepar först saken som just nämnts. När man är framme vid den sista finns det säkert en hel del att komma ihåg, men genom att titta på respektive person kombinerar vi flera sinnen och minns bättre. Rörelserna hjälper också till.

I följande fas börjar person 1 med att säga ”När min moster kom fram till Amerika packade hon upp ...” varvid han/hon nämner alla prylar i omvänd ordning men utesluter sin egen. Följaktligen får sista personen säga ”När min moster kom fram till Amerika packade hon inte upp någonting alls.”

För att göra leken mer logisk kan man i den andra delen använda bestämd form. En kul grej blir också om man skriver ett adjektiv på en lapp, lägger den framför sig och använder även det.

Ex. ”När min moster reste till Amerika packade hon en intelligent portion köttbullar.” och ”När min moster kom fram till Amerika packade hon upp den intelligenta portionen köttbullar.”

Den efterlängttade resan

Odottettu matka

Det är höst,
naturen lyser röd,
gul och orange,
och dagarna blir kortare.
Regnet smattrar mot rutan –
det typiska vädret i september!
En sådan här dag vill man till solen!

Johan och hans dotter Sara
går genom stan.
Sara håller sitt rosa paraply,
och Johan har sitt svarta.
De går in på
stans stora resebyrå.

On syksy,
luonto hehkuu punaisena,
keltaisena ja oranssina
ja päivät lyhenevät.
Sade ropisee ikkunaruuuun –
tyypillinen syyskuun sää!
Tällaisena päivänä haluaa aurinkoon!

Johan ja tyttärensä Sara
kulkevat kaupungin halki.
Sara pitelee vaaleanpunaista sateenvarjoaan ja
Johanilla on oma musta sateenvarjonsa.
He menevät
kaupungin suureen matkatoimistoon.

En expedit: Kan jag hjälpa till med något?

Myyjä: Voinko auttaa jotenkin?

Johan: Ja, vi ska åka
på semester.
Kan vi få titta
på några rese kataloger?

*Kyllä, olemme menossa
lomamatkalle.
Voimmeko katsoa
matkaesitteitä?*

Expediten: Javisst, ett ögonblick bara.
Jag ska hämta
några broschyurer ...
Här har jag kataloger
från några researrangörer,
Lyxresor, Resa långt, Semesterresor,
KulturreSOR och Trygga resor.

*Tottakai, hetkinen vain.
Noudan
joitakin esitteitä ...
Tässä minulla on esitteitä
muutamilta matkanjärjestäjiltä,
Luksusmatkat, Kaukomatkat, Lomamatkat,
Kulttuurimatkat ja Turvalliset matkat.*

Johan: Jag tror inte att
Lyxresor har något för oss.

*En usko että
Luksusmatkoilla on meille mitään tarjottavaa.*

- Johan: Vi vill nog ha en billig resa. *Me kyllä haluamme halvan matkan.*
- Expediten: KulturreSOR ordnar resor till nästan alla huvudstäder i Europa. Vad sägs om en kulturresa till Madrid? *Kulttuurimatkat järjestää matkoja miltei kaikkiin Euroopan pääkaupunkeihin. Mitä sanotte kulttuurimatkasta Madridiin?*
- Johan: Nej, det är nog inte riktigt vad vi tänkt oss. *Emme kyllä oikein ole ajatelleet sellaista.*
- Expediten: Trygga resor har fotvandring på Madeira. Det låter väl trevligt? *Turvalliset matkat tarjoaa vaelluksia Madeiralla. Eikö kuulosta mukavalta?*
- Johan: Nej, det blir nog för jobbigt för Sara. *Ei, se on kyllä liian rasittavaa Saralle.*
- Expediten: Ni vill kanske ha en lugn och skön semester i solen, kanske på Kanarieöarna? *Haluatte ehkä rauhallisen ja ihanan loman auringossa, ehkäpä Kanariansaarilla?*
- Johan: Vad kostar en sådan resa då? *Mitä sellainen matka sitten maksaa?*
- Expediten: Vi ska titta i Semesterresors katalog. De brukar ha fina resor till Spanien och Kanarieöarna. Priset ligger mellan 590 och 1080 euro för en vecka. *Katsotaan Lomamatkojen esitteestä. He järjestävät yleensä hienoja matkoja Espanjaan ja Kanariansaarille. Hinta on 590 - 1 080 euroa viikolta.*
- Johan: Kan vi ta hem katalogen? Den verkar bra. *Voimmeko ottaa esitteen kotiin? Se vaikuttaa hyvältä.*
- Expediten: Varsågod! Ta hem flera kataloger och titta i lugn och ro. Ni kan komma tillbaka och boka er resa senare. Det går också bra att boka per telefon eller via nätet. *Olkaa hyvät! Ottakaa useita esitteitä kotiin ja katselkaa rauhassa. Voitte tulla takaisin ja varata matkanne myöhemmin. Voitte myös varata puhelimitse tai internetin kautta.*
- Johan: Vi hittar säkert en resa som vi tycker om. Tack så mycket och hej då! *Löydämme varmasti matkan josta pidämme. Paljon kiitoksia ja hei!*
- Sara: Hej då! *Hei hei!*
- Expediten: Tack, och välkomna åter!
På kvällen sitter de och bläddrar i katalogerna och tittar på alla fina bilder. *Illalla he istuvat selaamassa esitteitä ja katsovat hienoja kuvia.*

- Johan: Titta här!
 ”Åk till solen!
 Bada, sola och njut
 av det vackra vädret
 på Teneriffa!
 Handla
 i de stora shoppingcentren!
 Här finns många spännande butiker.
 Köp elektronik,
 fotoartiklar, läder
 och kanariska handarbeten!
 Stanna ett tag
 vid någon trevlig restaurang!
 Ät gott!
 Det finns spanska,
 italienska, kinesiska
 och indiska restauranger.
 De indiska restaurangerna
 vill vi verkligen rekommendera.”
- Anna: Lyssna här då!
 ”Ta en promenad på
 den långa, fina sandstranden!
 Segla, dyk, simma!
 Det varma, djupblå vattnet
 lockar till
 många sköna simturer...”
- Sara: Jag går och packar.
 Stör mig inte!
- Nästa dag går de
 till resebyrån igen.
- Johan: Ja, goddag, det gäller en bokning.
 Vi har studerat era kataloger
 och vi har bestämt oss.
 Vi vill boka en vecka
 på hotell Orlando
 i Playa de las Americas.
 Finns det plats för oss
 i början av oktober?
 Vi är två vuxna och ett barn.
- Expediten: Låt mig se.
 Två vuxna och ett barn.
 Tyvärr är Orlando fullt,
 men på hotell Playa Blanca
 finns det lediga rum.
 Ni reser den 2.10.
 och kommer tillbaka
 till Helsingfors
 den 9.10.
- Katsokaapa tätä!
 ”Matkusta aurinkoon!
 Ui, ota aurinkoa ja nauti
 kauniista ilmasta
 Teneriffalla!
 Tee ostoksia
 isoissa ostoskeskuksissa!
 Täältä löytyy paljon jännittäviä liikkeitä.
 Osta elektroniikkaa,
 valokuvaustarvikkeita, nahkaa
 ja käsitöitä Kanariansaarilta!
 Viivy hetki
 jossain mukavassa ravintolassa!
 Syö hyvin!
 Täältä löytyy espanjalaisia,
 italialaisia, kiinalaisia
 ja intialaisia ravintoloita.
 Suosittelemme erityisesti
 intialaisia ravintoloita.”
- Kuunnelkaahan tätä!
 ”Kävele
 ihanalla pitkällä hiekkarannalla!
 Purjehdi, sukella, ui!
 Lämmen syväsininen vesi
 houkuttelee
 monille ihanille uimaretkille...”
- Menen pakkaamaan.
 Älkää häiritkö minua!
- He menevät seuraavana päivänä taas
 matkatoimistoon.
- Päivää, asia koskee varausta.
 Olemme tutkineet esitteitänne
 ja olemme tehneet päätöksen.
 Haluamme varata viikon
 hotelli Orlandosta
 Playa de la Americaksella.
 Löytyykö meille paikkoja
 lokakuun alkupuolelta?
 Meitä on kaksi aikuista ja yksi lapsi.
- Katsotaan.
 Kaksi aikuista ja yksi lapsi.
 Orlando on valitettavasti täynnä,
 mutta hotelli Playa Blancasta
 löytyy vapaita huoneita.
 Matkustatte 2.10.
 ja palaatte takaisin
 Helsinkiin
 9.10.

- Passar det?
Priset för hela familjen blir 3 365 euro.
- Sopiiko?
Hinta koko perheeltä on 3 365 euroa.*
- Johan: Oj då! Blev det så mycket?
- Oho! Niinkö paljon?*
- Expediten: Det beror på de extra avgifterna.
Då ska vi se här på de olika tilläggen.
Här är tillägget för högsäsong
och det här är avbeställningsskydd.
Det här är en reseförsäkring
och den bör du absolut ta.
Och det här är bränsletillägget.
- Se johtuu lisämaksuista.
Katsotaan sitten lisämaksuja.
Tässä on korkeasesongin lisämaksu
ja tämä on peruutusmaksu.
Tämä on matkavakuutus,
ja se sinun pitää ehdottomasti ottaa.
Ja tämä on polttoainelisiä.*
- Johan: Det var en väldigt massa tillägg!
- Olipa paljon lisämaksuja!*
- Expediten: Ja, men sen får ni den här solhatten
och den här strandväskan gratis.
Och ni kan också köpa
den här trevliga tröjan för bara 15 euro.
- Mutta sitten saatte tämän aurinkohatun
ja tämän rantakassin.
Voitte myös ostaa
tämän kivan T-paidan vain 15 eurolla.*
- Johan: Jaha. Vad är det här?
- Vai niin? Mikä tämä on?*
- Expediten: Det där är Semesterresors nässkydd.
Det får ni också gratis.
- Se on Lomamatkojen nenäsuoja.
Sen saatte myös ilmaiseksi.*
- Sara: Sara lägger skyddet på näsan.
Så här?
- Sara laittaa suojan nenälle.
Näinkö?*
- Expediten: Just det!
Och det här är fråga om
en ”sista-minuten-resa”,
och den bör ni betala
genast här hos oss.
Då får ni
biljetterna direkt.
- Juuri niin!
Tässä on kyse
”äkkilähdöstä”
ja se teidän täytyy maksaa
välittömästi meille.
Näin saatte
liput heti.*
- Johan: Fint!
Tar ni Diner’s Club?
- Hienoa!
Käykö teille Diner’s Club?*
- Expediten: Visst, det går fint ...
Sätt in din kod här bara ...
Tack så mycket, här är kvittot
och här är alla tre biljetter.
Då får jag bara önska er
en trevlig resa!
- Totta kai, sopii mainiosti ...
Anna vain koodisi tähän ...
Kiitos, tässä on kuitti
ja tässä kaikki kolme lippua.
Toivotan sitten teille
hyvää matkaa!*
- Johan: Tack så mycket. Hej då!
- Paljon kiitoksia. Hei, hei!*
- Expediten: Tack och välkomna åter!
- Kiitos ja tervetuloa uudelleen!*
- Det är den andra oktober.
Just nu sitter hela familjen
på flyget på väg till Teneriffa.*
- On toinen päivä lokakuuta.
Juuri nyt koko perhe istuu
lentokoneessa matkalla Teneriffalle.*

*Sara sitter och tittar ut
genom flygplansfönstret.
Det är långt till Teneriffa
och resan kommer att ta sex timmar.
Hon har aldrig
rest så långt förut.*

Flygvärdinnan: Här får du färgpennor
och en målarbok, varsågod!
Spänn fast säkerhetsbältet
och ställ din väska
under stolen framför dig!
Vill du ha en tidning
att titta i?
Här är en Kalle Anka.
Har du läst den?

*Sex timmar senare är det dags att landa
på Teneriffas flygplats.
Sara har tittat på film, lyssnat på musik
och bläddrat i alla tidningar
som flygvärdinnan har gett henne.
Flygvärdinnan har också
serverat en portion köttbullar.*

*Sara har haft mycket att göra,
men nu är hon
i alla fall glad över
att de snart är framme.
Hon ser att lampan,
som visar att man ska
spänna fast säkerhetsbältet,
är tänd.
Hon har gjort det
och lutar sig nu mot ryggstödet
i sin fåtölj.*

Piloten: Mina damer och herrar!
Det är kapten!
Välkomna till Teneriffa!
Vi beräknas landa om 20 minuter.
Det är soldis
och 26 grader varmt i skuggan.
Vi tackar
för att ni har åkt med oss
och önskar er
en trevlig semester!

*Sara istuu ja katsoo
lentokoneen ikkunasta.
Teneriffa on kaukana
ja matka kestää kuusi tuntia.
Hän ei ole koskaan
matkustanut niin kauas aiemmin.*

*Lentoemäntä: Tässä sinulle värikyniä
ja värityskirja, ole hyvä!
Kiinnitä turvavyö
ja aseta laukkusi
edessä olevan istuimen alle!
Haluatko
katsoa lehteä?
Tässä on Aku Ankka.
Oletko lukeut sen?*

Kuusi tuntia myöhemmin on aika laskeutua
Teneriffan lentokentälle.
Sara on katsonut elokuvaa, kuunnellut musiikkia
ja selaillut kaikkia lehtiä,
joita lentoemäntä on antanut hänelle.
Lentoemäntä on myös
tarjoillut annoksen lihapullia.

Saaralla on ollut paljon tekemistä,
mutta nyt hän on
joka tapauksessa iloinen siitä,
että he ovat pian perillä.
Hän näkee, että lamppu,
joka kehottaa
kiinnittämään turvavyön
on sytytetty.
Hän on kiinnittänyt turvavyönsä
ja nojaa nyt istuimensa
selkänojaan.

*Lentäjä: Hyvät naiset ja herrat!
Tässä kapteeni.
Tervetuloa Teneriffalle!
Laskeudumme arvion mukaan 20 min. kuluttua.
On hieman aurinkosumua
ja varjossa on 26 astetta.
Kiitämme
että matkustitte kanssamme
ja toivotamme teille
hyvää lomaa!*

Aktiveringar

9. På resebyrån

Bläddra i resekataloger och bestäm parvis vart ni vill resa på semester. Spela sedan upp en dialog tillsammans med en expedit enligt följande:

- Expediten: Kan jag hjälpa till med något?
 Kunderna: Ja, vi ska åka på semester.
 Expediten: Och vart vill ni åka?
 Kunderna: Vi har studerat era kataloger och vi har bestämt oss. Vi vill åka till ...
 Expediten: Och när vill ni åka?
 Kunderna: ... (Varför vill ni åka just då? Berätta och förklara!)
 Expediten: Hur länge vill ni stanna?
 Kunderna: ... (Berätta och förklara!)
 Expediten: Vilket hotell vill ni bo på?
 Kunderna: ... (Varför vill ni bo just där? Berätta och förklara!)

Expediten berättar om priset, förklarar alla tillägg, förklarar avgångar och ankomster o.s.v. samt fyller i resebiljetten och ger den till kunderna.

Resebiljett

Flyg

Avgång från _____ den _____ kl. _____

Retur från _____ den _____ kl. _____

Övernattning på hotell _____

Antal nätter: _____

Pris: _____

Kunderna: Tack så mycket och hej då!

Expediten: Tack, och välkomna åter!

10. På flyget

Du får en rollspelslapp eller flera av din lärare. Spela upp rollspelet i klassen.

11. Vad har du gjort under semestern?

I *Tic-tac-toe* går man gå runt och frågar de olika semesterfrågorna av varandra, och varje gång någon svarar "Ja, det har jag gjort." eller "Ja, det har jag." markerar man den rutan och går vidare till nästa person. Den som först har sex markeringar i rad, vågrätt, lodrätt eller diagonalt vinner.

Gå sedan igenom svaren tillsammans och berätta när ni gjorde de olika sakerna. Kom ihåg att verbformen då ändras till preteritum, ex. "Jag läste en bra bok i förrgår."

Grammatik

Mer om ordföljd

Ordföljdsschema huvudsats

Fundament X	Verb 1 (hjälpverb)	Subjekt	Satsadverbial	Verb 2	... resten
1. Vi	vill		naturligtvis	tillverka	så mycket som möjligt.
2. På flyget	var	det	inte alls		så fullt som vi hade trott.
3. Förhoppningsvis	har	alla		haft	nytta av reglerna.
4. Det	brukar		ibland	vara	kul att skoja med varandra.
5. Det	brukar			vara	kul att skoja med varandra ibland.
6. Vem	ville		gärna	komma	med?
7. Vilka lärare	hade	rektorn	hela tiden	pratade	med?

Märk 1!

Det finns några ord som passar både som satsadverbial och som vanligt tidsadverbial: ibland (se 4 och 5), snart, hela tiden, ...

Märk 2!

Vem är subjekt i nummer 6!

Vilka lärare är objekt i nummer 7! Se vad som händer när huvudsatserna blir bisatser!

Ordföljdsschema bisats

Vi berättade ...

	Bisatsinledare	Subjekt	Satsadverbial	Verb 1 (hjälpverb)	Verb2	... resten
1.	att	vi	naturligtvis	ville	tillverka	så mycket som möjligt.
2.	att	det	inte alls	var		så fullt på flyget som vi hade trott.
3.	att	alla	förhoppningsvis	hade	haft	nytta av reglerna.
4-5.	att	det	ibland	brukar	vara	kul att skoja med varandra.
6.	vem	som	gärna	ville	komma	med.
7.	vilka lärare	rektorn	hela tiden	hade	pratade	med.

Märk 1!

I bisatser står satsadverbialen framför verb 1 och verb 2 (som står tillsammans).

Märk 2!

Subjektets plats får aldrig vara tom! Om subjektet är en bisatsinledare, så måste vi lägga in *som* på subjektets plats (se 6).

Vi har inte fyllt i något på länge

Skriv meningar med rätt ordföljd! Börja med ordet i **fet stil**.

Jag / på / sett / inte / Sara / länge / har Jag har inte sett Sara på länge.

1. mycket / **i går** / arbetade / Anna / ganska _____
2. **vart** / på semestern / åka / tänker / du _____
3. varje dag / intensivt / studerar / **vi** / svenska _____
4. på bio / gå / **hur ofta** / du / brukar _____
5. någon / här / **känner** / du _____
6. mormor / **förra veckan** / ett / bord / köpte / runt _____
7. **hon** / ofta / vill / svenska / på / lördagarna / studera _____
8. hon / ofta / vill / **svenska** / på / lördagarna / studera _____
9. hon / ofta / vill / svenska / **på** / lördagarna / studera _____
10. hon / ofta / **vill** / svenska / på / lördagarna / studera _____
11. **hon** / i går / ville / komma / inte _____
12. hon / **i går** / ville / komma / inte _____
13. hon / i går / **ville** / komma / inte _____
14. i / köket / dricker / te / på / morgonen / **Petra** _____
15. i / köket / dricker / te / **på** / morgonen / Petra _____
16. **i** / köket / dricker / te / på / morgonen Petra _____
17. i / köket / **dricker** / te / på / morgonen / Petra _____
18. **vi** / en promenad / på / den långa fina sandstranden / tog / i morse _____
19. vi / en promenad / **på** / den långa fina sandstranden / tog / i morse _____
20. vi / en promenad / på / den långa fina sandstranden / tog / **i morse** _____

Grammatik

Satsadverbial

Man kan säga att satsadverbialen är en satsdel som bestämmer hela satsen; det kan alltså ändra hela satsens betydelse.

Satsadverbialen har liksom de andra satsdelarna sin speciella plats i huvudsatsen och i bisatsen, men liksom alla andra satsdelar kan det ibland stå framför verb 1, alltså inleda en mening.

Det finns ändå några ord som passar både på satsadverbialens plats och som vanligt tidsadverbial: ibland, snart, hela tiden, helt enkelt, hittills ...

De vanligaste satsadverbialen

inte	nämligen	ju
gärna	förhoppningsvis	väl
hellre	tyvärr	nog
helst	absolut	absolut
bara	alltså	säkert
aldrig	förresten	äntligen
ofta	dessutom	snart
ibland	egentligen	just
vanligtvis	fortfarande	knappast
genast	inte alls	naturligtvis
för det mesta	inte ens	redan
hela tiden	inte ännu	sällan
alltid	till och med	trots allt
faktiskt	i själva verket	verkligen
helt enkelt	också (heller)	hittills ...

Aktiveringar

12. Ordföljdsdans

Stolarna står i en ring där hela gruppen dansar runt till rytmisk dansmusik. När musiken tystnar stannar alla vid en stol och ordnar de lappar som finns där i rätt ordföljd. Proceduren upprepas tills alla stolar har rätt ordföljd.

I nästa steg plockar alla om lapparna så att meningarna fortfarande är logiska. Många meningar kan plockas om på 4-5 sätt.

Till sist har läraren placerat en huvudsats framför lapparna. Dansa tills alla bisatser fått rätt ordföljd!

Du kan säkert det här

Sätt in satsadverbialet på rätt plats i huvudsatsen.

säkert	Där har Johanna varit. <i>Där har hon säkert varit.</i>
kanske	1. Vi får följa med. _____ .
helst	2. På bussen ska man sitta tyst. _____ .
förstås	3. I bastun ska de träffas. _____ .
alltid	4. _____ har velat studera sömnad. _____ .
verkligen	5. Har du gjort det själv? _____ .
för det mesta	6. Vi brukar åka in till stan och handla. _____ .
egentligen	7. När kommer han? _____ .
faktiskt	8. Kvinnorna i Finland fick rösträtt allra först i Europa. _____ .
inte	9. Kvinnorna ska tjäna mindre än männen. _____ .

Visa mig att du nog kan det här

Sätt in satsadverbialet på rätt plats i bisatsen.

- Jag vet att Johanna har varit där.
 nog Jag vet att hon nog har varit där.
1. Jag tror att vi får följa med.
 kanske _____.
2. Folk säger att man ska sitta tyst i bussen.
 helst _____.
3. Han säger att de ska träffas i bastun.
 förstås _____.
4. Känner du till att _____ har velat studera sömnad?
 alltid _____.
5. Jag undrar om du har gjort det själv?
 verkligen _____.
6. Jag föreslår att vi åker in till stan och handlar.
 äntligen _____.
7. Jag undrar när han kommer.
 egentligen _____.
8. Vet du att kvinnorna i Finland fick rösträtt allra först i Europa?
 faktiskt _____.
9. Jag tycker att kvinnorna ska tjäna mindre än männen.
 inte _____.
10. Vi gick på en restaurang som hade öppnat i Ekenäs.
 just _____.
11. I födelsedagspresent fick jag en bok som jag velat ha.
 alltid _____.

Några ord som inleder en bisats:

som, där, dit, när, då, innan, medan, tills, om, ifall, därför att, för att, eftersom, fastän, ...

Fyll i där det är tomt

Butiken _____ jag köpte sytillbehör heter *Pirjon Lanka*.

Vi måste tråkla _____ vi kan sy.

_____ man fort blir smutsig i verkstan tog jag på mig lite sämre kläder.

_____ vi tog bussen kom vi för sent.

Man måste ha en bra lampa _____ kunna se vad man gör.

_____ du vill kan jag hjälpa dig.

KAPITEL 6

Miljö, natur och avfall
Indirekt tal och indirekta frågor
Vi trivs i naturen
Allemansrätten
Vi trivs i Norden
I dag ska vi få göra silverringar
Bra att kunna när man jobbar med finsmide
Hej! Här kommer kroppen!
Den besvärliga kroppen

Miljö, natur och avfall

Ympäristö, luonto ja jätteet

Att sköta naturen kallas för miljövärd.
En del natur är ovanlig och värdefull.
Den behöver skyddas extra noga.
Kemikalier har blivit allt vanligare
i vår vardag
och kan vara farliga
för människor och för miljön.

Ekologiska produkter är mer miljövänliga,
för när man odlar eller tillverkar dem
använder man inga kemikalier
och inga bekämpningsmedel till exempel
mot insekter.
I affärens finns nästan alltid
ekologiska alternativ
när det gäller mat, kläder, papper med mera.

Avgaser från biltrafiken
är en av de värsta miljöbovarna
och förstör luften,
vilket har lett till att många blir sjuka
av luften de andas in i sina lungor.

Genom att spara och återanvända material
slösar vi inte med jordens resurser.
Vi behöver inte ta en plastpåse
varje gång vi går och handlar,
vi behöver inte köpa en massa prylar
som vi inte använder,
vi ska spara på vattnet och på elströmmen,
vi ska gå eller cykla i stället för att ta bilen,
ta tåget i stället för att flyga.
Då beter vi oss miljövänligt,
och ju fler som tänker så
desto bättre mår vår jord.

Resurserna är inte hur stora som helst
och om vi dessutom skräpar ner
det jordklot vi har
kommer inte följande generationer
att kunna njuta av sitt liv och av naturen
så som vi fortfarande kan – åtminstone
på vissa platser på jorden.

*Luonnosta huolehtimista sanotaan ympäristöhoidoksi.
Luonnossa on paljon harvinaista ja arvokasta.
Sitä pitää suojella erityisen tarkasti.
Kemikaaleista on tullut yhä tavallisempia
arkipäivässämme,
ja ne voivat olla vaarallisia
ihmisille ja ympäristölle.*

*Ekologiset tuotteet ovat ympäristöystävällisempiä,
sillä niitä viljellään tai valmistetaan
ei käytetä lainkaan kemikaaleja
eikä torjunta-aineita esimerkiksi
hyönteisiä vastaan.
Kaupoissa on melkein aina
luonnonmukaisia vaihtoehtoja
kun on kysymys ruuasta, vaatteista, paperista yms.*

*Autoliikenteen päästöt
ovat pahimpia ympäristörisoja
ja ilmanpilaajia,
mikä on johtanut siihen, että monet sairastuvat
ilmasta, jota he hengittävät keuhkoihinsa.*

*Säästämällä ja materiaalin uusiokäytöllä
emme tuhlaa maapallon resursseja.
Meidän ei tarvitse ottaa muovipussia
joka kerta, kun menemme kauppaan,
meidän ei tarvitse ostaa valtavasti tavaroita
joita emme tarvitse,
meidän tulee säästää vettä ja sähköä,
meidän pitää kävellä tai pyöräillä autoilun asemesta,
käyttää juna- tai lentämisen sijasta.
Silloin toimimme ympäristöystävällisesti,
ja mitä useammat ajattelevat näin,
sen paremmin voi maapallomme.*

*Voimavaroilla on rajansa,
ja jos lisäksi roskaamme
oman maapallomme,
eivät tulevat sukupolvet
voi nauttia elämästään ja luonnosta
siten kuin me toistaiseksi voimme - ainakin
tietyissä paikoissa maapalloa.*

Det är viktigt att alla tar hand om hushållsavfallet på rätt sätt. Allt får inte slängas i soppåsen. Tidningar, metall, glas och farligt avfall är sådant som ska sorteras. Farligt avfall är till exempel batterier och målarfärg. Det du inte slänger i soppåsen får du själv lämna vid återvinningsstationer. Återvinningsstationer finns på många ställen. De ligger ofta bredvid stora mataffärer och har skilda containrar för olika sorters avfall.

On tärkeää, että kaikki huolehtivat kotitalousjätteistä oikealla tavalla. Kaikkea ei saa heittää roskapusseihin. Sanomalehdet, metalli, lasi ja vaarallinen jäte on lajiteltava. Vaarallisia jätteitä ovat esimerkiksi patterit ja maalivärit. Sen, mitä et heitä jätessäkiin, voit jättää kierrätyskeskuksiin. Kierrätyskeskuksia on monessa paikassa. Usein ne sijaitsevat isojen ruokakauppojen vieressä, tietyt laatikot erilaisia jätteitä varten.

Aktiveringar

1. Vi tänker på miljön

Läs påståendena högt, titta på översättningen om det behövs.

- Jag sorterar mina sopor. *Lajittelen roskani.*
- Jag för gamla tidningar till återvinning av papper. *Vien vanhat lehdet paperinkierrätykseen.*
- Jag för tomflaskor till butiken. *Vien tyhjät pullot kauppaan.*
- Jag återanvänder pärmar och papper i skolan. *Käytän uudelleen kansiot ja paperit koulussa.*
- Jag återanvänder plastkassar, t.ex. som soppåsar. *Uusiokäytän muovipussit, esim. roskapusseina.*
- Jag slänger glas och metall i speciella avfallskärl. *Laitan lasit ja metallit erillisiin jätteastioihin.*
- Jag köper inte plastkassar, utan tar med mig tygkasse eller egen korg när jag handlar. *En osta muovikasseja, vaan otan mukaani kangaskassin tai oman korin mennessäni ostoksille.*
- Jag använder inte plastpåsar i onödan. *En käytä turhaan muovipusseja.*
- Jag smutsar inte ner luften med onödiga bilavgaser. *En saastuta ilmaa turhilla pakokaasuilla.*
- Jag har inte bilen på tomgång i onödan. *En pidä autoa tyhjäkäynnillä turhaan.*
- Jag sparar på elström då jag kan. *Säästän sähköä aina kun se on mahdollista.*
- Jag köper helst närproducerade varor. *Ostan mieluiten lähellä tuotettuja tuotteita.*
- Jag köper ofta kläder på loppis. *Ostan usein vaatteita kirppikseltä.*
- Jag köper ekologiska produkter. *Ostan ekologisia tuotteita.*
- Jag skräpar inte ner i naturen. *En roskaa luontoa.*
- Jag sparar på vatten. *Säästän vettä.*
- Om det är möjligt komposterar jag organiskt material, t.ex. matrester. *Jos vain mahdollista, kompostoin orgaanisia materiaaleja kuten ruoantähteitä.*

2. Kombinera

Ni får sedan lappar av läraren där ni kombinerar den svenska texten med den finska.

3. Översättningar

Lägg alla lappar i en hög på bordet, dra en lapp i taget och be ditt par översätta lappen. Det blir alltså översättningar både från svenska till finska och från finska till svenska.

4. Miljöspelet

Placera korten uppochner i 10 högar med 3 i varje. Korthögarna bildar en ring och i mitten finns feedback-kommentarer. Det behövs en tärning samt spelknappar till var och en. Den som börjar kastar tärningen, flyttar framåt från hög till hög så många ögon som tärningen visar och vänder upp det översta kortet och läser det. På det får han negativa eller positiva kommentarer av medspelarna, fritt formulerade eller enligt modellen. För positiva kommentarer får han behålla kortet, för negativa måste han lägga kortet underst i högen. När alla samlat på sig de positiva korten är spelet slut, och den som har flest är naturligtvis vinnaren och får en ekologisk produkt som pris!

5. Olika återvinningskärl

Du får fem olika tunnor av din lärare och en massa skräp. Kasta soporna i rätt tunna och förklara varför.

Grammatik

Indirekt tal och indirekta frågor

Vi bildar bisatser och använder olika bisatsinledare beroende på vilka verb vi har i huvudsatsen:

Om vi har verbet ...

påstår, säger, tycker, föreslår, ... ⇒
frågar, undrar, vill veta, visar, ... ⇒

”Jag jobbar för mycket!”
”Vad får vi till lunch idag?”
”Vem talar sekreterarna alltid med?”
”Vem är här?”
”Hur gör man?”
”Tycker alla om hantverk?”

... inleder vi bisatsen så här:

att
frågeord, eller **om** ifall det är en ja/nej-fråga

Katarina säger att hon jobbar för mycket.
Alla undrar vad vi får till lunch idag.
Ingen vet vem sekreteraren alltid talar med.
Läraren frågar vem som är här.
Känner du till hur man gör?
Läraren frågar om alla tycker om hantverk.

I kapitel 5 har du studerat ordföljdsschemat för bisatser. Plocka nu fram det igen, så att du får bisatsordföljden rätt.

Fundera hur det heter

– Vilken dag ska vi träffas, Hanna?

Charlotta vill veta *vilken dag de ska träffas*.

1. – Var ska vi träffas?

Hanna undrar _____.

2. – Vart tänker du åka på veckoslutet?

Jag vill veta _____.

3. – Vilka saker kommer vi att tillverka under den här kursen?

Vet du _____?

4. – Vad är leverlåda för något?

Vet du _____?

5. – Hur smakar den?

Känner du också till _____?

6. – Vad kallas den där metoden?

Jag minns inte _____.

7. – Hur ofta reser du utomlands?

Jag skulle vilja veta _____.

8. – Vem skrev alla sina övningar förra veckan?

Känner ni till _____?

9. – Hur värdefullt är det här?

Förstår du _____?

Jag undrar om du egentligen behöver nåt schema

Vad gör en silversmed egentligen?

Jag undrar *vad en silversmed egentligen gör*.

1. Vem ska du jobba med?

Jag vet inte riktigt än _____.

2. När ska vi egentligen få börja?

Jag undrar _____?

3. Vem vill ha mer material?
Läraren undrar _____.
4. Varför har läraren alltid så mycket att göra?
Nu förstår jag _____.
5. Varför vill du aldrig följa med och resa?
Vi förstår nog _____.
6. Var det alltid roligt på den där kursen?
Jag vill påstå _____.
7. Det här skolan har just blivit tillbyggd.
Rektorn berättade _____.
8. Vem älskar jag?
Jag ska berätta _____.
9. Vem älskar mig?
Ibland undrar jag _____.
10. Vad är i alla fall bäst i den här skolan?
Vet du _____?
11. Vi har alltid haft en bra sammanhållning på den här kursen.
Jag tycker i alla fall _____.

Vi trivs i naturen

Viihdymme luonnosa

Om man frågar oss varför vi nordbor tycker om att vara i naturen eller att bo i en stuga utan grannar så blir svaret ofta:
"Det är så lugnt och skönt."

Vi kopplar helt enkelt av genom att vara ensamma – eller tillsammans med vår kärnfamilj. De flesta har inget stort behov av sällskap

Invandrare och utländska turister brukar bli förvånade över att vi tycker om naturen. Att vi till exempel kan vandra

*Jos joku kysyy meiltä, miksi me pohjoismaalaiset tykkäämme olla luonnossa tai asua mökillä, jonka lähellä ei ole naapureita, on vastaus usein:
"On niin rauhallista ja ihanaa."*

Me ihan yksinkertaisesti rentoudumme olemalla yksin – tai yhdessä ydinperheemme kanssa. Useimmilla ei ole mitään suurta seuran tarvetta!

Maahanmuuttajat ja ulkomaalaiset turistit tapaavat ihmetellä sitä, että me pidämme luonnosta. Me voimme esim. kuljeskella

helt ensamma ute
och att vi kan sitta och fiska i timmar
utan sällskap.

Det verkar som om vi uppfattar naturen
som "medicin för själen".
Det är ganska vanligt
att ha en sommarstuga
till och med utan vatten och elektricitet.
Vi verkar tycka om det primitiva
under vår lediga tid.

Det är också vanligt
att vandra i fjällen på semestern
eller att paddla kanot.
Men så har vi också "Allemansrätten".
Vi får vandra var vi vill i naturen
utan att fråga någon om lov.

*ihan yksin ulkona
ja istua kalastamassa tuntikausia
ilman seuraa.*

*Vaikuttaa siltä, että koemme luonnon
siehuvana hoitavana lääkkeenä.
On aika tavallista
olla kesämökillä
jopa ilman vettä ja sähköä.
Tuntuu siltä, että me pidämme alkukantaisesta
elämästä vapaa-aikanamme.*

*On myös tavallista
vaeltaa kesäloman ajan tuntureilla
tai meloa kanootilla.
Mutta niinpä meillä onkin "Jokamiehenoikeus".
Me saamme vaeltaa missä haluamme luonnossa
kysymättä lupaa keneltäkään.*

Allemansrätten

Jokamiehenoikeus

- ☛ Man får gå var man vill i naturen, om man är försiktig och städar efter sig. På en annans tomt eller odlad mark får man inte gå.
- ☛ Man får plocka vilda bär, svamp och blommor i naturen men inte hugga träd och buskar.
- ☛ Man får tälta ett dygn utan att fråga.
- ☛ Man får elda om man är mycket försiktig.
- ☛ Lyssna på radion eller fråga brandkåren! Det kanske är brandvarning i hela landet!
- ☛ Man kan simma vid en strand om den inte hör till en tomt.
- ☛ Man kan fiska, men man måste ha fiskekort.

Det är alltså inte helt självklart vad man får göra i naturen. I Finland är det viktigt att respektera varandras egendomar men också andra saker som ägs av våra medmänniskor. Tänk alltid på det när du lånar någon annans saker, när du använder dem och när du lämnar tillbaka dem.

- ☛ *Saa kävellä missä haluaa luonnossa, jos on varovainen ja siivoaa jälkensä. Toisen tontille tai viljellylle maalle ei saa mennä.*
- ☛ *Metsämarjoja, -sieniä ja kukkia saa poimia luonnosta, mutta puita tai pensaita ei saa hakata.*
- ☛ *Saa teltailla vuorokauden lupaa kysymättä.*
- ☛ *Saa sytyttää nuotion, jos on hyvin varovainen.*
- ☛ *Kuuntele radiota tai kysy palokunnalta, palovaroitus voi olla koko maassa!*
- ☛ *Uida saa rannalla, joka ei ole kenenkään yksityistontilla.*
- ☛ *Voi kalastaa, mutta täytyy olla kalastuskortti.*

Ei ole siis ihan itsestäänselvää, mitä luonnossa saa tehdä. Suomessa on tärkeää kunnioittaa toisen ihmisen omaisuutta mutta myös kaikkea muuta, mikä on toisen omaa. Ajattele aina sitä, kun lainaat jonkun toisen tavaroita, kun käytät niitä ja kun annat ne takaisin.

Aktiveringar

6. Allemansrätten

Ta ett kort och placera det under rubriken ”Man får ...” eller under ”Man får inte ...”. Förklara varför du placerar det som du gör. Det är viktigt att gruppen är överens, diskutera eventuella oklarheter.

Vi trivs i Norden

Länderna Finland, Sverige, Danmark, Norge och Island utgör tillsammans det som vi brukar kalla Norden. Det finns saker som skiljer länderna åt, men likheterna är större än skillnaderna.

Språk

De som talar svenska, danska och norska kan förstå varandra utan större svårigheter. Däremot är det inte så lätt att förstå finska, eftersom finska inte är släkt med de övriga nordiska språken. Däremot finns det många i Finland som har svenska som modersmål. På Island har man nästan behållit sitt språk så som det var under vikingatiden. De så kallade Isländska sagorna är unika i världslitteraturen. Där berättas om hur det gick till när Island koloniserades, och också hur den nordiska mytologin såg ut på den tiden.

Vattnet förenade

Förr i tiden då det varken fanns vägar eller bilar, var det vattnet som förenade olika platser, och folk i Norden var sjöfarare. Folken vid kusterna besökte varandras länder och tillhörde t.o.m. samma land. Delar av sydvästra Sverige hörde till Danmark och Finland var en del av Sverige.

Kultur

Kulturellt ligger de nordiska länderna väldigt nära varandra. Det beror på att kulturen utvecklats under förhållanden som är mycket lika varandra. På 1000-talet kom kristendomen till Norden och folk övergick till den katolska läran. Under början av 1500-talet kom protestantismen, och den lutherska kyrkan är fortfarande dominerande i Norden.

Det är vanligt att medborgare i ett nordiskt land arbetar i ett annat nordiskt land. För det behövs inget arbetstillstånd. I delar av Sverige, Danmark, Norge och Finland kan vi se varandras TV-program och förstå mycket av det som sägs.

Berömda exportvaror

I Sverige, Finland och Norge finns det gott om vattenkraft och skog. I Sverige finns det dessutom gott om järnmalm. Papper är en viktig exportprodukt för både Finland och Sverige. Finland är också känt som stor exportör av kommunikationsteknologi via Nokia. I Sverige finns två biltillverkare, Volvo och SAAB. I Finland finns en stor lastbilstillverkare som heter Sisu. Danmark är känt som jordbruksland, även om det också har en ganska stor industri. I Norge dominerar oljan.

Norden i EU

Vi bor i utkanten av Europa, men Sverige, Finland och Danmark är aktiva medlemmar inom EU och vill vara med och sätta sin prägel på hela Europas utveckling. Finland är även med i EMU, alltså är valutan i Finland euro. Trots att Norge och Island inte är med i EU, spelar också de en viktig roll för det europeiska samarbetet.

Nordiska rådet

Det finns ett nordiskt samarbete som administreras av Nordiska rådet. Representanter från de självstyrda områdena Åland, Färöarna och Grönland deltar också i arbetet. De viktigaste frågorna gäller handel, industri m.m. men varje år delar Nordiska rådet också ut ett litteraturpris, ett musikpris samt ett natur- och miljöpris.

Aktiveringar

7. Info om Norden

Sök information på nätet så att du kan fylla i tabellen. Rita också flaggorna.

Land eller område	Huvudstad	Folkmängd	Invånarna kallas	Regent/ President	Området hör till
Finland					x
Sverige					x
Norge					x
Danmark					x
Island					x
Åland					
Färöarna					
Grönland					

Flaggor:

8. Norden-spelet

Lär dig mer om Norden i Norden-spelet som du får av din lärare.

9. Berömda produkter

Kombinera de lappar du får av din lärare, t.ex. En tröja från Norge: En norsk tröja. Placera sedan in dem på en karta över Norden. Säg t.ex. ”Den norska tröjan kommer från Norge.”

I dag ska vi få göra silverringar

Tänään teemme hopeasormuksia

Tåget gled sakta in på järnvägsstationen
och jag klev ut.

Vår luften slog emot mig och jag vände mig
mot solen och lät den
värma upp hela ansiktet.

Jag väcktes av att nån knuffade i mig från sidan,
och där stod min kurskamrat Lilian
med vintermössan fortfarande nerdragen
över öronen och händerna djupt
nere i fickorna på vinterjackan.

- Hej! Ska vi följas åt till skolan?
Vi har ju samma väg.
- Jo, det är klart! Jag stod här och njöt av det
vackra vädret.
- Det märks att våren har kommit
på allvar nu.
Fåglarna sjunger ju som aldrig förr.
- Ja, det är skönt med en liten promenad.
Men jag får nog lov att
ta väskan på mig i morgon,
för nu är det ju verkligen varmt!
Det märks tydligt nu när jag kom
med tåg och får gå en bit.
Annars brukar min man alltid
köra mig direkt till kursen
och då går jag bara
från bilen till dörren, haha!
- Hur trivs du på kursen då?
- Jättefint! Jag har lärt mig
massor av nya saker!
Såg du förresten att vi börjar
med ett nytt hantverk i dag?
- Jo, det stod "metallsmide" på schemat.
Tror du det är guld och silver?
- Nej, det tror jag inte, för
sånt material är säkert för dyrt.
Men det finns väl andra metaller.
- ... som järn, koppar och brons, menar du?
- Ja, fast jag har tidigare lärt mig
att brons inte egentligen är nån metall,
det är en blandning av flera metaller
och då ska man ju kalla det för
en legering.
- Har du hört att vi kommer att tillverka också
smycken på den här kursen?
- Menar du örhängen, ringar
och halsband, då?

Juna liukui hitaasti rautatieasemalle
ja astuin ulos.

Kevätilma huokui vastaani, käännynin
kohti aurinkoa ja annoin sen
lämmittää kasvojani.

Havahduin, kun joku tönäisi minua,
ja siinä seisoi kurssikaverini Lilian
talvilakki vielä vedettynä
korvien yli ja kädet syvällä
talvitakin taskuissa.

- Hei! Lähdetäänkö yhtä matkaa koululle?
Meillähän on sama tie.
- Joo, selvä se! Seisoin tässä nauttimassa
kauniista säästä.
- Sen huomaa, että kevät on tullut
nyt todella.
Linnut laulavat kuin ei koskaan ennen.
- Niinpä, ihanaa tehdä pikku kävely.
Mutta minun on kyllä vaihdettava
kevättakki päälle huomenna,
sillä nyt on todella lämmintä!
Sen huomaa selvästi nyt, kun tulin
junalla ja joudun kävelemään vähän.
Muulloin mieheni tapaa aina
ajaa minut suoraan kurssille,
ja silloin kävelen vain
autosta ovelle, haha!
- Kuinka sitten viihdyt kurssilla?
- Oikein hyvin! Olen oppinut
paljon uusia asioita!
Näitkö muuten, että aloitamme
uuden työn tänään?
- Joo, lukujärjestyksessä oli "metallitaonta".
Mitä luulet, kullasta ja hopeasta?
- Ei, en usko, sillä
sellainen materiaali on varmaan liian kallista.
Mutta on kai muitakin metalleja.
- ... kuten rautaa, kuparia ja pronssia?
- Aivan, vaikka olen aikaisemmin oppinut,
että pronssi ei oikeastaan ole metallia,
se on useamman metallin sekoitus,
ja silloin sitä pitäisi sanoa
metalliseokseksi.
- Oletko kuullut, että valmistamme myös
koruja täällä kurssilla?
- Tarkoitatko siis korvakoruja, sormuksia
ja kaulakoruja?

- Ja, och armband och broscher.
Hoppas jag får göra ett halsband som passar till den blåa klänningen jag sydde i vintras!

Efter en stund var vi framme vid skolan och vi samlades tillsammans med de andra i aulan precis som vi hade kommit överens om tidigare. Det kom en ny lärare emot oss, och hon presenterade sig som Susanna.

- Hej på er! Jag heter Susanna och jobbar för det mesta i verkstan nere på bottenvåningen. Är ni snälla och kommer med, så ska jag visa er.

Vi gick ner för trapporna till hantverksavdelningen och Susanna förklarade under vägen.

- På hela den här avdelningen jobbar vi med olika hantverk och i det här rummet tillverkar vi småföremål. Här ser ni några verktyg, olika sorters filar och en guldsmedssåg, punslar och cisilörshammare ...
- Ursäkta, men kan du ta det lite långsammare, sa Lilian, det blir en massa nya ord vi måste lära oss nu, eller hur? Alla verktyg och sånt, menar jag.
- Var inte orolig för det du! Nu tittar vi bara som hastigast, sen får du lära dig namn på de verktyg vi använder när vi börjar med tillverkningen av smycken.
- Ja, vad är det vi ska tillverka? frågade jag. Lilian och jag pratade lite på vägen hit och vi är riktigt nyfikna på det här.
- Ni ska få börja med silverringar, vilket innebär att ni både designar och tillverkar. Efter det kommer ni att få pröva på olika sorters smycken som örhängen, broscher och armband i olika sorters material och utformning ...
- Vad är det för olika material vi ska använda då? frågade någon nyfiket.
- Det blir både mässing, nysilver och tombak men också riktiga metaller som koppar,

- *Kyllä vain, lisäksi ranne- ja rintakoruja. Toivottavasti saan tehdä kaulakorun, joka sopii siniseen leninkiin, jonka ompelin viime talvena!*

Hetken kuluttua olimme koulun edustalla, ja kokoonnuimme yhteen muitten kanssa aulaan täsmälleen, kuten olimme sopineet aiemmin. Uusi opettaja tuli vastaamme, ja hän esittäytyi Susannaksi.

- *Hei! Minun nimeni on Susanna, ja teen enimmäkseen töitä työpajassa pohjakerroksessa. Voitteko tulla mukaan, niin näytän teille.*

Menimme rappusia alas työpajaosastolle, ja Susanna selitti koko ajan.

- *Koko täällä osastolla tehdään erilaisia käsitöitä, ja tässä huoneessa valmistamme pikkuesineitä. Täällä näette joitakin työkaluja, erilaisia viiloja ja kultasepänsahan, punsseleita, ja pikipakotusvasaroita ...*
- *Anteeksi, mutta voitko puhua vähän hitaammin, sanoi Lilian, tulee paljon uusia sanoja, joita meidän nyt täytyy opetella, eikö vain, tarkoitan työkaluja ja muuta sellaista.*
- *Älä sinä siitä ole huolissasi! Nyt silmäilemme vain nopeasti, myöhemmin saat oppia työkalujen nimet, joita käytämme, sitten kun aloitamme korujen valmistuksen.*
- *Selvä, mitä me sitten valmistamme? kysyin. Lilian ja minä puhuimme vähän matkalla tänne, ja olemme oikein uteliaita tästä.*
- *Saatte aloittaa tekemällä hopeasormuksia, mikä tarkoittaa, että te sekä muotoilette että valmistatte. Sen jälkeen saatte kokeilla tehdä erilaisia koruja, kuten korvakoruja, rintakoruja ja rannerenkaita erilaisesta materiaalista ja muotoilua ...*
- *Mitä materiaaleja tulemme sitten käyttämään? kysyi joku uteliaana.*
- *Teemme messingistä, uushopeasta ja tompakista mutta myös oikeista metalleista, kuten kuparista,*

silver och aluminium.

Ni får också jobba med stenar och halvädalstenar. Kanske någon vill slipa en halvädalsten och göra en steninfattning ...

- Ja, en riktig diamantring vill jag nog ha! utbrast fåfänga Fia.
- Vi får väl se, sa Susanna, och såg hemlighetsfull ut.
- Men nu sätter vi i gång, eller hur?

Vi slog oss alla ner i ring kring Susanna och hon började berätta ...

- Vet ni, många av de verktyg som ni ser här har väldigt långa traditioner. Till exempel det här stödet som kallas för filnagel användes redan i det gamla Egypten ...

Själv satt jag redan och funderade på hur jag skulle designa min första silverring.

hopeasta ja alumiinista.

Saatte työstää kiviä ja puolijalokiviä. Ehkä joku haluaa hioa puolijalokiven ja tehdä kivenistutuksen ...

- *Joo, minä haluan kyllä oikean timanttisormuksen! täryytti Fia, vähän turhamaisena.*
- *Katsotaan, sanoi Susanna, ja näytti salaperäiseltä. Mutta nyt aloitetaan, vai mitä?*

Istuudimme kaikki Susannan ympärille, ja hän alkoi kertoa ...

- *Tiedätkö, että monilla niistä työkaluista, joita täällä näette, on hyvin vanhat perinteet. Esimerkiksi tämätapaista tukea, jota sanotaan viilausnaakeliksi, käytettiin jo vanhassa Egyptissä ...*

Itse istuin ja mietin, miten suunnittelisin ensimmäisen hopeasormukseni.

Bra att kunna när man jobbar med finsmide

Hyvä osata korunsepäntyössä

en metall -er
 en legering -ar
 mässing
 brons
 tompak
 järn
 silver
 nysilver
 guld
 koppar
 aluminium
 en egenskap -er
 smida IIa
 valsa I
 glödga I
 löda IIa
 brista IV
 oxidera I
 emaljera I
 opak
 transparent
 planhamra I
 steninfattning

*metalli
 metalliseos
 messinki
 pronssi
 tompakki
 rauta
 hopea
 uushopea, alpakka
 kulta
 kupari
 alumiini
 ominaisuus
 takoa, pakottaa
 valssata
 hehkuttaa, tulistaa
 juottaa
 murtua
 oksidoitua
 emaloida
 opakki
 tranparentti, läpinäkyvä
 tasotusvasaroida
 kivenistutus*

stenslipning
 fasettslipning
 ett flackjärn =
 en hammare =
 en ritsnål -ar
 en stämp/el -lar
 en rund/tång -tänger
 en flat/tång -tänger
 en puns/el -lar
 en cisilörshammare =
 en teknik -er
 ett arbetsmoment =
 hårdlödning
 ett silverslaglod
 en gaspistol -er
 en koppartråd -ar
 en järntråd -ar
 ett kopparrör =
 ett syrabad, ett betbad
 vitrex (en syra)
 en dragbänk -ar
 en beccakul/a -or

*kivenhionta
 viistehionta
 tasoalasin
 vasara
 piirrin, piirustusneula
 leima
 pyöröpihti
 tasopihti
 punsseli
 sisilöintivasara
 pikipakotusvasara
 tekniikka
 työjärjestys
 kovajuotos
 hopeajuote
 kaasupistooli
 kuparilanka
 rautalanka
 kupariputki
 happokylpy
 vitrex (happo)
 vetopenkki
 pikikuula*

Hej! Här kommer kroppen!

Du kommer väl ihåg att du fick lära dig en hel mängd kroppsdelar i kapitel 2? Nu ska vi se vad kroppsdelarna kan göra och hur de kan användas i svenskan i specialuttryck som gör språket mer levande.

Använd de tomma raderna för eventuella kompletteringar och översättningar till ditt eget språk.

Får jag presentera mig?	Så här kan du säga om mig
<p>– Hej, jag är en hand och jag kan vinka, jag kan klappa, smeka och knyta mig till en näve och jag kan slå.</p>	<p>efter hand - så småningom lägga sista handen vid något - göra de sista momenten i ett arbete passa som hand i handske - passa bra ta hand om någon/något - sköta om någon/något ge kalla handen - vägra någon</p>
<p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p>
<p>– Hej, jag är en mun och jag kan pluta, pussa(s), kyssa(s), prata, gäspa och le. Ibland kallas jag för en käft. Om magen ibland fått något gott kan jag rapa, men det är nog bara i misstag!</p>	<p>dra på munnen - småle hålla mun - vara tyst rätta munnen efter magsäcken - vara sparsam om man inte har tillräckligt med pengar slänga käft - argumentera häftigt, bråka</p>
<p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p>
<p>– Hej, jag är ett finger och jag kan peka, visa och peta. Om man knäpper med fingrarna hörs det lite mer ljud än om man knäpper händerna.</p>	<p>ha gröna fingrar - vara duktig på trädgårnsarbete kunna något på sina fem fingrar - kunna något helt och hållet det kliar i fingrarna - det är lockande inte lyfta ett finger - vara lat sätta fingret på en öm punkt - avslöja en svaghet hos någon Tummen upp! - visa att man gillar något hålla tummarna - önska att något skall gå bra ha tummen mitt i handen - vara opraktisk</p>
<p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p>
<p>– Hej, jag är en hals och jag kan svälja, hosta och harkla mig. Jag kan sträcka på mig så att ögonen ser bättre.</p>	<p>ge hals - börja skrika hals över huvud - plötsligt, mycket hastigt med andan i halsen - stressa ha något upp i halsen - vara trött på något</p>
<p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p>

<p>– Hej, jag är ett huvud och jag kan nicka eller skaka, och jag kan vända på mig.</p>	<p>hålla huvudet kallt - vara skärpt slå sina kloka huvuden ihop - fundera gemensamt på något ta sig vatten över huvudet - ha en övermäktig uppgift slå huvudet på spiken - träffa rätt</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är en näsa och jag kan lukta. Man kan nysa och snyta sig i en näsduk.</p>	<p>lägga näsan i blöt - vara nyfiken ha skinn på näsan - vara självständig, ha en stark vilja näsvis - respektlös få lång näsa - bli snopen ha näsan i vädret - låtsas vara överlägsen</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är ett ben och jag kan gå, ströva, vandra, stå och springa.</p>	<p>stå på egna ben - vara självständig lägga benen på ryggen - fly dra benen efter sig - vara långsam</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är en mage och jag kan kurra. När man äter blir jag mätt.</p>	<p>ha mage att - tackas göra något ha fjärilar i magen - vara nervös ha is i magen - vara lugn</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, vi är tänder och vi kan tugga och vi kan bita.</p>	<p>tilltugg - "småmat" till dryck bita ihop tänderna - samla sig inför en uppgift få blodad tand - få starkt intresse för något tidens tand - när saker blir utslitna och nötta</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är ett öga och jag kan se, kisa och blinka. Jag kan flirta, gråta och stråla.</p>	<p>kasta ett öga på något/någon - titta på något/någon det var nära ögat - det var nära att hända himla med ögonen - ögonrörelser som uttrycker ogillande skämmas ögonen ur sig - skämmas mycket</p>
<hr/>	<hr/>

<p>– Hej, jag är ett öra och jag kan höra och lyssna.</p>	<p>inte vara torr bakom öronen - vara omogen det går in genom ena örat och ut genom det andra - att genast glömma på örat - berusad vara idel öra - lyssna noga</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är en tunga och jag kan slicka och räckas ut.</p>	<p>bita sig i tungan - hejda sig hålla tungan rätt i munnen - vara försiktig tungomål - språk tungvrickare - en ramsa svår att säga, ex. ”Packa pappas kappsäck ...”</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är ett bröst och bröstkorgen rör sig när man andas. Kvinnobröst kan amma ett barn.</p>	<p>brösta upp sig - vara stursk slå sig för bröstet - vara mycket belåten en sten föll från mitt bröst - jag blev mycket lättad</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är en nagel och jag kan pilla. Jag kan rispa och trumma mot bordet.</p>	<p>vara en nagel i ögat på någon - vara till förtret för någon försvara med naglar och klor - försvara väldigt intensivt</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är en tå och jag kan vicka.</p>	<p>trippa på tå, tassa på tå - smyga från topp till tå - över hela kroppen trampa någon på tårna - såra någon</p>
<hr/>	<hr/>
<p>– Hej, jag är en fot och jag kan sparka.</p>	<p>få något om bakfoten - missförstå något stå med båda fötterna på jorden - vara förnuftig, realistisk gå till fots - gående en fotgängare - en gående i trafiken på resande fot - på resa på fri fot - frigiven</p>
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>

<p>– Hej, jag är en armbåge och jag kan böja.</p>	<p>armbåga sig fram, ha vassa armbågar - ta sig fram i livet vad som än händer</p>
<p>_____</p>	<p>_____</p>
<p>_____</p>	<p>_____</p>
<p>– Hej, jag är ett hjärta och jag slår redan innan man föds och ända tills man dör. Om du blir riktigt ledsen känns det kanske som om jag krossas.</p>	<p>ett hjärtslag - "Hur många hjärtslag i minuten ... ?" handen på hjärtat - uppriktigt sagt hjärtans gärna - väldigt gärna hjärtliga hälsningar - varma hälsningar lätt om hjärtat - glad, optimistisk ha något på hjärtat - ha ett ärende, vilja säga något ha hjärtat på rätta stället, ha ett gott hjärta - känna empati bli varm om hjärtat - bli glad vara hjärtlös - vara grym och elak</p>
<p>_____</p>	<p>_____</p>
<p>_____</p>	<p>_____</p>

Aktiveringar

10. Jämförelser

Har du hittat motsvarigheter i ditt eget språk till specialuttrycken i högra kolumnen ovan? Har du kommit fram till hur man säger t.ex. följande uttryck på ditt språk?: "bita ihop tänderna, det kliar i fingrarna, få något om bakfoten, slå huvudet på spiken, lägga näsan i blöt, ha is i magen, ha hjärtat på rätta stället, ... "

Används uttrycken likadant i något annat språk? Om du har möjlighet, sätt dig med en kurskamrat som har ett annat språk än du själv, slå era kloka huvuden ihop och gör jämförelser mellan era språk. Sammanfatta sedan vad hela klassen kommit fram till.

11. Skrivuppgift

Skriv en kort berättelse där du använder så många uttryck som möjligt där det ingår talesätt med kroppsdelar. Välj bland följande rubriker:

- Den gången blev jag riktigt glad
- Ett intressant uppdrag
- En person som jag beundrar

Nu ska vi se hur kroppsdelarna börjar gräla när de riktigt får gå lös på varandra. Jag tror vi kommit mitt in i stridens hetta ...

Du kan fortsättningsvis använda tomrummet till kommentarer och översättningar.

Den besvärliga kroppen

– kroppsdelarna slänger käft med varandra

- Hör du du, din idiot, fattar du ingenting!
ropar munnen till kroppen.
- Förbaskade sugga, dra dit pepparn växer!
svarar kroppen.

Alla kroppsdelar tittar på varandra och ögonen himlar.

- Nu gapar den där munnen igen.
Vad ska vi göra? Ska vi slå honom på käften?
undrar händerna.
- Ja, säger huvudet och nickar.

Händerna slår till.

- Aj, det där gjorde ont!
skriker munnen och biter i handen.
- Bit inte den hand som föder dig!
säger handen surt
men låter udda vara jämnt.
- Så, så, lugna ner er nu, säger hjärnan.
- Förresten, varför ska du alltid bestämma?
utbrister handen irriterat.
- Därför att jag vet allt och styr över alla.
Utan mig är ni ingenting,
svarar hjärnan överlägset.
- Jag tycker inte om att tvingas lyda dig
och jobba som en slav hela tiden.
Vinka, applådera, klia, skaka svettiga händer
och bära tunga saker,
muttrar högra handen.
- Och fula ringar, säger ringfingret.
- Och vi tvingas vara vassa för att hon
ska komma sig fram här i livet,
infogar armbågarna.
- Men vi står åtminstone
med båda fötterna på jorden, säger benen.
- Mig kan hon i alla fall inte längre tvinga att vifta,
säger öronen och flaxar förnöjt.
- Jag är ändå bäst! säger bröstkorgen stolt
och bröstar upp sig.
- Aj, aj, vad det kliar här uppe!
säger håret plötsligt.
Kom hit, högra handen, och klia mig, snälla du!
- Var då, säger halsen
och sträcker nyfiket på sig.

*Handen suckar och kliar hårbotten
på det ställe som håret just beskrivit.*

- Jäkla löss, stönar hårbotten.
Kan ingen köpa lite salva?

”Burr, brum, kurr kurredutt” låter det nerifrån.

- Men vad är det som brummar och kurrar?
Är det magen som är hungrig nu igen? undrar örat.
- Javisst, säger hjärnan.
Jag har just sänt ut ett hunger-meddelande!
- Å nej, måste jag börja gapa igen!
utbrister munnen.
- Och vi måste tugga, suckar tänderna.
- Och jag får lov att styrketräna,
säger högra handen trött.
- Jaha, undrar vad det blir den här gången,
säger tungan nyfiket
och väcker förväntansfullt smaklöckarna
som sovit gott sedan middagen.

Munnen gapar motvilligt.

- Hjälp, kariesattack!
Nu kommer tandtrollen
med sina soldater, ylar tänderna förtvivlat
när en näve chilinötter landar i munnen.
- Ja! Mera socker! jublar tandtrollen
och dansar skadeglatt runt i munhålan.
- Blä! säger tungan och räcker ut sig.
Chili smakar gammal, svettig strumpa.
- Det kommer mera, varnar handen och lyfter ett
glas.

”Glugg, glugg, glugg...” Öronen lyssnar intresserat.

- Oj, öl! Nu blir det en riktig syndaflod! ropar magen.
- Så skönt, säger hjärnan dåsig.
- Skönt? Dra dit pepparn växer! fräser levern och
uppmantar handen att visa fingret.

Handen visar långfinger.

- Oj, vad ni är barnsliga,
säger munnen och rapar fult.
Jag har i alla fall den viktigaste uppgiften av er alla!
- Nej fy, så du låter! säger öronen.
- Ja, fy katten, säger näsan.
Det luktar illa här.
Är det rapningen, eller kan det vara nåt annat?
- Man brukar ju säga att eget skryt luktar illa,
säger hjärnan.
- Vadå skryt? ropar alla.
Vi behövs minsann allihopa
för att få kroppen att fungera.
Tänk på det du!
- Ja, jag är i alla fall den klokaste av er alla
och i bästa fall använder jag bara 10 %
av hela min kapacitet.
Tänk om jag visade alla dolda reserver jag har!
Då skulle ni få se på annat!

*Munnen gäspar stort och demonstrativt,
och sedan tar hela kroppen sig en tupplur.*

